

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሑፍ (አማርኛ) ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

**መስተጋብራዊ (INTERACTIVE) የማስተማር ዘዴ የትግርኛ
ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክህሎትና
የማንበብ ተነሳሽነትን ለማዳበር የሚኖረው አስተዋጽኦ፤ በአስረኛ ክፍል
ተማሪዎች ተተኳሪነት**

በ

መሐመድ ሙጬ አደም

መስከረም 2014 ዓ.ም

ጅማ

**መስተጋብራዊ (INTERACTIVE) የማስተማር ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ
አፈ-ፈት ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክህሎትና
የማንበብ ተነሳሽነትን ለማዳበር የሚኖረው አስተዋጽኦ፤ በአስረኛ ክፍል
ተማሪዎች ተተኳሪነት**

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂውማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ (አማርኛ) ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

**በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር (TeAm) ለሁለተኛ ዲግሪ በክፍል ማሟያነት
የቀረበ ጥናት**

በ

መሐመድ ሙጬ አደም

አማካሪ

ምህረት ሳዳሞ (PhD)

ሀብታሙ እንግዳው (MA)

መስከረም 2014 ዓ/ም

ጅማ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂውማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሑፍ (አማርኛ) ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

“መስተጋብራዊ የማስተማር ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፊት ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክህሎትና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማዳበር የሚኖረው አስተዋጽኦ” በሚል ርዕስ በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር (TeAm) ለሁለተኛ ዲግሪ በክፍል ማሟያነት የቀረበው ጥናት በውስጥ እና በውጭ ፈታኞች ተገምግሞ ተቀባይነት አግኝቷል።

የፊተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

የዋና አማካሪ ስም	ፊርማ	ቀን
1. _____ የውጭ ፈታኝ ስም	_____	_____
2. _____ የውስጥ ፈታኝ ስም	_____	_____
3. _____	_____	_____

ማረጋገጫ

የሰውን ስራ፣ መረጃ እና ሃሳብ ተገቢ የሆነ ምንጭ ሳይጠቅሱ የራስ አስመስሎ ማቅረብ መያዝ ታማኝነትን የሚያሳጣ እና በዩኒቨርሲቲው ህግ እና ደንብ መሰረት በዲስፕሊን የሚያስጠይቅ መሆኑን በሚገባ አውቃለሁ። ስለሆነም ይህ ጥናታዊ ፅሁፍ የራሴ መሆኑን እያረጋገጥኩ የተጠቀምኩባቸውን ተዛማጅ ፅሁፎች ሁሉ ምንጫቸውን በትክክል በመጥቀስ በዋቢነት ያቀረብኩ መሆኔን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ።

ስም _____

ፊርማ _____

ቀን _____

ምስጋና

በመጀመሪያ ይህን ጥናት ከጅምራው እስከ ፍፃሜው እንዳከናውን ለረዳኝ ፈጣሪዬ ክብር ምስጋና ይገባው። በመቀጠል ከመጀመሪያው የትልመ ጥናት ንድፍ ጀምሮ ሲያደርጉልኝ ለነበረው ቅንነት የተሞላው አስተያየታቸው እና ሃሳቤን በማንኛውም ሰዓት በማዳመጥ ለማንበብ እና ጥናቱን ለመስራት ፍፁም ፈታኝ የነበሩትን የተለያዩ ጊዜያት በመረዳት ያቀረብኳቸውን ፅሁፎች በማንበብ እና እርማት በመስጠት ከመስመር እንዳልወጣ በእጅጉ ላገዙኝ አማካሪዬ ዶ/ር ምህረት ሳዳሞ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። እንዲሁም ፈር አልባ የነበረውን ንድፍ ፈር በማስያዝ ገንቢ አስተያየታቸውን ለሰጡኝ ረዳት አማካሪዬ ሀብታሙ እንግዳው ምስጋናዬ ላቅ ያለ ነው።

በመቀጠል ጥናቱ ከፊል ሙከራዊ ጥናት እንደመሆኑ መጠን ከተተካሪዎች ጋር ብዙ ጊዜ መቆየትን ይጠይቅ ነበር። ስለሆነም ይህን ውድ ጊዜያቸውን ሰውተው መረጃ በመስጠት ለተባበሩኝ ጓደኞቼ መምህር ብርሃኑ ከበደ፣ መምህር አበራ ፈንታውና የታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህር አበራ መለስ እንዲሁም ለጠቅላላ ቤተሰቦቼ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

እንዲሁም የጥናት ወጭዬን በመሸፈን ትብብር ያደረገልኝን የጅምራዬን ፍላጎት ከሚደረግኩኝ ከልብ አመሰግናለሁ።

በመጨረሻም ፈተናዎችን በማረም፣ አስተያየቶችን በመስጠት ሙያዊ እገዛቸው ላልተለየኝ ለታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እና መረጃ በመስጠት የተባበሩኝን የታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን ልባዊ ምስጋናዬን አቅርቤያለሁ።

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማሳደግ ያለውን አስተዋጽኦ በክፊል ፍትነታዊ ምርምር መፈተሽ ነበር። ይህንንም ዓላማ ለማሳካትም በአላማጣ ከተማ በሚገኝ ታዳጊዎ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በአመቺ ናሙና ዘዴ ተመርጧል። በትምህርት ቤቱ ከሚገኙት አራት የአስረኛ ክፍል የመማሪያ ክፍሎች መካከል የሁለት ክፍል ተማሪዎችን በእጣ ናሙና ዘዴ ተመርጠዋል። መረጃዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተና እና በፅሁፍ መጠይቅ የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች አማካኝነት በቅድመ ትምህርት እና በድህረ ትምህርት መረጃዎች ተሰብስበዋል። በፈተናና በፅሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች በአይነታቸው ከተደራጁ በኋላ መጠናዊ የምርምር ዘዴን በመጠቀም በነፃ ናሙናዎች ቴ-ቴስት (Independent Samples t-test) ተሰልተው በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነዋል። በውጤት ትንተናው የሙከራ ቡድን ቅድመ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (33.60)፣ የቁጥጥሩ ቡድን የቅድመ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (32.68) በመሆኑ፣ በ0.92 አንሶ ተስተውሏል። በሌላ መልኩ ደግሞ የሙከራ ቡድኑ መደበኛ ልይይት በ1.4 ከቁጥጥር ቡድኑ በልጦ ልዩነት አሳይቷል። በተመሳሳይ መልኩ የሙከራው ቡድን ቅድመ ትምህርቱ የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (22.56)፣ ከቁጥጥሩ ቡድን የቅድመ ትምህርቱ የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (22.86) በ0.3 አንሶ ተስተውሏል። ከዚህም ሌላ መደበኛ ልይይቱ በ0.08 አንሶ ታይቷል። የሙከራው ቡድን የድህረ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (52.04)፣ የቁጥጥሩ ቡድን የድህረ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (33.12) በመሆኑ፣ በ18.92 በልጦ ጉልህ ልዩነት አሳይቷል። በመደበኛ ልይይቱም በኩል ሲታይ በ2.01 በልጦ ይገኛል። በተመሳሳይ መልኩ የሙከራው ቡድን የድህረ ትምህርቱ የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (31.40)፣ ከቁጥጥሩ ቡድን የድህረ ትምህርቱ የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (21.60) በ9.8 በልጦ ልዩነት አሳይቷል። ከዚህም ሌላ መደበኛ ልይይቱ ሲሰላ የሙከራው ቡድኑ በ0.05 በልጦ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል። ከዚህም በመነሳት መስተጋብራዊ የማስተማር ሞዴል የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂል እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማሳደግ ከተለመደው የምንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የበለጠ አስተዋጽኦ አለው ከሚል መደምደሚያ ላይ ተደርጏል። ይህን መደምደሚያ መሰረት በማድረግ ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን እና ለተማሪዎች የመስተጋብራዊ ማስተማሪያ ሞዴልን አተገባበር የተመለከተ ስልጠና መስጠት እና ማስተማሪያ ሞዴሉን በስፋትና በአግባቡ መተግበር አስፈላጊ እንደሆነ አስተያየት ተሰጥቷል፤ የወደፊት የጥናት ጥቆማዎችም ቀርበዋል።

የይዘት ማውጫ

ይዘት	ገጽ
ምስጋና	i
አጠቃሎ	ii
የይዘት ማውጫ	iii
የሰንጠረዥ ማውጫ	vi
ምዕራፍ አንድ፣ መግቢያ	1
1.1. የጥናቱ ዳራ	1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት	4
1.3. የጥናቱ መላምት	7
1.4. የጥናቱ ዓላማ	8
1.5. የጥናቱ አስፈላጊነት	8
1.6. የጥናቱ ወሰን	9
ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳን	10
2.1. ንድፈ ሃሳባዊ ዳሰሳ	10
2.1.1. የንባብ ምንነት	10
2.1.2. አንብቦ የመረዳት ምንነት	11
2.1.3. በንባብ ሂደት ላይ ተፅእኖ ፈጣሪ ነገሮች	13
2.1.4. የንባብ ትምህርት ዓላማ	14
2.1.5. የንባብ ስልቶች	15
2.1.6. የንባብ ትምህርት አቀራረብ ደረጃዎች	16
2.1.7. የንባብ ሞዴሎች ታሪካዊ ዳራ	17
2.1.7.1. የታች-ላይ ሞዴል /Bottom Up model/	20
2.1.7.2. የላይ-ታች ሞዴል /Top dawn model/	20
2.1.7.3. መስተጋብራዊ ሞዴል /Interactive model/	21
2.1.8. የመስተጋብራዊ ሞዴል ትምህርት መርሆዎች	22
2.1.9. በመስተጋብራዊ ሞዴል ትምህርት ላይ የመምህራን እና የተማሪዎች ሚና	23
2.2. የቀደምት ጥናቶች ቅኝት	24
ምዕራፍ ሦስት፣ የአጠናን ዘዴ	32
3.1. የጥናቱ ንድፍ	32
3.2. የናሙና አመራረጥ ስልት	32
3.2.1. የትምህርት ቤት እና የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ	32
3.2.2. የተማሪዎች አመራረጥ	33
3.3. የመረጃ መሰብሰቢያ ስልት	34
3.3.1. አንብቦ የመረዳት ፈተና	34
3.3.2. የፅሁፍ መጠይቅ	35

3.4. የጥናቱ የመረጃ መተንተኛ ስልት	37
3.5. የምንባቦች አመራረጥ እና የትምህርት አቀራረብ.....	38
3.5.1. የምንባቦች አመራረጥ.....	38
3.5.2. የትምህርት አቀራረብ.....	39
ምዕራፍ አራት፣ የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ	43
4.1. የመረጃ ትንተና	43
4.1.1. የቅድመ ትምህርት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና.....	43
4.1.1.1. የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የቅድመ ትምህርት ፈተና መረጃ ትንተና	44
4.1.1.2. የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ትንተና	45
4.1.2. የድህረ ትምህርት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና.....	47
4.2. የውጤት ማብራሪያ	50
4.2.1. ከአንብቦ መረዳት አኳያ የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ማብራሪያ.....	50
4.2.2. ከማንበብ ተነሳሽነት አኳያ የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ማብራሪያ.....	51
ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ፣ መደምደሚያ እና አስተያየት.....	53
5.1. ማጠቃለያ.....	53
5.2. መደምደሚያ.....	57
5.3. አስተያየት.....	57
ዋቢ ፅሁፎች.....	59
አባሪዎች.....	64
አባሪ ሀ፡ የክፍል ውስጥ ልምምድ የተዘጋጁ ምንባቦች እና ተግባሮች።.....	64
አባሪ ለ፡ የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና	76
አባሪ ሐ፡ የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና.....	81
አባሪ መ፡ በተሳታፊዎች የሚሞላ የፅሁፍ መጠይቅ	86
አባሪ ሠ፡ የሙከራና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ፈተና ውጤት እና የቲ-ዋጋ የተሰላበት	87
አባሪ ረ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ፈተና ውጤት አማካይ እና መደበኛ	89
አባሪ ሰ፡ የሙከራና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤትና የቲ-ዋጋ.....	91
የተሰላበት.....	91
አባሪ ሸ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት አማካይ እና	93
መደበኛ ልይይት.....	93
አባሪ ቀ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ፈተና ውጤት እና የቲ-ዋጋ የተሰላበት.....	95
አባሪ በ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ፈተና ውጤት አማካይ እና መደበኛ ልይይት... ..	97
አባሪ ተ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት እና የቲ-ዋጋ.....	99
የተሰላበት.....	99
አባሪ ቸ፡ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት አማካይ እና	101
አባሪ ኘ፡ የሙከራ ቡድን ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት	103
አባሪ ኙ፡ የቁጥጥር ቡድን ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት	104

አባሪ ኘ፡-የመከራ ቡድን ድህረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት	105
አባሪ አ፡-የቁጥጥር ቡድን ድህረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት	106
አባሪ ከ፡-የፅሁፍ መጠይቁ የአስተማማኝነት ደረጃ	107
አባሪ ኸ፡-የቅድመ ፈተናው ጥያቄ የአስተማማኝነት ደረጃ	108
አባሪ ወ፡-የድህረ ፈተናው ጥያቄ የአስተማማኝነት ደረጃ	109
አባሪ ፀ፡-በመከራዊ ጥናቱ የተከናወኑ ተግባራት	110

የሰንጠረዥ ማውጫ

ሰንጠረዥ 4.1:-የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ትምህርት ፈተና አንብቦ የመረዳት ችሎታን ውጤት የሚያሳይ	44
ሰንጠረዥ 4.2:-የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ የውጤት ልዩነት በዳግም ልኬት ናሙና ቲ-ቴስት	45
ሰንጠረዥ 4.3:-የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነትን የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት የሚያሳይ	45
ሰንጠረዥ 4.4:-የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነትን አማካይ የውጤት ልዩነት በዳግም ልኬት ናሙና ቲ-ቴስት	46
ሰንጠረዥ 4.5:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ትምህርት ፈተና አንብቦ የመረዳት ችሎታን ውጤት የሚያሳይ	47
ሰንጠረዥ 4.6:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድን የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ የውጤት ልዩነት በዳግም ልኬት ናሙና ቲ-ቴስት	48
ሰንጠረዥ 4.7:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነትን የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት የሚያሳይ	49
ሰንጠረዥ 4.8:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድን የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነትን አማካይ የውጤት ልዩነት በዳግም ልኬት ናሙና ቲ-ቴስት	49

ምዕራፍ አንድ፣ መግቢያ

1.1. የጥናቱ ዳራ

ማንበብ እና መጻፍ (Literacy) ወደ የሰው ልጆች ባህሌ የተቀላቀሉት በአንጻራዊነት በቅርብ ጊዜ ነው ብሎ ማለት ይቻላል። የሰው ልጆች በንግግር ከአራት ሚሊዮን ዓመታት በፊት ጀምሮ እስከ ዛሬ እየተገለገሉበት እንዳሉ ሲገመት የንግግር ድምፆቹን በወካይ ፊደላት አማካኝነት በዕሁድ መጠቀም ከጀመሩ ግን ከአራት እስከ አምስት መቶ ዓመታት በላይ አልተጓዙም። እስከ 20^{ኛው} ክፍለ ዘመን መዳረሻ አብዛኛው የአለም ህዝብ ማንበብና መጻፍ አይችሉም ነበር። ይሁን እንጂ በአሁኑ ወቅት ሁሉም የሰው ልጅ ከመሃይምነት ይላቀቅ ዘንድ አንብቦ የመረዳት ክህሎት ፈላጊ ሆኗል (Patirica and Pamela 2004)።

Brown (1994) እንደገለጹት ማንበብ በአብዛኛው ከትምህርት ቤት ውጭ የሚለመድ ክህሎት አይደለም። ሰዎች ማንበብን የሚማሩት እና የሚያዳብሩት ወደ ትምህርት ቤት በመሄድና በመለማመድ ነው። ስለሆነም ቋንቋ በሚያስተምሩ ትምህርት ቤቶች የማንበብ ትምህርት ሰፊ ቦታ የሚሰጠው ክህሎት መሆኑን Brown (1994) ሲገልጹ፣ በተጨማሪም Patirica and Pamela (2004) በትምህርት ቤት ከሚቀርቡ የእውቀትና የክህሎት ዘርፎች የንባብ ትምህርት ትልቁን ድርሻ እንዲይዝ መደረጉን ያብራራሉ።

የማንበብ ትምህርት አሁን ካለበት ደረጃ የደረሰው በርካታ ታሪካዊ ሂደቶችን አልፎ ነው። ታሪካዊ ሂደቶችም በሦስት የጊዜ ምዕራፎች እና ዘመናት ከፋፍሎ ማየት እንደሚቻል Pearson (2009) ይገልጻሉ። አንደ ተመራማሪው አገላለፅ የመጀመሪያው የንባብ ትምህርት ታሪካዊ ዘመን ከ1975 በፊት ከአእምሮአዊ ስነ-ልቦና አብዮት በፊት የነበረ ነው። ከ20ኛው ክፍለ ዘመን በፊት የነበረው የማንበብ ትምህርት ከሚጠበቀው የብቃት ደረጃ ላይ የደረሰ አልነበረም። ለዚህ እንደ ምክንያት የሚጠቀሰውም የማንበብ ትምህርቱ ድምፅ በማስማትና በፍጥነት ላይ የተመሰረተ እንጂ አንብቦ ለመረዳት እና ለማንበብ ትምህርት ሂደት ትኩረት ያልሰጠ፣ እንዲሁም በሸምደዳ ላይ የተመሰረተ ስለነበረ ነው።

በ20ኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ የንባብ ክህሎት ትምህርት በማንበብ ስርዓት ትምህርት ውስጥ ከምዘና በተለየ መንገድ ትኩረት የተሰጠበት፣ በትምህርት ቤቶችም የበለጠ አፅንኦት ያገኛበት ዘመን እንደነበር እና አንብቦ የመረዳት ምዘናን መጠቀም ለአንብቦ መረዳት ትምህርት የበለጠ ትኩረት እንዲሰጠው አግዟል (Pearson 2009)።

Widdowson (1979) እንደሚያስረዱትም የማንበብ ሂደት በሚነበበው ፅሁፍ ይዘት ውስጥ ያለን መረጃ አንባቢው ይዘት ከሚመጣው መረጃ ጋር በማገናኘት መልእክትን ለመረዳት የሚከናወን ተግባር ነው። ሆኖም የማንበብ ሂደት ከሚነበበው ፅሁፍ ውስጥ መረጃን በቀላሉ እንደማውጣት ብቻ ተደርጎ የሚወሰድ ስልት አይደለም። ከዚህ ይልቅ ማንበብ በአንባቢውና በሚነበበው ፅሁፍ መካከል የሚፈጠር መስተጋብር ነው። ይህም በአንዳንድ የጥናት ውጤቶች መረጋገጡን Brown (1994) ይጠቁማሉ።

የማንበብን ክሂል ለማስተማር በተለያዩ ጊዜያት የተለያዩ የማስተማሪያ ዘዴዎች ተግባር ላይ ውለዋል። ከእነዚህም ውስጥ አንብቡና ጥያቄዎቹን መልሱ የሚለው የተለመደው ማንበብን የማስተማሪያ ዘዴ (Regular Reading Instruction) ብዙ አመታትን ያስቆጠረ እና አሁንም እየተሰራበት ያለ ነው። ከ1960ዎቹ በኋላ የባህሪያዊያን ፍልስፍና እየተስፋፋ ከመምጣቱ ጋር ተያይዞ “ታች-ላይ” በመባል የሚታወቅ ሞዴል ተግባር ላይ ዋለ። ይህም ብዙውን ጊዜ አጫጭር ፅሁፎች ላይ ተግባራዊ እንደሚሆን እና በትምህርት ቤቶች የመማሪያ መፅሐፎች ላይም ጭምር እንደሚዘወተር Carrol፣ Devine and Eskey (1998) አክለው ያስረዳሉ።

ላይ-ታችም ሆነ ታች-ላይ የንባብ ዘዴዎች በባህሪያቸው መስመራዊ (Linear) በመሆናቸው ወደ ላይ በመመለስ እና ወደፊት በመጓዝ ሃሳብን የበለጠ ለመረዳት አያስችሉም። በዚህም የተነሳ የምጋቤ ምላሽ ስልትን አይጠቀሙም። ይህንን ችግር ለመፍታት ከ1970ዎቹ ወዲህ የታች-ላይ ሞዴል እና የላይ-ታች ሞዴልን አዋህዶ መጠቀም የሚያስችል መስተጋብራዊ ሞዴል አገልግሎት ላይ ዋለ። ይህም ስልት በማንበብ ሂደት በፅሁፍ ውስጥ ያለን መረጃ ወደፊት በመገስገስም ይሁን ወደኋላ በመመለስ እያቀናጁ ለመረዳት ያስችላል። ከዚያም አልፎ ምጋቤ ምላሽን በመጠቀም እና ትንበያን በማካሄድ የፅሁፉን የተሟላ መልእክት ለመረዳት ያስችላል (Haverson 1991 and Nunan 1993)።

መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል መነሻ ባደረገው በማህበራዊ ስነ-ልሳን ንድፈ ሃሳብ መርህ መሰረት የቋንቋ ትምህርት ዓላማ መሆን ያለበት ተግባራዊ ችሎታን ማሳደግ ነው። ከዚህ ዓላማ በመነሳትም የማንበብን ክሂልን ለማዳበር የሚሰጠው ትምህርት አጠቃላይ የማንበብ ችሎታን ለማዳበር እንጂ የተነጣጠሉ የማንበብ ክሂሎችን ብቻ ለማዳበር መሆን አይገባውም በማለት Carrol, Devine and Eskey (1995) ይገልጻሉ።

Brown (1994) እንደገለጹት ቀደም ሲል የነበረው የቋንቋ ትምህርት ማስተማሪያ ሞዴል ተማሪዎች የቋንቋውን ስርዓት በመደጋገም በቃላቸው እንዲያጠኑ፣ መምህሩ የሚገልፀውን ብቻ በማዳመጥ እና እንዳለ እንዲቀበሉ የሚያደርግ ብቻ በመሆኑ የተማሪዎችን የተግባራት ችሎታ ጎድቶታል። የቋንቋ ትምህርት ዓላማ ሊሆን የሚገባው የቋንቋውን ስርዓት ማሳወቅ ብቻ ሳይሆን የተማሪዎችን የተግባራት ችሎታ ማሳደግ ነው። ስለዚህ በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የአንባቢ እና የፅሁፍ ግንኙነት ብቻ ሳይሆን የተለያዩ የማንበብ ስልቶች ግንኙነት ሂደትም ጭምር ነው። ከዚህ አንፃር መስተጋብራዊ ሞዴል በሁሉም ደረጃዎች ያሉ የንባብ ስልቶች ተዋህደው ፅሁፍን ለማንበብ የሚተገብሩበት ሂደትም ነው። የሞዴሉ አጠቃቀም ከአንባቢ ወደ አንባቢ የሚለያይ ሲሆን፣ ልዩነቱም በሚነበበው ፅሁፍ ርዕስ ጉዳይ በሚኖር የግል እውቀት፣ እንዲሁም ፅሁፍን አንብቦ መረዳትን ከሚያስችሉት ስልቶች ልዩነት እና በሌሎችም ምክንያቶች ሊመነጭ ይችላል (Abersol and Field 2004)።

አንባቢያን የታች-ላይ ሆነ የላይ-ታች እንዲሁም መስተጋብራዊ ሞዴልን ሲጠቀሙ ሞዴሉ ጀማሪ እና ችሎታ ያላቸውን አንባቢያን ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ሊያገለግል ይችላል? ሞዴሉ የተለያዩ ሁኔታዎችንና ሙያዎችን የያዙ ፅሁፎችን አንብቦ ለመረዳት ያስችላል? የሚሉትን ጥያቄዎች ሊያነሱ እና ትኩረት ሊሰጡ ይገባቸዋል። ለዚህም ምክንያቱ ጥሩ ምንባብን የማስተማሪያ ስልት የምንለው ያለፈን የሚያጠቃልል፣ ያሁኑን ለመረዳት እና የወደፊቱን ለመተንበይ የሚያስችል መሆን አለበት። እነዚህን ተግባራት በመፈፀም ፅሁፍን አንብቦ ለመረዳት ከማስቻል አንፃርም የተሻለው ሞዴል የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል መሆኑን ብዙሃኑ ተመራማሪዎች ይስማማሉ (Nunan 1993)።

በአጠቃላይ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴልን መሰረት በማድረግ የሚከናወን የንባብ ክሂል ግቡን እንዲመታ የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል መርሆዎችን እንዲሁም የመምህራን እና የተማሪዎች ሚና ለይቶ በአግባቡ ተግባራዊ ማድረግ ተገቢ ነው። ሆኖም አሁን ከሚታየው ተጨባጭ የመማር ማስተማሩ ሂደት አንፃር እነዚህ ሂደቶች በአግባቡ ተግባራዊ ሲደረጉ አይስተዋልም። ስለዚህ እነዚህን ሂደቶች በክፍል ውስጥ በሚከናወን የማስተማር ሂደት ላይ ተግባራዊ በማድረግ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂልን በማጎልበት ረገድ የሚኖረውን ሚና መፈተሽ የዚህ ጥናት ዋናኛ ትኩረት ነው።

1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

Carroll፣ Devine and Eskey (1998) እንደሚያስረዱት በማንበብ የፅሁፍን ፍች በቀጥታ ለመረዳትም ሆነ ከራስ ዳራዊ እውቀት ጋር አጣጥሞ ለመገንዘብ ታች-ላይ (Bottom-up)፣ ላይ-ታች (Top-down) እና መስተጋብራዊ (Interactive) የተባሉ የንባብ ሞዴሎች በንባብ ትምህርት መስክ ስራ ላይ በመዋል እንደተጠቃሚዎቹ ፍላጎት እና ችሎታ አገልግሎት በመስጠት ላይ ይገኛሉ። ይህም የማንበብ ክሂድን በማስተማር ሂደት ላይ የማስተማሪያ ሞዴሎችን መጠቀም እና ባለመጠቀም እንዲሁም በማስተማሪያ ሞዴሎቹ አጠቃቀም ዙሪያ ተመራማሪዎች ወጥ የሆነ ሂደት እና ቁርጥ ያለ ስምምነት ላይ አለመድረሳቸውን የጥናቶቹ ውጤት ያሳያል። ለዚህም የሚከተሉትን ድርሳናት በአስረጃነት መመልከት ይቻላል።

በንባብ ትምህርት ላይ የንባብ ሞዴሎችን በመጠቀም እና ባለመጠቀም ዙሪያ የሙሁራኖቹን ወይም የተመራማሪዎቹን እምነት ለመለየት በተደረገው Carroll፣ Devine and Eskey (1998) እንደሚያብራሩት ተማሪዎች ሞዴሎችን በመማራቸው እና ያነበቡትን ነገር በማስታወስ ብቃታቸው መካከል ያለውን ተዛምዶ ለመፈተሽ በተደረገው ጥናት የተገኘው ውጤት እንደሚያሳየው ሞዴሎችን ተግባራዊ እንዲያደርጉ በግልፅ የተማሩ ተማሪዎች ሞዴሎችን ካልተማሩት ተማሪዎች የበለጠ አንብበው የተረዱትን ነገር ማስታወስ ችለዋል።

ከጥናቱ ውጤት መረዳት እንደሚቻለው በማንበብ ትምህርት ላይ ሞዴሎችን መጠቀም አዋጭ ቢሆንም፣ ከዚህ በተለየ መልኩ ደግሞ በንባብ ትምህርት ጊዜ ሞዴሎችን ተጠቅሞ ማስተማር ያለው አስተዋፅኦ እዚህ ግባ የማይባል እንደሆነ የሚገልፁ ተመራማሪዎች አሉ። ከነዚህም ውስጥ Atwell and Rhodes (1984) እንደ ሚያስረዱት ምንም እንኳን ልዩነቱ ጉልህ የሚባል ባይሆንም የንባብ ሞዴሎችን ምንነት እና ጥቅም ባለመማራቸው ምንም ሳይቸገሩ የተለያዩ መልመጃዎች በተከታታይ እንዲሰሩ የተደረጉት ተማሪዎች የሞዴሎቹን ጠቀሜታ ከተማሩት የተሻለ አንብቦ የመረዳት ውጤት አስመዝግበዋል።

ከላይ ከቀረቡት ድርሳናት መረዳት እንደሚቻለው የንባብ ክሂድን ለማስተማር ሞዴሎችን በመጠቀም እና ባለመጠቀም ተመራማሪዎቹ በሁለት ጎራ ተከፍለዋል። ከዚህ በተጨማሪም ሞዴሎችን ተጠቅሞ ማስተማር ያለውን ፋይዳ በማመን ሞዴሎችን መጠቀም በሚቻልበት ሁኔታ ላይ አሁንም በመካከላቸው ልዩነት ይታያል። ይህም ከፊሎቹ ሞዴሎችን በተናጠል መጠቀምን ሲደግፉ ሌሎች ደግሞ የምንባብ ትምህርት ውጤታማ የሚሆነው ሞዴሎቹን በጥምር አዋህዶ መጠቀም ሲቻል ነው ይላሉ።

Hayes and Tierner (1991) እንደሚያስረዱት ፅሁፍን አንብቦ የመረዳት ሂደት ላይ የቃላት ቅድመ ንባብ ትምህርት ጠቀሜታን ለማወቅ በተደረገው ፅሁፍ ዋና ተማሪዎች የቀረበላቸውን ፅሁፍ ከማንበባቸው በፊት በፅሁፉ ቁልፍ ቃላት ላይ የቅድመ ምንባብ ትምህርት ማግኘታቸው የሚያነቡትን ፅሁፍ ለመረዳት ትልቅ አስተዋፅኦ አድርገላቸዋል። እንዲሁም Stevens (1980) ትኩረታቸውን በዳራ እውቀት ላይ በማድረግ አንብቦ በመረዳት እና በዳራው እውቀት መካከል ያለውን ግንኙነት ለመፈተሽ ባደረጉት ዋና ዳራው እውቀት ፅሁፍን አንብቦ ለመረዳት ትልቅ ሚና እንዳለው ገልፀዋል።

ከዚህ በተለየ መልኩ ደግሞ Devine (1984) እንደሚያስረዱት የንባብ ሞዴሎችን በተናጠል መጠቀም አንብቦ የመረዳት ክሂል ላይ ያለውን አስተዋፅኦ ለመመርመር በተጠናው ዋና ተሳታፊዎች ከሰለጠኑበት አንድ ሞዴል አንጻር ብቻ የቀረበላቸውን ፅሁፍ በተሟላ መልኩ አንብበው ለመረዳት እንደተቸገሩ ለማወቅ ተችሏል። በላይ-ታች ሞዴል የሰለጠኑ ዳራው እውቀታቸውን ብቻ በመጠቀማቸው የሚያነቡት ፅሁፍ መነሻን የመገንዘብ ችሎታቸው ደካማ ሲሆን፣ በታች-ላይ ሞዴል የሰለጠኑት ደግሞ ትኩረታቸው በሚያነቡት ፅሁፍ ቃላት፣ ዓረፍተ ነገሮች፣ አንቀጾች እና የፅሁፉ ፍች በመሆኑ አውዳዊ ግንዛቤ ወይም እውቀት ጋር የተገናዘበውን የፅሁፉ መልእክት መረዳት አልቻሉም። በመሆኑም ሞዴሎችን በተናጠል መጠቀም ፅሁፍን በተሟላ መልኩ አንብቦ ለመረዳት እንደሚያስችል ለመረዳት ተችሏል።

Wallace (1992) እንደሚያስረዱትም ፅሁፍን አንብቦ ለመረዳት የታች-ላይም ሆነ የላይ-ታች ሞዴልን በተናጠል መጠቀም ውጤታማ አያደርግም። ስለዚህ አንባቢው እንደሚኖረው የማንበብ ክሂል ደረጃ እና እንደሚያነበው የፅሁፍ አይነት ሞዴሎችን በማዋሃድ መጠቀም ሌላ አማራጭ ነው። የቃላትን ተናጠላዊ ፍች ለማስታወስ ሲቸገር እና ስለሚያነበው ፅሁፍ ርዕስ ጉዳይ ዳራው እውቀት ሲኖረው ላይ-ታች ሞዴልን፣ ስለሚያነበው ፅሁፍ ርዕስ ጉዳይ ብዙ ግንዛቤ ከሌለው የቃላትን ፍች የማስታወስ ችሎታውን በታች-ላይ የማስተማሪያ ሞዴል በመጠቀም የፅሁፉን መልእክት ለመረዳት መሞከር ይኖርበታል።

በሁለቱም ሞዴሎች የሚደረገው የማንበብ ሂደት ግን በአንድ አቅጣጫ ከላይ ወደታች ወይም ከታች ወደላይ ብቻ ተወስኖ የሚንዘና ምጋቤ ምላሽ የሌለበት በመሆኑና አንባቢው የሚያነበውን ፅሁፍ መልእክት ለመረዳት ስለሚቸገር መስተጋብራዊ ሞዴልን መጠቀሙ ተመራጭ መሆኑን Carrol፣ Devine and Eskey (1998) ይገልጻሉ።

በአጠቃላይ የማንበብ ክሂልን ለማስተማር ማስተማሪያ ሞዴሎችን መጠቀም አስፈላጊ አይደለም በሚለው ጎራ Atwell and Rhodes (1984)ን መጥቀስ የሚቻል ሲሆን፤ ሞዴሎችን ተጠቅሞ የማንበብ ክሂልን ማስተማር አዋጭ ነው ከሚሉት ውስጥ ደግሞ Carrol፣ Devine and Eskey (1998)ን መጥቀስ ይቻላል።

ከዚህ በተጨማሪም የማስተማሪያ ሞዴሎችን ተጠቅሞ የማንበብ ክሂልን ማስተማር አዋጭ መሆኑን በመስማማት ሞዴሎችን ከመጠቀም አኳያ ግን በተመራማሪዎቹ ዘንድ ልዩነት መኖሩን ድርሳናቱ ያሳያሉ። ይህም ንባብን ለማስተማር ሞዴሎችን በተናጠል መጠቀም ይገባል የሚለው ሃሳብ አንዱ ነው። ይህንንም ሃሳብ ከሚደግፉት ውስጥ Anderson and Freebody (1979)፣ Hayes and Tierner (1991) and Stevens (1980) ተጠቃሽ ሲሆኑ፣ Carrol፣ Devine and Eskey (1998)፣ Devine (1984) and Grabe (1988) ደግሞ የንባብ ሞዴሎችን በተናጠል ከመጠቀም ይልቅ አዋህዶ ንባብን ማስተማር ውጤታማ ያደርጋል የሚለውን ሃሳብ በሚደግፉት ውስጥ ይካተታሉ። በድርሳናቱ ለማስረዳት እንደተሞከረው በቀደምት ጥናቶች ላይ የውጤት ልዩነት ይታያል። የጥናቶቹ የውጤት ለዩነትም ለዚህ ጥናት አንዱ መነሻ ምክንያት ነው።

ሌላው ከዚህ ጥናት ጋር ተቀራራቢ የሆነ በሀገር ውስጥ የተሰራ የየኔሰው (1990) ጥናት ነው። ይህም በአሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ክሂላቸውን ለማዳበር መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴልን በክፍል ውስጥ ተጠቅሞ ማስተማር ያለው አስተዋፅኦ በሚል ርዕስ ያካሄዱት ጥናት ነው። የጥናቱ ዋና ትኩረትም የአማርኛ ቋንቋ ሁለተኛ ቋንቋ ለሆናቸው ተማሪዎች በተለይም በአሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክሂላቸውን ለማዳበር የሚያስችላቸውን የማስተማሪያ ሞዴል መፈለግ ነው። ጥናቱ ፈተናን በመረጃ መሰብሰቢያነት የተጠቀመ ሲሆን፣ የጥናቱ ውጤትም መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ መሻሻልን ያሳየ መሆኑን ጠቁመዋል።

ጥናቱ የተካሄደው በአንድ ተጠኝ ቡድን (የሙከራ ቡድን) ላይ ብቻ ሲሆን፣ ተሳታፊዎቹ ቅድመ ትምህርት ፈተና ተፈትነው ባስመዘገቡት ውጤት መካከል እና ተራክቧዊ የንባብ ሞዴልን ከተማሩ በኋላ በተፈተኑት የድህረ ትምህርት ፈተና ላይ ባስመዘገቡት ውጤት መካከል ልዩነት ያለው መሆኑ ተገልጿል። በመሆኑም ጥናቱ የደረሰበት ድምዳሜ ተራክቧዊ ሞዴልን ተጠቅሞ ቋንቋን ማስተማር ውጤታማ እንደሚያደርግ ነው።

የየኔሰው ጥናት መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴልን በክፍል ውስጥ ተጠቅሞ ማስተማር ያለው አስተዋጽኦ በሚል የተሰራ መሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ሲያመሳስለው፣ ጥናቱ ከሃያ ዓመት በላይ ማስቆጠሩ፣ የቁጥጥር ቡድን ያካተተ ባለመሆኑ እና የፅሁፍ መጠይቅን አለመጠቀሙ ከዚህ ጥናት የተለየ ያደርገዋል። ከዚህ በተጨማሪም ይህ ጥናት የተካሄደው የየኔሰው (1990) ጥናት ከተካሄደበት ጊዜ በ22 ዓመት ዘግይቶ በመሆኑና በነዚህ ዓመታት ውስጥም አጠቃላይ የአገሪቱ የተማሪዎች መማሪያ መፅሐፍት የተቀየረ በመሆኑ የየኔሰው (1990) ጥናት ውጤት ተደጋጫነትን የማረጋገጡ ጉዳይ ሌላው የዚህ ጥናት መነሻ ምክንያት ነው።

እንዲሁም አጥኚው በሚያስተምርበት በአላማጣ ወረዳ፣ በታዳጊዎ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የዘጠኝ አመታት የስራ ቆይታ ቢኖረውም አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎቹ ላይ ከጊዜ ወደ ጊዜ መሻሻል ያላሳየ የአንድን ፅሁፍ አንብቦ የመረዳት ችግር መኖሩን በመታዘቡ እና የመስተጋብራዊ ሞዴል መርህን መነሻ በማድረግ የሌሎች መምህራን የትምህርት ትግበራ ሂደትን ለመታዘብ በቻለባቸው አጋጣሚዎች አብዝሃኛዎቹ መምህራን የሚከተሉት የምንባብ ማስተማር ዘዴ ከጥንታዊው ስነ-ዘዴ ብዙም ያልተለየ፣ ተማሪዎቹም ተግባራትን በተናጠል በማከናወን፣ በማሳረም እና በቀጥታ ከመምህሩ የእርማት መልስ ከመጠበቅ ያለፈ ምንም ድርሻ እንደሌላቸው መረዳት በመቻሉ፣ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴልን በተማሪዎች ላይ አንብቦ የመረዳት ችሎታን እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት የሚኖረውን አስተዋጽኦ ለማጥናት አጥኚው ተነሳሽነቷል። በዚህም መሰረት ጥናቱ ለሚከተሉት መሰረታዊ ጥያቄዎች መልስ ሰጥቷል።

1. መስተጋብራዊ የማስተማር ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክሂድን ለማጎልበት ያለው አስተዋጽኦ ምንድን ነው?
2. መስተጋብራዊ የማስተማር ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ ረገድ የሚኖረው አስተዋጽኦ ምን ይመስላል?

1.3. የጥናቱ መላምት

የዚህ ጥናት ዋናኛ ትኩረት “መስተጋብራዊ የምንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂድን ለማጎልበት ያለው አስተዋጽኦ አዎንታዊ ይሆን ወይስ አሉታዊ” የሚል አቅጣጫ የለሽ (አልቦ) መላምትን በመጠቀም አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋነት ለሚማሩ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን ለማሻሻል ያለውን ጠቀሜታ በከፊል መከራዊ ዘዴ ለማረጋገጥ መሞከር ነው። ይህንን ዓላማ ከግብ ለማድረስና ውጤታማነቱን ፈትሾ ለመረዳት ጥናቱ የሚከተሉትን መላምቶች ይዞ ተነስቷል።

1. ከሙከራ ጥናቱ በኋላ በሙከራ ቡድኑም ሆነ በቁጥጥር ቡድኑ መካከል የችሎታ መበላላጥ አይታይም (H0=አልቦ መላምት)
2. ከሙከራ ጥናቱ በኋላ በሙከራ ቡድኑም ሆነ በቁጥጥር ቡድኑ መካከል የችሎታ መበላላጥ ይኖራል (H1=አማራጭ መላምት)

1.4. የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በደቡብ ትግራይ በአላማጣ ወረዳ፣ በታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋነት የሚማሩ አስረኛ ክፍል ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂደትና የማንበብ ተነሳሽነትን በማጎልበት ረገድ መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የሚኖረውን አስተዋፅኦ መመርመር ነው። ጥናቱም ይህንን ዋና ዓላማ መሰረት በማድረግ የሚከተሉትን ዝርዝር ዓላማዎችን ይዟል።

1. መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂደትን ለማጎልበት የሚኖረውን አስተዋፅኦ መመርመር፤
2. መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ ረገድ የሚኖረውን አስተዋፅኦ መፈተሽ፤

1.5. የጥናቱ አስፈላጊነት

ይህ ጥናት መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የማንበብ ክሂደትን ለማጎልበት ያለውን አስተዋፅኦ ለመፈተሽ አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ በሚማሩ አስረኛ ክፍል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ የሚካሄድ መሆኑ የሚከተሉትን ጠቀሜታዎች ያስገኛል ተብሎ ይታመናል።

1. የቋንቋ መምህራን መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ዘዴን በአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ክሂደትን ለማስተማር ያለውን ፋይዳ እንዲገነዘቡ እና ተግባራዊ እንዲያደርጉ ይረዳል።
2. ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ተማሪዎችና መምህራን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክሂደትን ለማጎልበት የሚቻልበትን አማራጭ መንገድ ይጠቁማል።
3. ከዚህ ጥናት ርዕስ ጋር ተያያዥነት ያለው ጥናት ለሚያጠኑ የወደፊት ተመራማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የንባብ ክሂደትን ለማዳበር መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴልን ከመተግበር አንፃር በመነሻነት ያገለግላል።
4. የቋንቋ ስርዓተ ትምህርት እና የማስተማሪያ መፅሐፍት አዘጋጆች አንብቦ የመረዳት ክሂደትን ማሳደግ የሚችሉ የማስተማሪያ ሞዴል መስተጋብራዊ ሞዴልን እንዲያካትቱ አስተዋፅኦ ያደርጋል።

1.6. የጥናቱ ወሰን

ጥናቱ ከቦታና ከትምህርት ቤት አንጻር ያተኮረው በትግራይ ክልል፣ በደቡባዊ ዞን፣ በአላማጣ ከተማ ከሚገኙት ሦስት የሁለተኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች መካከል በአመቺ ናሙና በተመረጠው በታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ላይ ነው። ከክፍል ደረጃ እና ከተማሪዎች አንጻርም የክፍል ደረጃው በዓላማ ተኮር ናሙና፣ እንዲሁም በቀላል የዕጣ ናሙና በተመረጡ ሁለት የመማሪያ ክፍሎች የአስረኛ ክፍል ትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ነው።

ታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የዘጠነኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን የሚያስተምር ቢሆንም፣ በኮሮና ቫይረስ (Covid-19) እና በትግራይ ክልል ህግን ለማስከበር በተካሄደው ጦርነት ስምንተኛ ክፍል ተፈታኝ ተማሪዎች ለፈተና ባለመቅረባቸው ምክንያት የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን በጊዜው ማግኘት አልተቻለም። በመሆኑም በ2013 ዓ.ም. በመማር ማስተማር ላይ የሚገኙትን የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችና መስተጋብራዊ የማስተማር ሞዴል አንብቦ የመረዳት ክሂድን ከማሳልበት አኳያ እና የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ አንጻር የሚኖራቸውን አስተዋጽኦ ብቻ ትኩረት በመስጠት ጥናቱ ተካሂዷል።

ምዕራፍ ሁለት፤ ክለሳ ድርሳን

2.1. ንድፈ ሃሳባዊ ዳሰሳ

በዚህ ምዕራፍ ስር ጥናቱ ካነሳቸው ፅንሰ ሃሳቦች ጋር ተዛማጅ ፅንሰ ሃሳቦች ተዳሰዋል። እነዚህም የንባብ ምንነት፣ አንብቦ የመረዳት ምንነት፣ በንባብ ሂደት ላይ ተፅዕኖ ፈጣሪ ነገሮች፣ የንባብ ትምህርት ዓላማ፣ የንባብ ስልቶች፣ የንባብ ትምህርት አቀራረብ ደረጃዎች፣ የንባብ ሞዴሎች ታሪካዊ ዳራ፣ የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል ትምህርት መርሆዎች፣ በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል ትምህርት ላይ የመምህራን እና የተማሪዎች ሚና እና የቀደምት ጥናቶች ቅኝት የሚሉ ፅንሰ ሃሳቦች ተብራርተው ቀርበዋል።

2.1.1. የንባብ ምንነት

ማንበብ በፅሁፍ ያለውን መረጃ የመረዳት እና የመመዘገብ፣ ቋንቋውን የመረዳት፣ ፅሁፍን ተጠቅሞ ትርጉም ለመፍጠር የሚያገለግል ሲሆን፣ በተጓደኝም ሌሎች ክሂሎችን በቀዳሚነት የሚያዳብር፣ ተናጠላዊ የሆነ የአእምሮአዊ ሂደት እና ስሜትን በመተርጎም የሚከውን ነው። ማንበብ የሚታዩና የማይታዩ መረጃዎች ጥምረት ነው። የሚታየው መረጃ ከሚነበበው ነገር ላይ ሲገኝ የማይታየው ደግሞ በአእምሮ የሚከሰት ሂደት ነው። ማንበብ አንድን ሃሳብ ከሌላ ሃሳብ ጋር በማዋሃድ ትርጉም የሚፈጠርበት ሂደት ነው (Johnsen 2008)።

ማንበብ በፅሁፍ የቀረቡ ሃሳቦችን አጣጥሞ መረዳትን ያሳያል። አንድ ሃሳብ ድምፅን በሚወክሉ ምልክቶች አማካኝነት የማስተላለፍን እና የማሰማትንም ጭምር ይመለከታል። ከዚህ ባለፈም አጠቃላይ የቃላት እና የሀረጎችን ትርጉም በመረዳት አቀናባብሮ እና አይይዞ የሃሳብ ሰንሰለትን መፍጠርንም ያጠቃልላል። ንባብ ሆሂያትን፣ ቃላትን፣ ሀረጎችንና ዓረፍተ ነገሮችን በመረዳት የምንለይበት፣ ለምን እንደተነገሩ መተርጎም እና ከሌሎች ጉዳዮች ጋር የማገናዘብን ሁኔታ የምንፈጥርበት የቋንቋ ክፍል ነው (ሰለሞን፣ ዮሃንስ እና ሌሎች 1994)።

West wood (2008) እንደገለፁት ንባብ ማለት መገመት፣ መተንበይ፣ ማመሳከር እና ራስን ጥያቄ መጠየቅ የሚሉትን የሚያጠቃልል እና ንቁ ተሳትፎን የሚፈልግ ሂደት ነው። ምንባብ አንባቢ ከምንባቡ አውድ በመነሳት አዳዲስ የቃላትን ፍቺዎች የሚገምትበት ገና ከጅምሩ ከመነሻው ባገኘው መረጃ ላይ በመመርኮዝ የምንባቡን ዋና ዋና ይዘት እና ወደፊት ምን እንደሚያጋጥም የሚተነብይበት፣ የሚያነበውን ፅሁፍ መረዳቱን እና አለመረዳቱን ራሱን ጥያቄ በመጠየቅ የሚያመሳክርበት ሂደት መሆኑን ይረዳል።

እንደ Nuttall (2000) አገላለፅ፣ ምንባብ ፀሐፊው በስራው ውስጥ ያሰፈረውን ቁም ነገር ለመረዳት የሚደረግ ጥረት ነው። ፍሬ ሃሳብ ለመረዳት፣ አስፈላጊ የሆነውን መረጃ ከውስጥ ለይቶ ለማውጣት የፀሐፊውን ሃሳብ ይመረምራል። ስለዚህ ንባብ የሌሎችን ሃሳብ ለመረዳት እንዲሁም ለመግባባት ዓላማ እና ለመግባባት ሂደት ወዘተ. የምንጠቀምበት ተግባር ነው። በአጠቃላይ ንባብ በፅሁፍ መልክ የቀረበውን ሃሳብ የመረዳትን፣ በምንባቡ መሰረት ዋና ዋና መልእክቱ ላይ የራሱን አስተያየት ለመስጠት (የራሱን አመለካከት ለመለወጥ) በተግባር ለመግለፅ ከሚያስችል ግንዛቤ ላይ የሚደርስ መሆኑን መገንዘብ ይችላል።

2.1.2. አንብቦ የመረዳት ምንነት

አንብቦ መረዳት ማለት ከአንድ አሃድ ውስጥ ተፈላጊውን መረጃ በብቃት መሰብሰብ መቻል ማለት ነው። በዚህ ዓይነት ሂደት ውስጥ አንበቢው የማይፈለገውን መረጃ እየለየ በመተው የሚፈለገውን መረጃ ብቻ ሊመርጥ ይችላል። ይህም አንድን መሰረታዊ አሃድ ከመረዳቱም በተጨማሪ የአሃዱን ዝርዝር በብቃት የሚገነዘብበት ሁኔታ የሚጠቃለለው እዚህ ውስጥ ነው በማለት አለም (1991) ይገልጻል።

Nuttall (1996) እንደ ገለፁት ደግሞ አንብቦ መረዳት ማለት ለንባብ የቀረበውን ፅሁፍ እና የአንባቢው አእምሮዊ እውቀት እንዲሁም ስነ-ልቦናዊ ችሎታ በሂደት በማገናኘት ለተፃፈው ፅሁፍ ትርጉም መስጠት ነው። ንባብ በባህሪው ውስብስብ የሆነ አእምሮዊ ተግባር በመሆኑ ትኩረትን የሚጠይቅና ፀሐፊው በፃፈው ሃሳብ ላይ ብቻ የሚያተኩር ሳይሆን ከራስ ገጠመኝ ጋር በማገናዘብ ምላሽ መስጠትን የሚፈልግ ክሂል ነው።

Shanehan (2006) አንብቦ የመረዳትን በሁለት ይከፍሉታል። አንደኛው በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሃሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው። በዚህ ስር በፅሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሃሳቦች መገንዘብ፣ በግልፅ የተቀመጡት ድርጊቶችን ቅደም ተከተል ማስታወስ፣ በፅሁፍ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይ እና ልዩነቶችን መለየት እና የምክንያት እና የውጤት ትስስርን መግለፅን ያካትታሉ። ሁለተኛው ተማሪዎች ተጠየቃዊ እውቀትን እና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልፅ ያልሰፈሩ ሃሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል። ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡን ፍሬ ሃሳብ መለየትን እና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ከውጤት ትስስር የተነሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለውን ነገር መገመትን የሚመለከት ነው።

ከዚህ በተጨማሪም አንብቦ መረዳት የአንድን ፅሁፍ ሃሳብ መረዳትንና በሚገባ መጨበጥን የሚገልፅ እሳቤ እንደሆነ እና የፀሐፊውን ሃሳብ ወይም መልዕክት መለየትን፣ አውዳዊ ፍቺዎችን መገንዘብን እና ከአውዱ ውጭ የሆኑትን መረዳትን የሚያጠቃልል መሆኑን Sheng (2000) ሲያስረዱ፣ Harmer (2001) በበኩላቸው ንባብ ፀሐፊው በፅሁፉ ያሰፈረውን ሃሳብ ወይም መልዕክት በተቻለ መጠን ለመረዳት ከመቀበያ ክህሎች (Respective skill) የሚመደብ ሆኖ ከምናነበው የፅሁፍ ሃሳብ ውስጥ ፍሬ ሃሳቡን ነቅሶ ማውጣትን፣ የፅሁፍ ዝርዝር ሃሳብን መረዳትን፣ የፅሁፉን የሃሳብ ፍሰት መለየትን፣ መረጃዎችን መቀበልን እና ማስተላለፍን፣ የፅሁፉን አጠቃላይ መልዕክት ማወቅን፣ ወዘተ. የሚያጠቃልል ነው በማለት ይገልፁታል።

ሰለሞን (2003) የተለያዩ ምሁራን የፃፉትን ዋቢ በማድረግ አንብቦ የመረዳት የሚከተሉትን ነጥቦች እንደሚያካትት ይገልጻል።

ሀ. የቃላትን አውዳዊ ፍቺን መገንዘብ

አንባቢው በፅሁፉ ውስጥ የሚገኙትን ቃላት አውዳዊ ፍቺ ሊረዳ ይችላል። ይሁን እንጂ የፅሁፉን መልእክት ለመረዳት የእያንዳንዱን ቃል ፍቺ ማወቅ የግድ ስላልሆነ አንባቢው በፅሁፍ ውስጥ የሚገኙትን ቃላት አንድ በአንድ መመርመር አይጠበቅበትም።

ለ. የፅሁፉን ግልፅ መልእክትን መረዳት

አንድ ጥሩ አንባቢ በሚያነበው ፅሁፉ ውስጥ በግልፅ የሚታየውን መልእክት መገንዘብ እና ይህንን ለማግኘትም ሆነ ለማጠናከር የገቡበትን ዝርዝር ሃሳቦች መረዳት አለበት።

ሐ. የፅሁፉን ድብቅ ወይም ውስጣዊ መልእክትን ማጤን

አንድ አንባቢ በሚያነበው ፅሁፉ ውስጥ የሚታየውን መልእክት መረዳት ዋና ተግባሩ ቢሆንም በዚህ ብቻ ግን ተወስኖ መቅረት የለበትም። በፅሁፉ ውስጥ በግልፅ የተቀመጠውን መልእክት መነሻ በማድረግ በማገናዘብ እና በመመራመር የፅሁፉን ውስጣዊ መልእክት መገንዘብ ይጠበቅበታል።

መ. የአያያዦችን ሰዋሰዋዊ አገባብ እና ትርጉምን መገንዘብ

አንድ አንባቢ በሚያነበው ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙትን የአያያዦች አገባብ፣ አገልግሎት እና ትርጉም መገንዘብ ይኖርበታል። እነዚህን መገንዘቡ የፅሁፉን መልእክት ለመረዳት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያበረክትላታል።

ሠ. የፅሁፉን ቅደም ተከተላዊ የሃሳብ ፍሰትን መገንዘብ

ለአንድ አንባቢ በፅሁፉ ውስጥ ያሉትን ዓረፍተ ነገሮች ተናጠላዊ መልእክት መረዳት ብቻ በቂው አይደለም። ከዚህም በተጨማሪ የፅሁፉን ቅደም ተከተላዊ የሃሳብ አገላለፅ፣ አንዱ ዓረፍተ ነገር ከፊተኛው እና ከተከታዮቹ ዓረፍተ ነገሮች ጋር ያለውን የሃሳብ ግንኙነት፣ የፅሁፉ የተለይዩ አንቀጾች ያላቸውን የእርስ በርስ ግንኙነት ማስተዋል ይኖርበታል።

በተጨማሪም የምንባብ ትምህርት ተማሪውን ውጤታማ እና ራሱን የቻለ አንባቢ እንዲሆን ለማድረግ በሚያግዝበት መንገድ እና የምንባብ ስልቶችን በሚያዳብርበት መልክ መቅረብ አለበት። የምንባብ ሂደትን በቋንቋና በእሳቤ መካከል ያለ የመገመት፣ የመምረጥ፣ የመመዘን የማዋሃድና የመተርጎም ኡዲታዊ ሂደት ነው በማለት Mei-yun (1997) ያብራራሉ። ተማሪው ለምንባብ ከቀረበለት ፅሁፍ ጋር መስተጋብር መፍጠር አንብቦ የመረዳት ችሎታውን እንዲያዳብር፣ በቀደምት እውቀት የመጠቀም ችሎታውን እና የመተንበይ ወይም የመገመት ክሂሉን እንዲያሳለብት ማገዝ ያስፈልጋል። በዚህም ተገቢ የሆነ የቅድመ ምንባብ ግንዛቤ መሰረት አድርጎ የሚቀርብ አንብቦ የመረዳት ትምህርት የሚያተኩረው ግንዛቤን ለማዳበር በሚደረግ የንባብ ሂደት ላይ እንጅ ምን ያህል እንደተገነዘቡ በማወቅ በውጤት ላይ ማተኮር አይደለም (Green wood 1992)።

2.1.3. በንባብ ሂደት ላይ ተፅእኖ ፈጣሪ ነገሮች

ተማሪዎች በአንብቦ የመረዳት ጊዜ ደካማ የሚሆኑባቸው ምክንያቶች በርካታ ቢሆኑም ጠቅለል ባለ መልኩ ለአንብቦ መረዳት በችግር ፈጣሪነት ከሚጠቀሱት ውስጥ የቃላት እውቀት፣ የግንዛቤ እጥረት፣ ከሚነበበው ፅሁፍ ጋር ቅርበት አለመኖር፣ የፅሁፉ ተገቢነት ወይም የክብደት ደረጃ፣ መረጃን የማግኘት ሂደት ላይ ችግር መኖር፣ ምንባቡን ካነበቡ በኋላ መረጃ በመመዝገብ ላይ ችግር መኖር፣ ተገቢ የሆነ የማንበብ ስልት ወይም ብልሃት መርጦ አለመጠቀም ወዘተ. ናቸው (Lauter bach and Bender 1995)።

Mc Namara (2009) እንደሚያስረዱት ተማሪዎች አንድን የተፃፈ ፅሁፍ አንብበው በቀላሉ እንዳይረዱት የሚያደርጉ ምክንያቶች በርካታ ናቸው። ከእነዚህም ውስጥ ቃላትን በተናጠል ማንበብ አለመቻል፣ ቃላትን የመተርጎምና የማገናዘብ ችግር፣ ቃላት በዓረፍተ ነገር ውስጥ ያላቸውን መዋቅር እና አውድን አለመረዳት፣ አዳዲስ ቃላትን እና የቋንቋ አጠቃቀሞችን ተረድቶ በሚኖራቸው ተጠየቃዊ አካሄድ መሰረት ማስተሳሰር አለመቻል ዋናዎቹ ናቸው።

ከዚህ በተጨማሪም ለትምህርት የቀረበው ቋንቋ ለተማሪዎች አፍ መፍቻ ቋንቋቸው ካልሆነ በዚህ ምክንያት ባለባቸው የስነ-ልቦና ችግር እና የቋንቋውን ተናጋሪ ህብረተሰብ ባህል እና ወግ አሟልቶ ካለማወቃቸው የተነሳ አንድን የተፃፈ ፅሁፍ አንብቦ ለመረዳት አስቸጋሪ ሊሆንባቸው እንደሚችል Williams (1984) and Wallace (1992) ያስረዳሉ።

Genovese (2003) እንደሚያስረዱት ሌላው በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ላይ የጎላ ተፅዕኖ አድራሽ የንባብ ችሎታ ነው። ይህ ችግር በሁለተኛ ቋንቋ አንባቢዎች ዘንድ ብቻ ሳይሆን በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው በሚያነቡ ተማሪዎች ዘንድ ጭምር የሚታይ ነው። የቋንቋ እውቀት እና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተለይቶ መታየት ይኖርበታል። ምክንያቱም አንድ ሰው አፍን በፈታበት ቋንቋ ጥሩ ችሎታ ሊኖረው ይችላል። ይሁን እንጂ ይህ የቋንቋ ችሎታ ጥሩ አንብቦ የመረዳት እውቀት እንዲኖረው ያደርገዋል ማለት አይደለም።

ከዚህ በተጨማሪም በምንባቡ የቀረበበትን የማህበረሰባዊ እና የባህላዊ ሁኔታዎች አንባቢዎች ከሚኖሩበት አካባቢ የተለየ በሚሆንበት ወቅት የቀረበው ፅሁፍ የተሳሳተ ግንዛቤ ሊኖረው ይችላል። ይህም ደግሞ ፅሁፉን አንብቦ ለመረዳት አዳጋች ሁኔታ ይፈጥራል። የሁለተኛ ቋንቋቸውን የሚማሩ ተማሪዎች እንዲህ አይነት ፅሁፍ በሚሰጣቸው ጊዜ አንብቦ መረዳትን ስለማይችሉ ተፅእኖ ሊፈጠርባቸው ይችላል። በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ ለመረዳት የምንባብ ችሎታ፣ የሰዎቹን ስርዓት አለማወቁና የንባብ ፍላጎት አለመኖር ተፅእኖ አድራሽ ነገሮች መሆናቸው (Genovese 2003) አክለው ያብራራሉ።

እንዲሁም (Williams 1986) በሰጡት ገለፃ መሰረት የንባብ ፍላጎት በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ተፅዕኖ ከሚያሳድሩ ነጥቦች መካከል የሚመደብ ነው። ለንባብ የቀረበው ፅሁፍ የአንባቢዎችን ፍላጎት የሚመጥንና የማንበብ ፍላጎትንም የሚያነሳ ሊሆን ይገባል። እንዲህ አይነት ፅሁፎች በጥንቃቄ ተመርጠው ባልቀረቡበት ሁኔታ የሚከናወን አንብቦ የመረዳት ትምህርት ብዙም ውጤታማ ሊሆን አይችልም።

2.1.4. የንባብ ትምህርት ዓላማ

ማረው (1998) እንደሚያስረዱት በተማሪዎች ዘንድ አንብቦ መረዳት ጋር ተያይዘው የሚነሱ ችግሮችን ለማስወገድ የሚነበበው ፅሁፍ ምን አይነት ፅሁፍ ነው? የማነበው ለምን ዓላማ ነው? የማነበው በምን ዓይነት ስልት ነው? የሚሉትን ማወቅ ያስፈልጋል። ይህን በመረዳት አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን በላቀ ደረጃ ማሳደግ ይችላሉ። ተማሪዎች የተለያዩ የተፃፉ

ፅሁፎችን ለተለያዩ ዓላማዎች ለማንበብ ሲነሱ የሚያነቡበት የንባብ ዓላማ እንደፍላጎታቸው ይለያያል። የሚያስገኘውም ጠቀሜታ እንደሚያነቡት ዋና ዓላማ የተለያዩ ቢሆንም ጠቅለል ባለ መልኩ ግን የማንበብ ዓላማ ምንባብ ለመዝናናትና ምንባብ ዕውቀት ለማግኘት በመባል የሚታወቁት ናቸው።

2.1.5. የንባብ ስልቶች

የንባብ ስልት ሲባል ቃሉም እንደሚጠቁመው የአነባበብ መንገድ ማለት ነው። ከሚነበበው ርዕስ ጉዳይ ላይ የሚፈለገውን መረጃ የራሱ ለማድረግ የምንጠቀምበት ወይም የምንከተለው ስልት ነው። በዚህ መሰረት የንባብን ምንነት ለመግለፅ ከፊደል ቆጠራ ወይም ድምፆች የወከሉባቸውን ፊደላት ቅርፅ ከማየት ጀምሮ እስከ አንብቦ የመረዳት ደረጃ ለመድረስ የንባብ ስልቶች ለይቶ ማወቅ እና መተግበር አስፈላጊ ይሆናል። በእንደዚህ ዓይነት መንገድ በመገንዘብ አንድ አሃድ የያዘውን ሃሳብ ወይም መልእክት እንዴት መረዳት እንደሚቻል የንባብ ስልቶችን ለይቶ ማወቅ አስፈላጊ ይሆናል በማለት (Panmanee 2009) ገልፀዋል።

Harmer (2001) እንደሚያስረዱት የተለያዩ ፅሁፎች ለተለያዩ ዓላማዎች ሲነበቡ አንባቢዎች የተለያዩ ስልቶችን መጠቀማቸው የግድ ነው። እነዚህም የግርፍ ንባብ፣ የአሰሳ ንባብ፣ ሰፊ ንባብ እና ጥልቅ ንባብ በማለት በአራት ተከፍለዋል። የግርፍ ንባብ በአጠቃላይ የተፃፈውን ፅሁፍ ሃሳብ ለማግኘት የሚነበብበት ስልት ነው። ይህ ስልት ከሚነበበው ፅሁፍ የየአንቀፁን መንደርደሪያ ዓረፍተ ነገር ለመረዳት የምንጠቀምበት ነው። የግርፍ ንባብ ሲካሄድ የፅሁፉን ወይም የምንባቡን ፍሬ ነገር እና ፀሓፊው ለማስተላለፍ የፈለገውን ዓላማ ለማግኘትና ፅሁፉ እንዴት እንደተደራጀ ለማወቅ በፍጥነት የሚነበብ ስልት ነው። ስለሆነም አጠቃላይ የምንባቡ ወይም የፅሁፉን ሃሳብ የምንፈልግበት ውስን የሆነ የንባብ ብቃትን የሚጠይቅ የንባብ ስልት ነው። ሁለተኛው ስልት ደግሞ የአሰሳ ንባብ የሚባለው ሲሆን፣ በፍጥነት የሚነበብበት ስልት ሆኖ ከቀረበው ፅሁፍ ውስጥ አንድ የተወሰነ ተፈላጊ የሆነ ውስን መረጃን ነጥሎ ለማውጣት የምንጠቀምበት ነው። ለምሳሌ ቁጥርን፣ ዓመተ ምህረትን፣ ስምን፣ አንድ ቃል ስንት ጊዜ እንደተደጋገመ እና ከማውጫ ገፅ የተወሰነ መረጃን ለመለየት ያገለግላል። ሌላው ሰፊ ንባብ ሲሆን፣ ብዙውን ጊዜ በቦታና በጊዜ ሳይወሰን አንባቢው ለመዝናናት ሲፈልግ የሚገለገልበት ስልት ነው። የሚነበበው ፅሁፍ ሰፊ በመሆኑ የፅሁፉን አጠቃላይ መልዕክት ለመገንዘብ የአንባቢውን ንቁ ተሳትፎ የሚጠይቅ ነው። የመጨረሻው ጥልቅ የንባብ ስልት የሚባለው ሲሆን፣ ፅሁፉን በጥልቀት ለመገንዘብ ሲባል የፅሁፉ መጠን እንደ ሰፊ ንባብ ያልሰፋ በጊዜ እና በቦታ የተገደበ ሆኖ በንባብ ጊዜ ከፍጥነት ይልቅ በእርጋታ፣ በትኩረት እና በጥንቃቄ

መከወንን የሚጠይቅ ነው። በጥልቀት ንባብ ጊዜ በተፃፈው ፅሁፍ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ መረጃዎች ላይ ከማተኮር አንስቶ በፅሁፍ ውስጥ በግልፅ ያልሰፈሩ ሃሳቦችን አንድምታ እስከመስጠት የሚደረስበት የንባብ ስልት ነው።

2.1.6. የንባብ ትምህርት አቀራረብ ደረጃዎች

ልማዳዊ (Traditional) በምንለው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ሂደት ላይ ተማሪዎች እንዲያነቡ ይደረግ እና መምህሩ ሲያነቡ እንዲያዳምጡ ይደረግ ነበር። አስፈላጊም ሲሆን ተማሪዎቹ በቀጥታ እንዲያነቡ በማድረግ እና ሲጨርሱም ተከታታይ እና በርካታ ጥያቄዎችን ማሰራት ነበር። ይሁን እንጂ ይህ የንባብ ትምህርት አካሄድ ተማሪዎችን ውጤታማ የማንበብ ችሎታ እንዲኖራቸው አያደርግም። Mera Rivas (1999) እንደሚያስረዱት ይልቁንም ክፍል ውስጥ የንባብ ክሂል ትምህርት ቅድመ ንባብ፣ የንባብ ጊዜና ድህረ ንባብ በሚሉት ሦስት ደረጃዎች ተከፋፍሎ መቅረብ ይኖርበታል። በመሆኑም እያንዳንዳቸውን በቅደም ተከተል እንመልከት።

ሀ. ቅድመ ንባብ (Pre-reading)

ተማሪዎች ምንባቡን ማንበብ ከመጀመራቸው በፊት የሚተገበር ሲሆን፣ በሚነበበው ርዕሰ ጉዳይ ዙሪያ የተማሪዎችን ፍላጎት የሚዳስስበትና የማነቃቃት ስራ የሚሰራበት ደረጃ ነው። ሆኖም ተማሪዎች ከቀደመ እውቀታቸው በመነሳት ስለምንባቡ አንዳንድ ጉዳዮችን በማንሳት ውይይት ማድረግ ይኖርባቸዋል። ሆኖም በዚህ ደረጃ ከሚከናወኑት ተግባራት ውስጥም ዋና ዋናዎቹ ርዕሱን ማስተዋወቅ፣ የምንባቡን ዓላማ መንገር፣ መሪ ጥያቄዎችን መጠየቅና ቁልፍ ቃላትን ማስተዋወቅ ተጠቃሽ ናቸው።

ለ. የንባብ ጊዜ (While-reading)

ይህ የንባብ አቀራረብ ደረጃ ምንባቡ በጥልቀት የሚነበብበት ደረጃ ሲሆን፣ ዓላማውም ተማሪዎቹ የፅሁፉን ይዘት እና መዋቅር እንዲሁም የፀሐፊውን ዋናኛ ዓላማ እንዲረዱት ማስቻል ነው። ሆኖም ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን እንዲያገለብቱ ማገዝ ያስፈልጋል። ይህንንም ተግባራዊ ለማድረግም የተለያዩ ጥያቄዎችን መጠቀም ይቻላል። ከነዚህም ውስጥም Celce Murica (1991) እንደገለፁት ጥያቄዎቹ ሦስት አንብቦ የመረዳት ደረጃዎችን ማካተት ይኖርባቸዋል። እነሱም በግልፅ የቀረቡ መረጃዎችን የሚመለከቱ፣ ውስጣዊ መልእክታቸውን በመመርመር የሚቀርቡና አዲሱን መረጃ ከቅድመ እውቀት ጋር በማገናዘብ የሚመለሱ ጥያቄዎች ሊሆኑ ይገባል በማለት ያብራራሉ።

ሐ. ድህረ ንባብ (Past-reading)

ይህ የንባብ ደረጃ ተማሪዎች ከምንባቡ ያገኙትን መረጃ በመገንዘብ ወደራሳቸው ህይወት የሚተረጉሙበት እና ስለምንባቡ ያላቸውን አጠቃላይ የግንዛቤ ሃሳብ እና አስተያየታቸውን የሚያንፀባርቁበት ደረጃ ነው። በዚህ ደረጃ ከሚከናወኑት ተግባራት ውስጥ የምንባቡን ሃሳብ በራስ ግንዛቤ በመግለፅ ከራስ እውቀት፣ አመለካከት እና ፍላጎት ጋር ማዛመድ የመሳሰሉት በዋናነት ተጠቃሽ ናቸው።

እነዚህ ሦስት ደረጃዎች እርስ በርስ የተደጋገፉ እና አንዱ ሌላውን በመደገፍ የተሻለ አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማጎልበት የሚያስችሉ ስልቶች ናቸው። ሆኖም አንዳንድ መምህራን ቅድመ ንባብን በማስቀረት ተማሪዎች በቀጥታ ወደሚነበበው ዋና ርዕስ ጉዳይ ገብተው እንዲያነቡ የሚያደርጉበት ወይም ድህረ ንባብን አስፈላጊ አይደለም በማለት የሚተውበት አጋጣሚ አለ። ይህም በክፍል ውስጥ ትግበራ የሚታይ ችግር ነው። እንዲህ አይነቱ ትግበራ ተገቢ አለመሆኑን በመግለፅ ሦስቱም የንባብ ደረጃዎች ቢተገበሩ ደግሞ ሁለት ዋና ዋና ጠቀሜታዎች እንዳሉት ምሁራን ይገልጻሉ። አንደኛው ዋና ጠቀሜታ ተማሪዎቹ የቀደመ እውቀታቸውን ተጠቅመው እንዲሳተፉ፣ እንዲነሳሱና የበለጠ መሻሻል እንዲያሳዩ ያስችላል። ሁለተኛው ዋና ጠቀሜታ ደግሞ የንባብ ክሂል ከሌሎቹ ክሂሎች ጋር አዋህዶ ለማስተማር ያስችላል። በመሆኑም ደረጃዎችን ተግባራዊ ማድረግ የተሻለ የንባብ ትምህርትን ለማቅረብ እንደሚረዳ (Williams 1984) ይገልጻሉ።

2.1.7. የንባብ ሞዴሎች ታሪካዊ ዳራ

የንባብን ክሂል ማስተማር ቀላል ስራ አይደለም። ተማሪዎች እንዳሉበት የክፍልና የብስለት ደረጃ በአግባቡ ማንበብ የሚችሉ እና የማይችሉ ሊሆኑ ይችላሉ። ስለዚህ መምህራን ይህንን ሁኔታ ተረድተው ተማሪዎችን ለማገዝ በሚያስችሉ አማራጮች መጠቀም ይኖርባቸዋል።

እንደማረው (1998) ገለፃ መሰረት አንድ የተፃፈ ፅሁፍ ማንበብን ለማስተማሪያነት ሲመረጥ የተማሪዎችን የማንበብ ችሎታ ከማሳደግ፣ እንዲሁም ለክፍልና ዕድሜ ደረጃቸው ከመመጠን አንፃር ሊፈተሽ ይገባል። ከማስተማሪያ ዘዴ እና ከአማራጭ የማንበብ ስልቶች ተገቢነት አንፃርም ትኩረት የሚሹ ነጥቦች መቃኘት አለባቸው።

ከትምህርት መስፋፋት ጋር በተያያዘ የንባብ ፅንሰ ሃሳብም መሻሻል እና እድገት እያሳዩ መጥቷል። በአሁኑ ወቅት አይነተኛ አንባቢ የሚባለው በፅሁፍ የቀረበለትን ምንባብ በፀጥታ

ሲያነበው፤ ተፈላጊ የሚለውን መረጃ ብቻ መርጦ በመውሰድ ሲጠቀምበት እና ራሱን ሲያዝናናበት ነው። በተቃራኒው በ18ኛው እና በ19ኛው መቶ ክፍለ ዘመናት ምንባብ በተለየ መልኩ ይታይ ነበር። በእነዚህ ዘመናት ንባብ ማለት በአለማቀፍ ደረጃ ታዋቂነት ያላቸውን የሃይማኖት መፃሕፍት ይዘቶችን ድምፅን ከፍ አድርጎ ማንበብ ነው። ለምሳሌ ከመፅሐፍ ቅዱስ Darnton (1984) እንደሚሉት በተጠቀሱት ክፍለ ዘመናት የተወሰነ ቁጥር ያላቸው አዋቂዎች ማንበብ ይችሉ ነበር፤ ምንም እንኳን በጣም ጥቂቶቹ ብቻ በጣም ለየት ያሉ የተፃፉ ፅሁፎች የያዙትን ፍሬ ነገር አንብበው መረዳት ይችሉ የነበሩ ቢሆኑም።

በንባብ ዙሪያ ጥናቶች መደረግ የጀመሩት ከአንድ ክፍለ ዘመን የዘለለ እንዳልሆነ በጥናቱ ዳራ ስር ተጠቅሷል። ይሁን እንጂ በተደራጀ እና በተጠና መልኩ በንባብ ዙሪያ ጥናት ለማድረግ በተጨማሪም ስራ ከተጀመረ ከግማሽ ክፍለ ዘመን አይበልጥም። በምክንያትነት የሚጠቀሰው ለንባብ ትምህርት መሰረት የሆኑ ንድፈ ሃሳቦችና መላምቶች እስከ 1950ዎቹና 1960ዎቹ አጋማሽ በግልፅ ተነድፈው አለመቅረባቸው ነው (samuels and Kamil 1988)።

በብዙዎች ዘንድ እንደሚታመነው የስነ-ልቦና እና አእምሮታዊ ጉዳዮችን የሚመረምሩ የስነ-ልቦና ጥናቶች መጎልበት በተለይም በChomsky (1965) and (1968) “የስነ-አገባብ መላምት ገፅታዎች” እና “ቋንቋና አንጎል” በሚል እንደ ቅደም ተከተላቸው የተፃፉት ፅሁፎች በንባብ ላይ ሳይንሳዊ ጥናቶች እንዲካሄድ መነቃቃትን ፈጥረዋል። በዚህም መንገድ የGoodman (1970) and Smith (1971) የስነ-ልቦና ስነ-ልቦና ስራዎች የንባብ ማስተማሪያ ሞዴሎች እንዴት መተግበር እንዳለባቸው ንድፈ ሃሳባዊ መላምቶች ፈጥረዋል፤ በዚህም ለንባብ ሞዴሎች መስፋፋት በባለውለታነት ሊጠቀሱ የሚችሉ ናቸው ማለት ይቻላል።

በGoodman (1970) አገላለፅ መሰረት፤ ራሱን የቻለ እና ተዋቃሪዎቹ በተለያዩ ደረጃዎች የሚገለፁበት ቀመር ያለው የንባብ ሞዴልን አስተዋውቀዋል። የዚህ የማስተማሪያ ሞዴል ቀመርም የንባብ ባህሪያትን የማብራራት እና የመገመት አቅም አለው። ሁሉም ስራዎች ትኩረት ያደረጉት የአንባቢዎች ምርጫ ከሚያነቡት ምንባብ ውስጥ ባሉት ጥቃቅን ጉዳዎች እንደ ፊደል እና ስነ-ምዕላዳዊ ፍንጮች ላይ ሳይሆን በተቃራኒው በምንባቡ አጠቃላይ ፍች ወይም ትርጉም ይዘት ላይ ነው የሚል አንድምታ የሚሰጡ ናቸው።

Smith (1971) በበኩላቸው የስነ-ልቦናዊ ስነ-ልቦናን ፈለግ የተከተለ የንባብ ሞዴል ይዘው ብቅ እንዳሉ ይነገራል። ይህንንም ሃሳብ የማይጋሩት ግን ሞዴሉ በሁሉም የንባብ ሞዴሎች ስር

ውስጥ ሊገኝ የሚችለውን የስነ-ልቦናን የአእምሮታዊ ሂደት ገለፃ ከመያዙ በስተቀር እንደ ንባብ ሞዴል የተለየ የሚያደርገው ነገር እንደሌለ ይዘረዝራሉ፤ ለምሳሌ ያህል እንደ Goodman (1970) ሁሉ እሳቸውም ትርጉም የሚመነጨው ወዲያውኑ ነው ወይስ ከድምፅ ልሳናት ወደ ቃላት፣ ከቃላት ወደ ዓረፍተ ነገር በሚደረግ ሽግግርሽ ነው የሚለውን ለይቶ ለማሳየት ሞክረዋል። በዚህም ሞዴሉ የንባብ ሞዴልን ከማበርከቱም በላይ በየትኛውም የቋንቋ ደረጃ ላይ (በፊደላት፣ በቃላት፣ በዓረፍተ ነገርና በንግግር ደረጃ) የሚደረግ ልምምድ አንባቢው ዘና እንዲልና የቀደመ እውቀቱን ተጠቅሞ ለሚያነበው ነገር ፍቺ እንዲሰጥ ያስችለዋል የሚል ነው።

ከላይ ከቀረበው ማብራርያ መረዳት እንደሚቻለው የ Goodman (1970) and Smith (1971) ስራዎች በአብዛኛው ተመሳሳይነት ያላቸው ሲሆን፣ ይህም ለትንበያ እና ለዳራዊ እውቀት አስፈላጊነት አፅንኦት ሰጥተው ከማቅረባቸው ጋር የተያያዘ ነው ማለት ይቻላል። ከዚህ በመነሳትም ሁለቱ ግለሰቦች የሚያራምዱት የሞዴል አይነት ላይ-ታች የንባብ ሞዴል ነው።

Gough (1972) የንባብ ሞዴሉን የመሰረተው የመረጃ ኡደት በተለያዩ አእምሮታዊ ሂደቶች ላይ የሚያሳድረው ተፅዕኖ በመመርመር ላይ ነው። Gough (1972) የንባብ ሞዴል በፅሁፍ የሰፈረ ምንባብ ለአንባቢ ሲቀርብ አንባቢው የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት ወይም ፍች ከመረዳት በፊት እያንዳንዳቸውን የተቀረፁ ፊደላት (ቅንጣቶች) መለየት እና በአዕምሮው ውስጥ ቅርፅ ማስያዝ አለበት የሚል ስለነበር ሌላ አከራካሪ ጉዳይ ይዞ ቀርቧል ያስብለዋል።

Wallace (2001) በተለያዩ ጊዜያት የተነሱትን የንባብ ማስተማሪያ ሞዴሎች የአድገት ደረጃ በመመርመር በሦስት አጠቃላይ ምድቦች ተጠቃለው ሊታዩ እንደሚችሉ ያስረዳሉ። በነዚህ የንባብ ሞዴሎች ውስጥም የአንባቢው ሚና ምን እንደነበር ለመተንተን ሞክረዋል። እንደ Wallace (2001) አተያይ የአንባቢው ሚና ተለይቶ በመደበኛነት የተዋቀረው በ80ዎቹ እና በ1990ዎቹ በነበረው ጊዜ ነው። ቀደም ባሉት ዘመናት ምንባብን እንደ ፍዝ (Passive) ተግባር ይቆጠር ነበር። ቀጥሎም የአንባቢው ሚና ተለውጦ አንባቢው ከፅሁፍ ውስጥ ፍችን የሚቃርም ተደርጎ ተቆጠረ። ከዚያ በኋላም ምንባብ እንደ መስተጋብራዊ ክንዋኔ መቆጠር ጀመረ። ከዚህ በመነሳት የታች-ላይ የንባብ ሞዴልን ስልት ተጠቅሞ የሚያነበ አንባቢ ፍዝ (Passive) ሲሆን፣ የላይ-ታች ሞዴልን ዘዴ የሚጠቀም አንባቢ ደግሞ ንቁ (Active) በማለት እና መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴልን የሚጠቀም አንባቢ ደግሞ በተግባራት ክሂል የተካነ ነው በማለት ገልፀዋል።

ወደ ዋነኛው የጥናቱ ርዕሰ ጉዳይ (መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል) ከመግባታችን በፊት ጠቅለል ባለ መልኩ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴሎችን ባጭሩ እንመልከት።

2.1.7.1. የታች-ላይ ሞዴል /Bottom Up model/

የታች-ላይ የንባብ ሞዴል ያስተዋወቁት Laberge and Samuels (1974) ናቸው። የንባብን ሂደት ሞዴሉ ረጅም እድሜ ያለው አንብቦ የመረዳት ሂደት ይሁን እንጂ የማንበብን ክሂል በማስተማር ሂደት ላይ ዘገምተኛ ነው። ምክንያቱም ፅሁፉን የገነቡትን የተለያዩ የንባብ ክፍሎች አነስተኛ ከሆነው ድምፅ ጀምሮ ቃልን፣ ሀረግን እና ዓረፍተ ነገርን እየነጣጠሉ በማንበብ እንደገናም በማቀናጀት መልዕክቱን ለመረዳት ሙከራ የሚደረግበት ውሁድ አሀድ ተኮር (Text focused) ሂደት ነው (Nunan 1991)።

Grabe and Stoller (2002) እንደገለጹት አንድ አንባቢ የተለመዱ መስመሮችን በመከተል በሚያነበው ፅሁፍ ውስጥ የሰፈረውን መልእክት ቅንጣት በመልቀም ትርጉም ለመፍጠር ይጥራል። በዚህም በአንባቢውና በፅሁፉ መካከል ያለው መስተጋብር በጣም ጥቂት ወይም ምንም ጣልቃ ገብነት በአንባቢው የቀደመ እውቀት ላይ አይደርስበትም።

ከዚህ በተጨማሪ Alderson (2000) እንደሚያስረዱት በዚህ የቅንጣት በቅንጣት አዕምሮታዊ የትርጉማ ሂደት አንባቢው በቅድሚያ ፊደላትን በተናጠል ማወቅ ይጠበቅበታል። ከዚያም ቃላትን ይለያል፤ መጨረሻ እነዚህን ቃላት በማቀናጀት ፀሐፊው ሊያስተላልፍ የፈለገው ፍች ላይ ይደርሳል። በሌላ አቅጣጫ ሲታይም የታች-ላይ የንባብ ሞዴል መስመራዊ (Serial) ሞዴል ነው ብሎ መበየን ይችላል። በዚህም አንባቢው በፅሁፍ የሰፈሩትን ቃላት በማየት ይጀምራል፤ ፊደላቱ የያዙትን የፅሁፍ ቅርፅ ይለያል፤ ምልክቶቹን ከድምፅ ጋር ያስተሳስራል፤ ቃላቱን ይለያል፤ ከቃላቱም በመነሳት ፍች ላይ ይደርሳል።

2.1.7.2. የላይ-ታች ሞዴል /Top dawn model/

የላይ-ታች የማንበብን ሞዴል ያስተዋወቁት Goodman (1976) and Smith (1978) ሲሆኑ፣ የማንበብ ሂደት ሞዴሉ ከታች-ላይ የማስተማሪያ ሞዴል ተቃራኒ በሆነ መልኩ ከአጠቃላይ ወደ ዝርዝር የሚሄድ ነው። ተማሪዎች በውሁድ አሀዱ ውስጥ የተዋቀሩትን የተለያዩ የቋንቋ ገፅታዎች በተናጠል የማንበብ ሂደት ሳይሆን፣ በአንድ ጊዜ በርከት ያሉ ቃላትን፣ ሀረጎችንና ዓረፍተ ነገሮችን በመቃኘት የፅሁፉን መልዕክት ከአውዱ እንዲረዱ ለማድረግ የሚያስችል አንባቢ ተኮር (Reader focused) የማንበብ ሂደት ሞዴል ነው።

Grabe and Stoller (2002) አፅንኦት እንደሚሰጡት የላይ-ታች የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የንባብ ተቀዳሚ ተግባር የሚመራው በዋናነት በአንባቢው ግብ እና ግምት እንደሆነ ነው። ለዚህም ነው የላይ-ታች ሞዴል አንባቢው ስለሚያነበው ፅሁፍ ወይም መረጃ የተለያዩ ግምቶችን እንደሚይዝ እና የእነዚህንም ግምቶች ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ወይም ግምቶቹ ስህተት ከነበሩ ለማረም በቂ መረጃ በመውሰድ የሚታወቅ አድርገው የሚመለከቱት።

የላይ-ታች የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል አቀራረብ አዕምሯዊ ምስልን (Schema) በንባብ ወቅት ለአንባቢው መረዳት ወሳኝ ጉዳይ እንደሆነ በመቁጠር አብይ ትኩረት ይሰጥበታል (Alderson 2000)። ሆኖም የ'Schema' ንድፈ ሃሳብ አንባቢዎች ወደ ፅሁፍ ይዘውት ከመጡት ነገር ላይ ትኩረት ያደርጋል፤ በዚህም ይህ ንድፈ ሃሳብ በላይ-ታች ሞዴል ውስጥ የማይናቅ ሚና አለው፤ የቀደመው እውቀት (Background knowledge) በንባብ ላይ ያለውን ውጤታማነት ለመግለፅ ይሞክራል። ሆኖም ግን የአንባቢዎች የቀደመ እውቀት ከሚያነቡት ፅሁፍ የሚያገኙት እውቀት ላይ ተፅዕኖ እንደሚያሳርፉ ይታመናል።

2.1.7.3. መስተጋብራዊ ሞዴል /Interactive model/

መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴልን ያስተዋወቁት Stanovich (1980) ሲሆኑ፤ ሞዴሉ ከቅርብ ዓመታት (ከ1980ዎቹ) ወዲህ በሥራ ላይ የዋለ ሲሆን፤ ሞዴሉ የታች-ላይ የንባብ ሞዴልን እና የላይ-ታች የንባብ ሞዴልን ያለባቸውን ደካማ ጎኖች ለማቃለል የሚያስችል ነው። ይህም የሚያሳየው ሞዴሉ የሁለቱ ሞዴሎች ቅንጅት በመሆኑ አንባቢም አሀድም ተኮር (Reader and Text focused) መሆኑን ነው። ስለሆነም ታች-ላይም ሆነ የላይ-ታች የንባብ ሞዴሎች የራሳቸው የሆነ ፋይዳ እንዳላቸው በመቀበል ሞዴሉ ከፅሁፉ የተገኘ ፍንጭ በአዕምሮ ጓዳ ከተብላላ በኋላ ከዳራዊ ዕውቀት ጋር ተመሳክሮ ትርጉም የሚሰጥበት ሂደት ነው ማለት ይቻላል።

በታች-ላይና በላይ-ታች የንባብ ሞዴሎች የሚቀርበውን ሂስ ንድፈ ሃሳባዊያን ሌላ አማራጭ የንባብ ሞዴል እንዲያበረክቱ ምክንያት ሆኗቸዋል። ይህም መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ይባላል። መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የታች-ላይ እና የላይ-ታች ሞዴሎች ፍሬ ነገሮችን አጣምሮ ይዟል (Anderson 1999)። በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል አንባቢው ፊደላትን ለይቶ ለማወቅ ፈጣን መሆን ይጠበቅበታል፤ ይህም የላይ-ታች የንባብ ማስተማሪያ ሞዴልን የሚጠቀም አንባቢ የሚተገብረው ነው። ቃላቱን በፍጥነት መለየት ብቻ ሳይሆን የንባብ ብቃቱም ፈጣን መሆን አለበት።

Harmer (2001) በታች-ላይ እና በላይ-ታች የንባብ ማስተማሪያ ሞዴሎች መካከል ያለውን ልዩነት ሲያስረዱ የመጀመሪያው በጫካ ውስጥ ሆኖ እያንዳንዱን ዛፍ ከመመርመር ወይም በሆነ ነገር መካከል ላይ ሆኖ ሌላ ሰው የሚገኝበትን ስፍራ ለማወቅ ከመሞከር ጋር ሲያያዝ፤ ሁለተኛውንም ደግሞ ከላይ ሆኖ አንድ ነገርን አዘቅዝቆ እንደመመልከት ይቆጠራል በማለት ሃሳባቸውን ይገልጻሉ።

2.1.8. የመስተጋብራዊ ሞዴል ትምህርት መርሆዎች

አንድን ምንባብ አንብቦ ለመረዳት የሚያስችሉ የተለያዩ የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል መርሆዎች አሉ። ከነዚህም መካከል አያያዦች ሲሆኑ፤ (Caroll 1998) እንደገለጹት የሰዋሰው ክፍል የሆኑት አያያዦች አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማዳበር ከፍተኛ የሆነ ጥቅም እንዳላቸው እና በምንባቡ ውስጥ መጀመሪያ በተነበበው ዓረፍተ ነገር ላይ በመነሳት ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ለመገመት፤ ዋና ሃሳብ ለማብራራት፤ ቀድሞ የነበረውን በማስታወስም ሆነ ወደፊት የሚገኘውን አዲስ ሃሳብ ጋር በማስተሳሰር ወይም በማቆራኘት የምንባብን መልእክት ለመረዳት ጠቀሜታ አለው።

ከዚህ በተጨማሪም የምንባብን መልእክት ለመረዳት ከፍተኛ ሚና ከሚጫወቱት ውስጥ ቃላት ተጠቃሽ ናቸው። ፅሁፍ የበርካታ ቃላት ባለቤት ነው። ስለሆነም የምንባብን መልእክት መረዳት ይቻል ዘንድ የቃላትን ሰዋሰዋዊ እርባታ ወይም ቅርፅ፣ ተጣማሪነት፣ መዝገብ ቃላዊ ፍች፣ አውዳዊ ፍች፣ የንግግር ክፍሎችን መገንዘብ እና በቃላት አማካኝነት ሊፈጠሩ የሚችሉ ፈሊጦችን መለየት ይገባል (Harmer 2001)።

ሌላው መሰረታዊ የመስተጋብራዊ ሞዴል መርህ ዳራዊ እውቀት ነው። በዚህም ስነ-ልሳናዊ እውቀት ከገሀዱ ዓለም ተጨባጭ ነገር ጋር ሊተሳሰር ይገባል። የስነ-ልሳን እውቀት ከገሀዱ ዓለም ተጨባጭ ክስተት ጋር መዛመድ፣ ያለፈውን ለማስታወስ እና መጭውን ለመተንበይ ያስችላል። ስለዚህ የቃላት እና የሰዋሰው እውቀት ከተዛማጅ ዳራዊ እውቀት ጋር ሊተሳሰር ይገባል። ዳራዊ እውቀት የፅሁፍ ግብዓት እና የቋንቋ እውቀት ጥምር ውጤት ነው። ይህ ውጤት እውን እንዲሆን ለተማሪዎች የሚቀርቡት መልመጃዎች ቀጣይ እና ዘላቂ የሆኑ ስልቶችን ማዳበር የሚችሉ ሊሆኑ ይገባል። በተለይ የማንበብ ክሂል የሂደት እና የውጤት ቅንጅት ከመሆኑም ጋር ተያይዞ የሚቀርቡት መልመጃዎች የሰዋሰው እውቀትን ችሎታ እና የማገናዘብ ችሎታን የሚያበረታቱ ሊሆኑ ይገባል (Lunzer and Gardner 1989)።

2.1.9. በመስተጋብራዊ ሞዴል ትምህርት ላይ የመምህራን እና የተማሪዎች ሚና

በመስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የክፍል ውስጥ የትምህርት ሂደት መምህሩ እና ተማሪዎቹ የሚያከናውኗቸው የተለያዩ ተግባራት ይማራሉ። በዚህም መሰረት የመምህሩ እና የተማሪዎቹ ሚና ምንድን ነው? ለሚለው ጥያቄ Richards and Rodgers (1990) የሚከተሉትን ተግባራት በግልፅ ጠቅሰዋል።

የመምህሩ ሚና

1. ተማሪዎች የሚያከናውኑትን ተግባር ይቆጣጠራል፤
2. የተማሪው አጋዥ ወይም ረዳት ይሆናል፤
3. ተመራጭ የሆነውን የማስተማሪያ ሞዴል ተግባራዊ ያደርጋል፤
4. ለተማሪዎች መመሪያ ትእዛዝ ያስተላልፋል፤
5. የተማሪዎችን ፍላጎት ያነሳሳል፤
6. አጋዥ የሆኑ የመማር ማስተማሪያ መሳሪያዎችን ያቀርባል፤
7. አጠቃላይ የትምህርቱን ሂደት እና ሁኔታ ይገመግማል።

የተማሪዎች ሚና

1. ከሁሉም በፊት ለመማር ራስን በሙሉ ልቦና ዝግጁ ማድረግ፤
2. እንዲያከናውኑ የተሰጣቸውን ተግባር ከጓደኞቻቸው ጋር በመተባበር ማከናወን፤
3. በውይይት እና በትግበራ ጊዜ ሀላፊነትን በመውሰድ በንቃት መሳተፍ።

የንባብ ትምህርት በመተግበር ረገድ የቋንቋ መምህራን እና የተማሪዎች ሚና፣ የትምህርቱ ሂደት የመስኩ ባለሞያዎች የሚስማሙበት ሃሳብ ተማሪው በራሱ ጥረት የንባብ ችሎታውን እንዲያዳብር ማድረግ ነው። ተማሪዎች የማንባብ ችሎታቸውን እንዲያሻሽሉ ለማድረግ ምንባብን በመስተጋብራዊ ሞዴል በማስተማር የተማሪዎቻቸውን የንባብ ችሎታ እንዲሻሻል ማድረግ አለባቸው። በመሆኑም በዚህ ዘዴ የመምህራን ተግባራት በሚቀርበው ርዕስ ላይ ቀጥተኛ ገለፃ ማድረግና የተማሪዎችን ተግባራት መቆጣጠር ናቸው። በልምምዱ መጀመሪያ መምህራን ተማሪዎችን ጥያቄ በመጠየቅ ወይም ከምንባቡ ርዕስ ጉዳይ ጋር ተዛማጅ የሆነ ፅሁፍ በማንበብ ዳራዊ እውቀታቸውን ለመቀስቀስ ይሞክራሉ። ይህም ተማሪዎቹ ወደ ማንበቡ ተግባር እንዲገቡ ያግዛቸዋል። በፅሁፉ ውስጥ የሚገኙ አዳዲስ ወይም ያልተለመዱ ቃላትንና ሀረጎችን ትርጉም ይገምታሉ፤ የጥቆማን ስልት ይጠቀማሉ። በሚያነቡበትም ጊዜ ሆነ መልመጃዎቹን በሚሰሩበት ጊዜ ከብደታቸው ሲቸገሩ ሲያዩ መምህራን ጣልቃ ገብተው

እገዛ ወይም ማብራሪያ ይሰጣሉ። ሆኖም በዚህ የንባብ ዘዴ የተማሪዎች ተግባራት ፅሁፉን በግል ማንበብ፣ ዋናና ዝርዝር ሃሳቦችን በመለየት፣ የአዳዲስ ቃላትን እና የሀረጎችን ትርጉም በመገመት፣ የጥቆማን ስልት በመጠቀም መልመጃዎቹን መስራት ናቸው።

በአጠቃላይ መምህሩ ተማሪዎችን በቡድን ማደራጀት፣ በክፍሉ ውስጥ ያሉትን ተማሪዎችን እየተዘዋወሩ መከታተል፣ መልመጃዎችን ማሰራት፣ ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ላይ ማወያየት የመሳሰሉትን ተግባራት ማከናወን ሊዘነጉ የማይገቡ ናቸው። ስለዚህ ስራውን በጉጉት ከተቀበሉት ክፍል ውስጥ የሚካሄደው የመማር ማስተማር ተግባር ውጤታማ የመሆን እድሉ ከፍተኛ ነው። በመጨረሻም መምህራንም የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ እና የማንበብ ተነሳሽነትን ይፈትሻሉ፤ ምጋቤ ምላሽም ይሰጣሉ።

2.2. የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

ከዚህ ጥናት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚመሳሰሉ ባይሆኑም በበርካታ ነገራቸው የሚቀራረቡ ከሀገር ውስጥ እና ከሀገር ውጭ የተሰሩ ውስን ጥናቶችን ለመዳሰስ ተሞክሯል።

የአማረ (2001) ጥናት ፍትነታዊ (Experimental) የአጠናን ስልትን በመከተል የተካሄደ ሲሆን “ተራክቧዊ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ላይ ያለው ተፅዕኖ” በሚል ዓብይ ዓላማ መነሻ በማድረግ ለሚከተሉት መሪ ጥያቄዎች ምላሽ ለማስገኘት የተካሄደ ነው።

1. አማርኛ ቋንቋ በተራክቧዊ የንባብ ሞዴል አንብቦ የመረዳትን በተማሩ እና ባልተማሩ ተማሪዎች መካከል ያለው የችሎታ ልዩነት ምን ይመስላል?
2. በአንብቦ መረዳት እና በተራክቧዊ ሞዴል መካከል ያለው ተዛምዶ ምንድን ነው?

አጥኚው ለማጥናት ያነሳሳው አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማስተማር በስፋት የሚዘወተሩት ስልቶች የቃል አገባብ፣ የቃል ትርጉም፣ የሰዋሰው ትምህርትና የመልመጃዎች መልስ በቃል መናገር ብቻ መሆናቸውን ባሳለፋቸው የስራ ልምዱ ለመታዘብ መቻሉ፣ በዚህ ርዕስ ዙርያ በተለያዩ ጊዜ የተጠኑ ጥናቶች የተለያዩ ውጤቶችን ያስገኙ በመሆናቸው ተጨማሪ ጥናት እንደሚያስፈልግ መገንዘብ መቻሉ በጥናቱ ተገልጿል።

ጥናቱ የተካሄደው በባህርዳር ከተማ በሚገኝ መሰናዶ ትምህርት ቤት ላይ ሲሆን፣ የጥናቱ ተሳታፊዎችም በ2001 ዓ.ም. በ11ኛ ክፍል ከተመደቡት 720 ተማሪዎች ውስጥ በድምሩ 80 ተማሪዎችን የያዙ ሁለት ክፍሎች ተመርጠዋል። ክፍሎቹን ለመምረጥ ተራ የእጣ ናሙና

ዘዴ ተግባር ላይ የዋለ ሲሆን፤ ተራክቧዊ የምንባብ ሞዴል በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ የሚያስከትለውን ለውጥ በንፅፅር መለየት ይቻል ዘንድ ተሳታፊዎቹ በሁለት ቡድኖች ተከፍለዋል። በዚህም መሰረት የ “ዘ” ክፍል ተማሪዎች የሙከራ ቡድን እንዲሁም የ “ዋ” ክፍል ተማሪዎች የቁጥጥር ቡድን ሆነው በጥናቱ ተካተዋል።

የትምህርት አሰጣጡ ሁኔታ ሲታይ የቁጥጥር ቡድኑ በተለመደው የመማር ማስተማር ሂደት በሌላ መምህር ትምህርታቸውን ሲማሩ፤ የሙከራ ቡድኑ ግን ተራክቧዊ ሞዴልን መሰረት ያደረገ ትምህርት ለአንድ ወር ያህል በአጥኝው ተምረዋል። ለዚህም ተግባር ሲባል የተለያዩ ተመራማሪዎች የሰጡትን ንድፈ ሃሳቦችን መሰረት በማድረግ የተለያዩ ምንባቦች በአጥኝው ተዘጋጅተው ተግባር ላይ ውለዋል። ከነዚህ ምንባቦች የተዘጋጁት መልመጃዎችም ተማሪዎች ዳራዊ እውቀታቸውንና ልምዳቸውን በመጠቀም እንዲተነብዩ፤ አገባብን በመጠቀም ለቃላት እና ለሰዎች ፍች ፈጣንና ትክክለኛ ምላሽ ለመስጠት በሚያስች መልኩ ተዘጋጅተዋል።

ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን በተለያዩ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች (ፈተና፣ ፅሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅ እና ምልክታ) ተግባር ላይ ውለዋል። ተራክቧዊ የምንባብ ሞዴል በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ ያስከትለውን ተፅእኖ በንፅፅር ለመለየት ሲባል ፈተናዎቹ በቅድመ እና በድህረ ትምህርት ደረጃ ተዘጋጅተው ቀርበዋል። ከቅድመ ትምህርት ፈተናው በተገኘው ውጤት መሰረት በሁለቱም ቡድን መካከል አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት ያልታየ ሲሆን፤ ከቀረበላቸው የድህረ ትምህርት ፈተና በተገኘው መረጃ መሰረት በሁለቱም ቡድኖች መካከል አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት ታይቷል። በዚህም መሰረት የፈተናው ውጤት መረጃ በቲ-ቴስት ቀመር ተሰልቶ የተገኘው የቁጥጥር ቡድኑ አማካይ ውጤት (17.38) ሲሆን፤ የሙከራ ቡድኑ ደግሞ (22.00) ሆኖ ተመዝግቧል። ከዚህ በተጨማሪ የቲ-ዋጋ (5.31) ከቲ-ሰንጠረዥ ዋጋ (2.000) በልጠ በመገኘቱ ተራክቧዊ ሞዴል በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ አዎንታዊ ተፅእኖ እንዳለው ጥናቱ ጠቁሟል።

እንዲሁም ከፅሁፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው ተማሪዎች ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት (42.9) ከሚጠበቀው አማካይ ውጤት (37.5) በልጠ በመገኘቱ ተማሪዎች ተራክቧዊ ሞዴልን ከተማሩ በኋላ የተማሪዎች ግንዛቤ መሻሻሉን የተገለፀ ሲሆን፤ በሌሎቹ ቀሪ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች የተገኘው መረጃም ይህንኑ ውጤት የሚደግፍ ሆኖ በመገኘቱ በተራክቧዊ ሞዴል እና አንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ተዛምዶ መኖሩን ጥናቱ አረጋግጧል።

የMorales (2010) ጥናት “መስተጋብራዊ ስልትን በመጠቀም ጀማሪ የምህንድስና ተማሪዎች የማንበብ ክሂልን ማሳደግ” የሚል ሲሆን የሚከተሉት ጥያቄዎችን ለመመለስ ያለመ ነው።

1. በቅድመ ምንባብ እና በድህረ የምንባብ ፈተና ላይ በሚመዘገቡ ውጤቶች መካከል የጎላ ልዩነቶች ይኖራል?፤
2. መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የተማሪዎችን የማካካስ ብልሃትን ተጠቅሞ የምንባብ ክሂልን የሚያሳድግ ነው?፤
3. በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል በትምህርት ላይ የቀረቡት ይዘት ተኮር ይዘቶች አነሳሽ ናቸው? የሚሉት ናቸው።

ጥናቱ የተካሄደው በመጀመሪያ ዓመት የዩኒቨርሲቲ የምህንድስና ተማሪዎች መካከል ሲሆን፤ ከአጠቃላይ የዩኒቨርሲቲው ተማሪዎች መካከል በቀላል የእጣ ናሙና መሰረት 80 ተማሪዎች ተመርጠዋል። ተሳታፊዎቹም በዩኒቨርሲቲው መግቢያ ፈተና ላይ በእንግሊዝኛ ቋንቋ ፈተና ከፍተኛ፣ መካከለኛ እና ዝቅተኛ ውጤት ያስመዘገቡ ተማሪዎችን የሚወክሉ ናቸው። ከዚህ አንጻር ሲታይ 80 ተሳታፊዎቹን ከሁለት በመክፈል 40 በሙከራዊ ቡድን እና 40 በቁጥጥር ቡድን ጥናቱ ተከናውኗል። በዚህም መሰረት ለሦስት ወራት መስተጋብራዊ ስልትን መሰረት ያደረገ ትምህርት ለሙከራዊ ቡድኑ ተሰጥቶታል። ለዚህም ተግባር የተመረጡት ምንባቦች ቅድመ ንባብ፣ የንባብ ጊዜ እና ድህረ ንባብ የማንበብ ብልህቶችን ተከትለው ተከናውነዋል።

ጥናቱ በፈተና፣ በፅሁፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች አማካኝነት መረጃዎች ተሰብስበዋል። የጥናቱ አይነተኛ የመረጃ መሰብሰቢያ ስልት የጥንድ ናሙና ፍተሻ (Paired t-test) ዘዴን የተከተለ ሲሆን፤ በፅሁፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ በመቶኛ፣ እንዲሁም በቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ደግሞ ወደተወሰኑ ወካይ ነጥቦች በማጠቃለል ተብራርተዋል።

በውጤት ደረጃ ሲታይ በቁጥጥር ቡድኑ ስር ከታቀፉት 40 ተሳታፊ ተማሪዎች ውስጥ 13 ወይም 32.5% የሚሆኑት በቅድመ ፈተና ላይ ካስመዘገቡት ያነሰ ውጤት በድህረ ፈተናው ላይ አስመዘገቡዋል። 7 ተሳታፊዎች በቅድመ ፈተና እና በድህረ ፈተና ውጤታቸው መካከል ምንም ልዩነት ያልታየበት ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ 20 ተሳታፊዎች ደግሞ በድህረ ትምህርት ፈተና ላይ የተሻሻለ ውጤት አስመዘገቡዋል። በድህረ ትምህርት ፈተና ላይ ውጤታቸውን ያሻሻሉት ተሳታፊዎች ለውጥ ያሳዩበት የነጥብ ልዩነት 1 እና 2 ሲሆን፣ የቀነሰ የፈተና ውጤት ባስመዘገቡት ተሳታፊዎች የታየው ልዩነት ደግሞ ዝቅተኛው 1 ከፍተኛው 14 ነው።

የሙከራ ቡድኑ ውጤት ሲታይ 25 (62%) የሚሆኑት ተሳታፊዎች በድህረ ትምህርት ፈተና ላይ ውጤታቸውን ሲያሻሽሉ የልዩነት ደረጃው 11 ነጥብ ነው። ከ40 ውስጥ 2 ተሳታፊዎች ብቻ በውጤታቸው ላይ ለውጥ ሳያመጡ ሲቀሩ 13 ተሳታፊዎች ደግሞ የቀነሰ የድህረ ፈተና ውጤት አስመዝግበዋል። በጥንድ ናሙና ፍተሻ ዘዴ ተሰልቶ የተገኘው አማካይ የልዩነት ነጥብ (Mean of difrence) 2.425፣ የልዩነቱ መደበኛ ልይይት (Standard diviation of the diference) 4.908፣ የአማካይ ውጤቱ መደበኛ ልይይት (Standard diviation of the mean) 0.776 ሆኗል። እንዲሁም የቴ-ዋጋ 3.124 በመሆኑ የሙከራው ቡድን ተሳታፊዎች መስተጋብራዊ ሞዴልን ከተማሩ በኋላ በማንበብ ክሂላቸው ላይ የጎላ ልዩነት አሳይተዋል።

የAbdul Latif (2004) ጥናት “የማንበብን ክሂል ማስተማር ችግሮች እና አስተያየቶች” በሚል ርዕስ ያጠኑት ጥቅል የመነሻ ነጥብ በፓኪስታን ትምህርት ቤቶች፣ ኮሌጆችና ዩኒቨርሲቲዎች ተማሪዎች በእንግሊዝኛ ቋንቋ የማንበብ ክሂላቸው እጅግ ዝቅተኛ መሆኑን የሚገልፅ ሲሆን፣ የሚከተሉት ዝርዝር ነጥቦችንም አስቀምጠዋል።

1. በአገሪቱ ትምህርት ተቋም ያለው መርሀ ትምህርት እና የያዘው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሪዎች ፍላጎት እና ዓላማ ጋር የተገናዘበ አይደለም፤
2. የመማሪያ መፅሐፎቹ መምህር ተኮር በመሆናቸው በተማሪዎች ፍላጎት ላይ መሰረት አድርገው የተመሰረቱ አይደለም፤
3. ዩኒቨርሲቲዎች የሚከተሉት የማስተማሪያ ስልት ቃላዊ ገለፃ በመሆኑ፣ የመምህራን ተግባር ሙሉ በሙሉ በገለፃ ላይ መመስረቱ፤
4. የሚዘጋጁት ተግባራት አልፎ አልፎ ቴሌቪዥንና ፕሮጀክተርን ከመጠቀማቸው ባለፈ ለክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት በሚያመቹ መልኩ በጥንቃቄና በእቅድ የተመሰረቱ አይደሉም የሚሉት ነጥቦች ናቸው።

እነዚህን ነጥቦች መነሻ በማድረግም የሚከተሉትን አምስት ዋና ዓላማዎችን ከግብ ለማድረስ ያቀደ ነው። ይህም ውጤታማ የሆነ ተግባራትን መፍጠር፣ ተገቢና ተስማሚ ይዘት መምረጥ መቻል፣ ቁልፍ ለሆነ የተማሪዎች ፍላጎት ትኩረት መስጠት፣ በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት ንቁ የተማሪዎች ተሳትፎ መፍጠር እና ተማሪዎች በጥንድ አና በቡድን ተግባራት የእርስ በርስ መስተጋብር እንዲፈጥሩ ማስቻል የሚሉት ናቸው። የጥናቱ የይዘት መረጣ ሲታይ ከላይ የተዘረዘሩትን ዓላማዎች ለማሳካት የተለያዩ ይዘት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች ተመርጠው ተግባር ላይ ውለዋል። ቴክኖሎጂም በዋናነት ለማንበብ ክሂል ትኩረት በመስጠት የተመረጡ ሲሆኑ፣ በቃላዊ እና ፅሁፋዊ ችሎታዎች ላይ የተመሰረቱ ናቸው። ይዘቶቹን ለመምረጥ የተደረገው

መርህ የማንበብ ትምህርት ውጤታማነት በፅሁፉ የክብደት ደረጃ፣ በሚካተቱት አዳዲስ ቃላት እና በአንባቢው ዳራዊ እውቀት ላይ የተመሰረተ ነው የሚል ነው። በዚህ መሰረትም ቃላት፣ የዓረፍተ ነገር አወቃቀር እና ዳራዊ እውቀት ለሚሉት ይዘቶች ትኩረት ሰጥቷል።

ቃላት፡- ከባድና የማይታወቁ ቃላት በምንባቡ ውስጥ እንዲካተቱ በማድረግ ይህንን ተከትሎ የሚመጣውን ችግር ለመፍታት አውዳዊ አገባብን በመጠቀም፣ ቅድመና ድህረ ቅጥያዎችን በመለየት እና ተግባራቸውን በመገንዘብ የቃላቱን ፍች ለማግኘት እንዲሞክሩ ተደርጓል።

የዓረፍተ ነገር አወቃቀር፡- በቅድሚያ የተለያዩ የአመሰራረት ስልትን ተከትሎ የተመሰረቱ ዓረፍተ ነገሮች ያካተተ ምንባብ ማቅረብና በዚህ ምክንያት የሚከሰት ችግርን ለማቃለልም መጀመሪያ ከባድ የሚባሉትን ዓረፍተ ነገሮችን የመለየት፣ የተውላጠ ስሞች ሚና የመረዳት ብልህትን በመከተል የዓረፍተ ነገሮቹን አወቃቀር እንዲገነዘቡ የማድረግ ስራ ተሰርቷል።

ዳራዊ እውቀት፡- ተማሪዎች በሚያነቡት ፅሁፍ ውስጥ ስለ ባለቤቱ ወይም ስለ ባለታሪኩ ዳራዊ እውቀት ከሌላቸውና ችግሩን በውይይት ለመቅረፍ እንዲሞክሩ እድል ካልተሰጣቸው ተስፋ ይቆርጣሉ። ይህን ችግር ለመቅረፍ ከምንባቡ የሚያገኙትን ፍንጭ መነሻ በማድረግ የማይታወቁ ቃላት ላይ ፍች ለመረዳት ጥረት እንዲያደርጉ ተመክረዋል። በዚህ መልኩም በተተገበረው የማስተማር ሂደት ከፍተኛ ውጤት መገኘቱን ማጠቃለያ ላይ ተገልጿል።

የAbdul Latif (2004) የጥናት ትኩረት ከአማራ (2001) እና ከMorales (2010) ጥናቶች ጋር ተመሳሳይ ነው። ይኸውም መስተጋብራዊ ሞዴልን በመጠቀም የተማሪዎችን የማንበብ ክሂል ማሳደግ ነው። ከውጤት አንፃር የአማራ (2001) እና የMorales (2010) ጥናቶች እንደሚያሳዩት በቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ፈተና እና የድህረ ፈተና ውጤቶች መካከል ጉልህ የሆነ ልዩነት አልታየም። በሙከራው ቡድኑ በቅድመ ፈተና እና በድህረ ፈተና ውጤት መካከል ጉልህ ልዩነት ታይቷል። በሌላ መልኩ ደግሞ የAbdul Latif (2004) በኮሌጅና የደብዳቤ ተማሪዎች የማንበብ ችሎታ ላይ ስለሚያተኩር ከአማራ (2001) ጥናት ጋር ሲለያይ፣ ከMorales (2010) ጥናት ጋር የኮሌጅ እና የደብዳቤ ተማሪዎችን የማንበብ ክሂልን ማሳደግ በሚቻልበት ለአጠቃላይ የአገሪቱ መርህ ትምህርት እና ለደብዳቤዎች የማስተማር ሂደት ትኩረት የሰጠ በመሆኑ ያመሳስላቸዋል።

ሙሉገበያ (2009) የጥናቱ ዋና ዓላማ “የፅሁፍ አወቃቀርን ክፍል ውስጥ ማስተማር አንብቦ የመረዳትን ችሎታ ለማሳደግ ያለውን ሚና” መመርመር ነው። የጥናቱ ተሳታፊዎችን ለመምረጥ እድል ሰጭ የናሙና ዘዴን ተጠቅመዋል። ተሳታፊዎቹም በአዲስ ዘመን ከፍተኛ

ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2009 ዓ.ም ዘጠነኛ ክፍል ከሚማሩ ተማሪዎች መካከል በእድል ሰዎ የናሙና ዘዴ በተመረጡ 52 ተማሪዎች ላይ ሲሆን፤ ሙከራዊ የምርምር ስልትን የተከተለ፤ አንድ ተጠኝ ቡድን ብቻ የያዘ እና የአንድ ቡድን የቅድመ እና የድህረ ትምህርት ፈተና ንድፍን ተግባራዊ ያደረገ ነው። ከነዚህ ተማሪዎች በፈተና ውጤቶች እና በፅሁፍ መጠይቅ መረጃ ተሰብስበዋል። የተገኙት መረጃዎቹም መጠናዊ የምርምር ስልትን በመጠቀም በዳግም ልኬታ ናሙና ቴ-ቴስት (Paired t-test) ስልት ተሰልተው በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነው ቀርበዋል።

በሁለቱ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች አማካኝነት የተገኙት መረጃዎች በቅድመ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (26.27) እና በድህረ ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት (33.25) መካከል በስታቲስቲክስ ጉልህ ልዩነት ($p < 0.05$) ታይቷል። ከዚህ በተጨማሪም የቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (3.36) እና በድህረ የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (3.7) መካከል በስታቲስቲክስ ጉልህ ልዩነት መኖሩን አሳይቷል። ጥናቱ የፅሁፍ አወቃቀር ትምህርት አንብቦ መረዳትን እንደሚያጎለብት ማመላከቱና የተማሪዎችን የፅሁፍ አወቃቀር ግንዛቤ እንዳሻሻለም አሳይቷል።

ከሰተ (2011) “ተራክቧዊ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳትን ችሎታ ለማዳበር ያለው አስተዋፅኦ” ምን አንደሆነ ለመፈተሽ በአላማጣ ከተማ ከሚገኝ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ውስጥ በሁለት ክፍል በ120 ተማሪዎች ላይ ጥናታቸውን አካሂደዋል። 60ዎቹ በሙከራ ቡድን፤ ቀሪዎቹ ደግሞ በቁጥጥር ቡድን የታቀፉ ናቸው። የምርምሩ ንድፍም በሁለት ቡድን በቅድመ እና በድህረ ፈተና (two groups pre test post test design) ላይ የተመሰረተ ነበር።

ተመራማሪው መረጃ ለመሰብሰብ የተጠቀሙበት ዘዴ ፈተና፣ የፅሁፍ መጠይቅ፣ ምልክታና ቃለ መጠይቅ ናቸው። ለተግባር የተመረጡ ምንባቦች የቅድመ ንባብ፣ የንባብ ጊዜና የድህረ ንባብን ተከትለው የተካሄዱ በመሆናቸው በመጀመሪያ የቅድመ ትምህርት ፈተና ሰጥተው መረጃ ሰብስበው ከተነተኑ በኋላ በሁለቱ ተጠኝ ቡድኖች መካከል ጉልህ የውጤት ልዩነት አለመኖሩን አረጋገጡ። ከዚያም ተራክቧዊ የንባብ ሞዴል ምንባብን ለማስተማር ለሙከራው ቡድን ተማሪዎች ተግባራዊ ሆነ። የቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎችም በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ ንባብን ተማሩ። በመጨረሻም ለሁለቱም ቡድኖች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና በመፈተን፣ የፅሁፍ መጠይቅ በማስሞላት እና ለሙከራው ቡድን ብቻ ቃለ መጠይቅ እና የክፍል ውስጥ ምልክታ በማካሄድ መረጃ ሰብስበዋል።

አጥኚው የተሰበሰበውን መረጃ ለመተንተን የተጠቀሙበት ስልት ነፃ ናሙናዎች ቴ-ቴስት ሲሆን። አማካይ ውጤትን መሰረት አድርገው የሙከራው ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት ከቁጥጥሩ ቡድን የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት ጉልህ ልዩነት እንደሌለው አረጋግጠዋል። ይህንንም መነሻ በማድረግ ተራክቧዊ የንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማሻሻል ጉልህ ሚና የሌለው መሆኑን በመግለፅ አስተያየታቸውን ሰጥተዋል።

የግሩም (2003) ጥናት “የታች-ላይ (Bottom up) የማስተማሪያ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክሂደትን ለማዳበር ያለው ውጤታማነት እና ተተግባሪነት” በሚል ርዕስ አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ የአሮምኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት ነው። ጥናቱ በዋናነት መጠናዊ የምርምር ስልትን በመጠቀም ታች-ላይ የንባብ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ እንደ አንድ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ማዳበሪያ ስልት ስራ ላይ ቢውል፤ አንድ ንባብ በሚቀርብበት ወቅት አስቀድመው የሚሰጡት ገለፃዎች አንብቦ ለመረዳት የሚደረግ ጥረት ስለሚያበረታቱ መምህራኑ ትኩረት እንደማይሰጡና ምንባብ በሚቀርብበት ወቅት ምንባቦች ከተለያዩ ምንጮች የተገኙት በጥንቃቄ የተመረጡ አለመሆናቸውን ጥናቱ ገልጿል።

የሙሉ-ገበያ (2009) የፅሁፍ አወቃቀርን ማስተማር አንብቦ የመረዳትን ችሎታ ለማጎልበት ያለው ሚና፣ የከሰት (2011) ተራክቧዊ የምንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳትን ችሎታ ለማዳበር ያለው አስተዋፅኦ እና የግሩም (2003) የታች-ላይ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክሂደትን ለማዳበር ያለው ውጤታማነት እና ተተግባሪነት በሚሉ የጥናት ትኩረቶች ነው። ጥናቶቹ ካላቸው ዓላማ አንፃር ተማሪዎችን አንብቦ መረዳትን ከማጎልበት አንፃር የተጠኑ ስለመሆናቸው ተመሳሳይነት አላቸው። ሌላው የሙሉ-ገበያ (2009) የፅሁፍ አወቃቀርን ማስተማር፣ የከሰት (2011) ተራክቧዊ የንባብ ዘዴ እና የግሩም (2003) የታች-ላይ የምንባብ ሞዴልን መጠቀማቸው ልዩነት ሲታይባቸው፣ የከሰት (2011) እና የግሩም (2003) ጥናቶች በሁለት ተጠኝ ቡድኖች ላይ መመስረታቸው እና በሁለቱም ተጠኝ ቡድኖች ስልሳ ስልሳ ተማሪዎችን ማካተታቸው ሲመሳሰሉ፣ የሙሉ-ገበያ (2009) ጥናት በአንድ ተጠኝ ቡድን ላይ ብቻ ትኩረት የሰጠ በመሆኑ ከሁለቱም ጥናቶች ይለያል።

በአጠቃላይ የአማረ (2001)፣ የMorales (2010)፣ የAbdul Latif (2004) እና የከሰት (2011) ጥናቶች ይዘውት የተነሱትን ዓላማ ለማሳካት መስተጋብራዊ ሞዴልን መጠቀማቸው ከዚህ ጥናት ጋር ሲያመሳስላቸው፣ ከውጤት አንፃርም ሲታይ መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ

ሞዴልን መሰረት ያደረገው የማስተማር ሂደት ውጤታማ መሆኑን የሚያሳይ አዎንታዊ ውጤት በከሰተ ጥናት ላይ ባለመገኘቱ ከዚህ ጥናት ጋር ሲለያይ፤ ከሌሎቹ ጥናቶች ጋር ተመሳሳሽነት ለላው የሙሉ-ገበያ (2009) የጥናት ትኩረት የፅሐፍ አወቃቀርን ማስተማርና የግሩም (2003) ጥናት የታች-ላይ የንባብ ሞዴልን ማስተማር መተግበራቸው እና የክፍል ልዩታ ላይ የተጠቀሙበት ስነ-ዘዴ አመች የናሙና ዘዴ በመሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ሲለያይ፤ የMorales (2010) የጥናት ትኩረት በኮሌጅ እና በዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ላይ የተጠና በመሆኑ ከAbdul Latif (2004) ጥናት ጋር ሲመሳሰል፤ ከአማረ (2001)፤ ከሙሉ-ገበያ (2009)፤ ከከሰተ (2011) እና ከግሩም (2003) ይለያል። ከዚህም ሌላ የMorales (2010)፤ የAbdul Latif (2004) ጥናቶች በእንግሊዘኛ ቋንቋ የተጠኑ በመሆናቸው እና የከሰተ (2011) ጥናት በትግርኛ ቋንቋ የተጠና መሆኑ ከቀሪዎቹ ጥናቶች ጋር ልዩነት ታይቶባቸዋል።

ምዕራፍ ሦስት፣ የአጠናን ዘዴ

3.1. የጥናቱ ንድፍ

የዚህ ጥናት ዋናው ዓላማ “መስተጋብራዊ የማስተማር ሞዴል አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ለሚማሩ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ አንብቦ የመረዳት ችሎታንና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት የሚኖረውን አስተዋጽኦ መመርመር” የሚል ሲሆን፣ ይህንንም ዓላማ ለማሳካት ጥናቱ ከፊል ፍትነታዊ (Quasi experiment) የምርምር ስልትን መሰረት በማድረግ በሁለት ቡድኖች (የሙከራ ቡድንና የቁጥጥር ቡድን) የቅድመ ትምህርት ፈተና እና የድህረ ትምህርት ፈተና (Two groups pre test post test design) እና የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ የተጠና ነው። ጥናቱ ከፊል ፍትነታዊ የምርምር ስልት ላይ የተመሰረተ በመሆኑ የቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና እና የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ ተግባራዊ ተደርገዋል። ተግባራዊ የተደረጉበት ምክንያት የቅድመ እና የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና እና የንባብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ ሁለት ተተኪ ቡድኖች ላይ ምንም ሳይማሩ በወሰዱት ፈተና እና በሞሉት የፅሁፍ መጠይቅ እና በተለያዩ የምንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩ በኋላ በሚወሰዱት አንብቦ የመረዳት ፈተናና በሚሞሉት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ የሚያሳዩት የችሎታ ልዩነት በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የሚያመለክት በመሆኑ።

3.2. የናሙና አመራረጥ ስልት

በዚህ ንዑስ ርዕስ ክፍል የትምህርት ቤት አመራረጥ፣ የክፍል ደረጃ አመራረጥና የተማሪዎች አመራረጥ የሚሉ ሦስት ነጥቦች ተነስተዋል።

3.2.1. የትምህርት ቤት እና የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ

በትግራይ ክልል በደቡባዊ ዞን አላማጣ ወረዳ ከሚገኙ ሦስት የመንግስት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል በአመቺ የናሙና ዘዴ በመጠቀም የታዳጊዎ አትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤትን ለጥናቱ እንዲመረጥ ተደርጓል። ትምህርት ቤቱ የተመረጠበት ዋናው ምክንያት ጥናቱ ከፊል ፍትነታዊ እንደመሆኑ መጠን በወረዳው ከሚገኙት የመንግስት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች አንፃር ሲታይ በአሁኑ ስዓት ትምህርት ቤቱ የመማር ማስተማር ሂደቱ በተደራጀ ሁኔታ በመሰጠት ላይ የሚገኝ በመሆኑ፣ ተመራማሪውም ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ድጋፎችን በትምህርት ቤቱ ውስጥ እንደሚያገኝ ማሰብ በመቻሉ ነው። በትምህርት ቤቱ ውስጥም ከዘጠነኛ እና ከአስረኛ ክፍል ከሚማሩ ተማሪዎች መካከል የአስረኛ ክፍል በአላማ የናሙና ዘዴ ተመርጧል።

የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአላማ የናሙና ዘዴ የተመረጡበት ምክንያት በትግራይ ክልል በተካሄደው ጦርነት ምክንያት የስምንተኛ ክፍል ብሄራዊ ፈተና በጊዜው ባለመሰጠቱ ዘጠነኛ ክፍል የሚማሩ ተማሪዎች ዘግይተው ትምህርት በመጀመራቸው ለጥናቱ የሚሰጡት ትኩረት አነስተኛ ሊሆን እንደሚችል ታስቦ ነው። ከዚህ በተጨማሪም በጊዜው በርካታ ኢ. አፈ-ፈት ተማሪዎች በመማር ላይ የሚገኙት በዚህ የክፍል ደረጃ ላይ ስለሆነ ለአጥኚው በተወሰነ ጊዜ መስተጋብራዊ የምንባብ ሞዴል አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ለሚማሩ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ክህሎት እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት ያለውን አስተዋፅኦ ለመመርመር አመች ሆኖ በመገኘቱ ነው።

3.2.2. የተማሪዎች አመራረጥ

ለዚህ ጥናት በተሳታፊነት የተመረጡት በታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. የትምህርት ዘመን በትምህርት ላይ የሚገኙት የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው። በዚህም የክፍል ደረጃ ለመማር የተመዘገቡት ተማሪዎች አጠቃላይ ብዛት 208 ሲሆኑ፣ እነዚህም የ10ኛA (51)፣ የ10ኛB (53)፣ የ10ኛC (54) እና የ10ኛD (50) ተማሪዎች ተመድበው ትምህርታቸውን በመከታተል ላይ ይገኛሉ። ጥናቱ በከፊል ፍትነታዊ የምርምር ንድፍ ላይ የተመሰረተ በመሆኑ ሁሉንም ተማሪዎች በጥናቱ ተሳታፊ ማድረግ ስለማይቻል፣ የተሳታፊዎችን ቁጥር መወሰን የግድ ሆኗል። ስለዚህ በሙከራዊ ጥናቱ በትምህርት ቤቱ ውስጥ አስረኛ ክፍልን ከሚማሩ አራት ምድቦች በአንድ መምህር የሚማሩትን ሦስት ምድብ ተማሪዎችን በዓላማዊ የናሙና አመራረጥ ዘዴ ሊመረጡ ችለዋል። ሦስት ምድብ ተማሪዎች የተመረጡበት ምክንያት የቅድመ አንብቦ የመረዳት ፈተና ተፈትነው ተቀራራቢ አማካይ ውጤት የሚያስመዘግቡ ሁለት ምድቦችን ለመምረጥ ሲባል ነው። እንዲሁም በአንድ መምህር የሚማሩ ተማሪዎች በናሙናው ሂደት ትኩረት እንዲሰጠው የተፈለገበት ከመምህራን ችሎታ መለያየት አንጻር ሊከሰቱ የሚችሉ ልዩነቶችን ለማጥበብ ሲባል ነው። ስለሆነም ከሦስቱ ምድቦች መካከል በአማካይ የፈተና ውጤት ተቀራራቢ የሆኑ ሁለት ምድቦች እንዲወሰዱ ከተደረገ በኋላ፣ በተራ የእጣ ናሙና ስልት አንዱ የሙከራ ቡድን ሌላኛው የቁጥጥር ቡድን ሆነው ተመርጠዋል።

በዚህ መሰረት ከእድል ሰጪ የናሙና አወሳሰድ ዘዴዎች መካከል ቀላል የእጣ ናሙና (Simple random sampling) ስልትን መሰረት በማድረግ የ10ኛA ክፍል እና የ10ኛD ክፍል በተሳታፊነት ተመርጠዋል። በተሳታፊነት ከተመረጡት ተማሪዎች መካከል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ያልሆኑ ተማሪዎች እንዳይኖሩ ለማጣራት በተደረገ ጥረት የአፍ መፍቻ ቋንቋው አማርኛ የሆነ አንድ የ10ኛA ክፍል ተማሪ ብቻ ከመገኘቱ ውጭ ሁሉም የጥናቱ ተሳታፊ

ተማሪዎች የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት መሆናቸው ተረጋግጧል። ምናልባትም በሁለቱ የአፍ መፍቻ ቋንቋዎች መካከል የሚኖረው ልዩነት ለጥናቱ ውጤት መዛባት መንስኤ እንዳይሆን በመስጋት የአማርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት የሆነውን ተማሪ ከጥናቱ ተሳታፊነት ተቀንሷል። በዚህም መሰረት የ10ኛ “A” ክፍል ተማሪዎች የሙከራ ቡድን እና የ10ኛ “D” ክፍል ተማሪዎች ደግሞ የቁጥጥር ቡድን ሆነው ተመርጠዋል።

3.3. የመረጃ መሰብሰቢያ ስልት

በዚህ ጥናት ውስጥ አንብቦ የመረዳት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች ተግባራዊ ተደርገዋል።

3.3.1 አንብቦ የመረዳት ፈተና

በዚህ ጥናት ውስጥ ፈተና የመረጃ መሰብሰቢያ ስልት ተግባራዊ የተደረገበት ምክንያት ጥናቱ በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ክሂል ላይ ያተኮረ በመሆኑ፤ ክሂል የሚለካው ደግሞ በፈተና ስለሆነ ነው። በዚህም መሰረት ትምህርቱ ከመሰጠቱ በፊት የጥናቱን ተሳታፊ ተማሪዎች ወቅታዊ አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለመለካት የሚያስችል የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና ጥያቄዎች በአጥኚው ተዘጋጅተው የጥናቱ አማካሪና ረዳት አማካሪ አስተያየት እንዲሰጡበት ከተደረገ በኋላም የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች እንዲፈተኑት ተደርጓል።

የቅድመ ፈተናው ጥያቄ ብዛት ሃያ አምስት ሲሆን፤ አቀራረባቸውም በሦስት ደረጃዎች የተከፈሉ ናቸው። ጥያቄዎቹ ካላቸው ዓላማ አንፃር ሲታይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ 10 ያሉት ጥያቄዎች ተማሪዎች ቃላት እና ሀረጎችን በምንባቡ ውስጥ ካላቸው አገባብ አንፃር የያዙትን አውዳዊ ፍቺ (Contextual meaning) ምን ያህል እንደተረዱት ለመለካት፤ ከተራ ቁጥር 11 እስከ 20 ድረስ የሚገኙት ጥያቄዎች ደግሞ ቃላት ከተካተቱበት ዓረፍተ ነገር ባሻገር ከአንቀፁ ወይም ከአጠቃላይ የፅሁፍ ይዘት አንፃር ያላቸውን ፍቺ የመረዳት ብቃትን መመዘን፤ እንዲሁም ከተራ ቁጥር 21 እስከ 25 የሚገኙት ጥያቄዎችም ከአጠቃላይ የምንባቡ መልእክት በዘለለ ነገሮችን ከዳራዊ እውቀት ጋር በማገናዘብ የቀደመ እውቀትን መነሻ በማድረግ የፅሁፉን መልእክት የመረዳት ብቃትን መፈተሽ የሚያስችሉ ናቸው። እንደ ምክንያትነት የተጠቀሰውም በሁለተኛ ቋንቋ የምንባብ ትምህርት የመስተጋብራዊ ሞዴልን ውጤታማነት ለመለካት ከተፈለገ ተማሪዎቹ ለፅሁፉ ይዘት፤ በፅሁፉ ውስጥ ለተካተቱት ውስብስብ ቃላት እና ለመዋቅሩ ሊጋለጡ እና ለተጋለጡበት ሁኔታ ትኩረት መስጠት ስለሚገባ ነው (Morales 2010)።

የቅድመ ትምህርት ፈተናው ለሙከራ ቡድኑ እና ለቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ከተሰጠ በኋላ አንብቦ መረዳት ጋር የተያያዙ የትምህርት ይዘቶችን ለደረጃው ከቀረበው መርህ ትምህርት እና መማሪያ መግለጫ አኳያ እዲዘጋጁ ተደርጓል። በዚህ መሰረት ይዘቶችን በሦስት ክፍል ትምህርት በመክፈል በሳምንት ሁለት ጊዜ ለስምንት ተከታታይ ሳምንታት (ለሁለት ወር) በአጥኚው አማካይነት የሙከራ ቡድኑን በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል፣ የቁጥጥር ቡድኑን ደግሞ በተለምዶ የማስተማሪያ ዘዴ እንዲማሩ ተደርጓል። የመማር ማስተማሩ ሂደት በዚህ ሁኔታ ከተጠናቀቀ በኋላም የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክህሎት ለመለካት የድህረ ትምህርት ፈተና ለሙከራ ቡድኑ እና ለቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ተሰጥቷል። የድህረ ትምህርት ፈተና አወጣጡም ከቅድመ ትምህርት ፈተናው ጋር ተመሳሳይ የሆነ ቅርፅ፣ መጠን፣ ይዘት እና አቀራረብ እንዲኖራቸው ከፍተኛ ጥረት ተደረጓል። የተዘጋጁት ሁሉም ጥያቄዎች ምርጫ ሲሆኑ፣ በቁጥጥርም 25 ናቸው። ለተጨማሪ መረጃ አባሪ፡- “ለ” እና “ሐ” ን ይመልከቱ።

በሌላ መልኩ ደግሞ በቅድመ ትምህርት እና በድህረ ትምህርት ፈተና የተገኙ ውጤቶችም የአራሚዎችን የስምምነት ደረጃ በክሮንባክ አልፋ ቀመር ተፈትሾ ቀርቧል። ይህም ሲባል ተማሪዎቹ የተፈተኙቸውን ፈተናዎች በሁለት አራሚዎች እንዲታረሙ ከተደረገ በኋላ የአስተማማኝነት ደረጃቸው በSPSS V-20 እንዲፈተሽ ተደርጓል። ስለሆነም በቅድመ ትምህርት ፈተናው 0.875 በድህረ ትምህርት ፈተናው ደግሞ 0.721 የክሮንባክ አልፋ ቀመር ውጤት ተመዝግቧል። የተመዘገበው ውጤትም የሚያመለክተው ለቅድመ ትምህርቱ ይሁን ለድህረ ትምህርቱ አንብቦ የመረዳት ፈተና የቀረቡት ጥያቄዎች አስተማማኝነታቸው ከፍተኛ እንደሆነ ነው። ለተጨማሪ መረጃ አባሪ፡- “ሸ” እና “ወ” ን ይመልከቱ።

3.3.2. የፅሁፍ መጠይቅ

ይህ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ተግባራዊ የተደረገበት “መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ ረገድ የሚኖረውን አስተዋጽኦ መፈተሽ” በሚል ዋና ዓላማ በመነሳት መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ሂደት ላይ የፈጠረውን ተነሳሽነት ለመፈተሽ ሲባል ነው። የፅሁፍ መጠይቁ የማንበብ ተነሳሽነትን የተመለከተ ሲሆን፣ ጥያቄዎቹ Morales (2010) “መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴልን በመጠቀም ጀማሪ የምህንድስና ትምህርት ተማሪዎች የንባብ ክህሎት ማሳደግ” በሚል ጥናታቸው ላይ ከተጠቀሟቸው መጠይቆች ውስጥ ሦስቱን ጥያቄዎች መርጦ በመውሰድ እና ወደ አማርኛ በመቀየር፣ እንዲሁም ሙሉገበያ (2009)

“የፅሁፍ አወቃቀርን ማስተማር አንብቦ የመረዳት ችሎታን በማጎልበት ረገድ ያለው ሚና” በሚለው ጥናታቸው ላይ ከተዘጋጁት አስር የፅሁፍ መጠይቆች ውስጥ ሰባቱን መጠይቆች መርጦ በመውሰድ እና መጠነኛ ማሻሻያ በማድረግ በአጥኚው ተዘጋጅቶ በጥናቱ አማካሪና በረዳት አማካሪ በማስገምገም የቀረበ ነው። የጥያቄዎቹ ብዛትም አስር ሲሆኑ፤ ሁሉም ዝግ ጥያቄዎች ናቸው። ጥያቄዎቹም ዝግ የሆኑበት ምክንያትም የሚሰበሰበው መረጃ በተነሳሽነት ላይ የሚያተኩር በመሆኑ ተማሪዎች እንዳይሰላቹ ታሳቢ በማድረግ ነው።

የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ አስተማማኝነት የሚለካው ደግሞ በቁጥር ስለሆነ በጥናቱ ተግባራዊ የሆኑትን የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶችን አስተማማኝነት ለመለካት ተችሏል። በዚህም የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶችን የአስተማማኝነት ደረጃ ለመለካት ተግባር ላይ የሚውሉ የተለያዩ ዘዴዎች እንዳሉ ይታወቃል። ከዘዴዎቹ መካከል የመለኪያ ይዘታዊ ወጥነት፣ ዳግም ፈተናና ተመሳሳይ ይዘት መለኪያዎች ይጠቀሳሉ (ያለው 2009)። እነዚህን ዘዴዎች ለይቶ ለመጠቀም የመረጃ ስልቶችን ዓይነት መለየት አስፈላጊ ነው። ምክንያቱም ለተለያዩ የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች ተመሳሳይ የሆነ የአስተማማኝነት መለኪያ ዘዴ ተግባር ላይ ስለማይውል ነው። ስለዚህ በዚህ ጥናት ውስጥ ተግባር ላይ ከዋሉት የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች መካከል በፅሁፍ መጠይቅ የተገኙት ውጤቶች የአስተማማኝነት ደረጃ ለመፈተሽ የመለኪያ ይዘታዊ ወጥነት ተግባር ላይ እንዲውል ተደርጓል። ይህ የመለኪያ ዘዴ አንድ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ለመላሾች አንድ ጊዜ ብቻ በመስጠት እና በክሮንባክ አልፋ ከሚመዘገበው ውጤት በመነሳት የአስተማማኝነት ደረጃውን ለመለየት የሚቻልበት መንገድ በመሆኑ ነው። በመሆኑም በጥናቱ ውስጥ ትክክለኛነቱ የተገመገመው የፅሁፍ መጠይቅ ይዘታዊ ወጥነት መለኪያ ዘዴን ተግባር ላይ በማዋል የአስተማማኝነት ደረጃው ተፈትሷል።

ተማሪዎቹ የሞሉትን የፅሁፍ መጠይቅ የአስተማማኝነት ደረጃውን ለማስላት የክሮንባክ አልፋ ቀመር ተግባር ላይ ውሏል። በዚህም መሰረት አስር ጥያቄዎችን በSPSS V-20 ኮድ ሰጥቶ በማስገባት የአስተማማኝነት ደረጃው እንዲሰላ የተደረገው ፅሁፍ መጠይቅ የክሮንባክ አልፋ ውጤቱ 0.722 ሆኖ ተመዝግቧል። ይህም ሲተረጎም ለተማሪዎቹ የቀረበላቸው የፅሁፍ መጠይቅ አስተማማኝነቱ ከፍተኛ እንደሆነ የሚያሳይ ነው። ለተጨማሪ መረጃ አባሪ፡- “ከ” ን ይመልከቱ።

በፅሁፍ መጠይቁ ላይ የተካተቱት ጥያቄዎችም ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ነጥብ መሰረት በማድረግ የቀረቡ ሲሆን፤ ይህም በጣም እስማማለሁ (4)፣ እስማማለሁ (3)፣ አልስማማም (2)

እና በጣም አልስማማም (1) በሚል መልኩ የቀረቡ ናቸው። መጠይቆቹ አራት የመልስ መወሰኛ አማራጮች እንዲይዙ የተደረገበት ምክንያት ያለው (2009) እንደገለፁት ወላዎች መላሾች ለሚጠየቁት ጥያቄ እስማማለሁ ወይም አልስማማም ብለው መልስ ለመመለስ ስለሚችሉባቸው መወሰን አልችልም የሚል መልስ እንዳይመልሱና የመጠይቁን አስፈላጊነት ካለመረዳት (በግድየለሽነት) የተነሳ እርግጠኛ አይደለሁም ወይም አልወሰንኩም የሚለውን የመልስ ምርጫ እንዳይመርጡ ለመከላከል ነው። በዚህ መሰረት የተዘጋጀውን የፅሁፍ መጠይቅ የሙከራ ቡድኑ ይሁን የቁጥጥር ቡድኑ በቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት ላይ እንዲሞሉ በማድረግ ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች ተሰብስበዋል። ለተጨማሪ መረጃ አባሪ፡- “መ” ን ይመልከቱ።

3.4. የጥናቱ የመረጃ መተንተኛ ስልት

በዚህ ጥናት ተግባራዊ የተደረገው የመረጃ መተንተኛ ስልት መጠናዊ ሲሆን፤ መጠናዊ የመረጃ መተንተኛ ስልት ተግባራዊ የሆነበት ምክንያት በአንብቦ የመረዳት ፈተና እና በፅሁፍ መጠይቅ አማካኝነት የተሰበሰበው መረጃ ሙሉ በሙሉ በቁጥር የሚገለፅ ስለሆነ ነው። በዚህም መሰረት የጥናቱ ዋና ዓላማ ግብ እንዲመታ ለማድረግ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ለሚማሩ የአስረኛ ክፍል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማጎልበት ያለውን ሚና ምን እንደሆነ ለማወቅ ሲባል በቅድመ እና በድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይነት ከሙከራ ቡድኑ ይሁን ከቁጥጥር ቡድኑ መረጃውን በመሰብሰብ የመረጃው አማካይ ውጤት እና መደበኛ ልይይት በገላጭ ስታትስቲክስ ተሰልተዋል። በሙከራ እና በቁጥጥር ቡድኑ አማካይ ውጤት መካከል ጉልህ ልዩነት መኖሩንና አለመኖሩን ለመፈተሽም ደግሞ የነፃ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Independent Samples t-test) ቀመር ተግባራዊ ተደርጓል።

በተጨማሪም በዋናው ጥናት ጊዜ በቅድመ ትምህርት የተገኙትን ውጤቶች ለመተንተን መጀመሪያ የሙከራው እና የቁጥጥሩ ቡድኑ አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤቶች እና የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤቶች ተለይተው በSPSS V.20 ተመዝግበዋል። ከዚያም አንብቦ የመረዳት ፈተናው እና የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች እና መደበኛ ልይይቶች በገላጭ ስታትስቲክስ ተሰልተዋል። በመጨረሻም በሙከራ ቡድኑና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና እንዲሁም የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖሩን ወይንም አለመኖሩን ለማረጋገጥ የነፃ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Independent Samples t-test) ዘዴ

ተግባራዊ ተደርጓል። ለትንተናው ያመች ዘንድም ለእያንዳንዱ ጥያቄ ከ25 የተሰጠውን የፈተና ውጤት ወደ 100% በመቀየር ተተንትኗል።

የቲ-ቴስት ዋጋ የማስያ ቀመር

$$\sum D =$$

$$\sum (D - D)^2 =$$

$$D = \frac{\sum D}{n} = \text{የቲ-ቴስት ዋጋ} \quad :- \quad t = \sqrt{\frac{D}{\sum(D-D)^2 / (n(n-1))}}$$

3.5. የምንባቦች አመራረጥ እና የትምህርት አቀራረብ

3.5.1. የምንባቦች አመራረጥ

ለዚህ ጥናት ሲባል ምንባቦች፣ መልመጃዎች እና የተለያዩ ተግባራት በመስተጋብራዊ ሞዴል መርህ እና በማህበራዊ ስነ-ልቦናዊ የቋንቋ ንድፈ ሃሳብን መሰረት በማድረግ ተዘጋጅተዋል። Nuttal (1996) እንደገለጹት ተማሪዎች ለማስተማሪያነት ተመርጠው ተግባራዊ በሚደረጉት ይዘቶች ላይ ውድቀት ያጋጥማቸዋል። ይሁን እንጂ ውድቀቱ በማስተማሪያ ስልቶች መረጣ እና አተገባበር ወቅት ብቻ የሚፈጠር ሳይሆን በይዘቶች መረጣ ጊዜም ጭምር በሚከሰት ችግር ነው። ስለዚህ መስተጋብራዊ ሞዴልን ታሳቢ በማድረግ አንብቦ የመረዳት ክሂደት ለማስተማር የሚዘጋጁት መሳሪያዎች ከተማሪዎች ፍላጎት፣ ዕድሜ፣ አካባቢ እና ችሎታ ጋር ተመጣጣኝ መሆናቸውን ተመራማሪው ተግባራዊ ባደረጉት መነሻ ሃሳብ መሰረት በማድረግ ማረጋገጥ ይገባል። እንዲሁም Brown (1994) መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴልን ተጠቅሞ የማንበብ ክሂደት በክፍል ለማስተማር የሚመረጡ ምንባቦች ከተማሪዎቹ ችሎታ፣ ፍላጎትና አመለካከት ጋር የሚዛመዱ እና ይዘቶቹም ተማሪዎች በተለያዩ ስልቶች እንዲያከናውኗቸው አመቺ ሆነው ሊቀርቡ እንደሚገባቸው ይገልጻሉ።

ከዚህ በተጨማሪም አንድ ምንባብ ለንባብ ትምህርት መመሪያ የሚገባው አዳዲስ ቃላትን፣ የቋንቋውን ሰዋስዋዊ ስርዓት እና መሰረታዊ የሆኑ የአገባብ ስልቶችን የሚያስተምር፣ ይዘቱ ከተማሪዎች ፍላጎት እና ችሎታ ጋር የተመጣጠነ፣ ምንባቡ የገሃዱ ዓለም ነፀብራቅ ከሆነና በክፍል ውስጥ በሚደረግ የመማር ማስተማር ሂደት ላይ ለተለያዩ ክንዋኔዎች አመች ሆኖ ከተገኘ ነው። እነዚህን መለኪያዎች ሙሉ በሙሉ አሟልተው ካልተገኙ ግን እንደ አማራጭ በከፊል የሚያሟሉትን መምረጥ እና መጠቀም እንደሚቻል (Wallace 1996) ያስረዳሉ።

በአጠቃላይ ከላይ በተለያዩ ተመራማሪዎች ከቀረቡት ትንታኔዎች እና ከማህበራዊ ስነ-ልቦናዊ የቋንቋ ፍልስፍና ንድፈ ሃሳብ በመነሳት የትምህርት ማስተማሪያ መፅሐፍቶች የተመረጡ ሲሆን አይነታቸውን ለመወሰንም በተለያዩ ሙሁራን የቀረቡ ሃሳቦች ታሳቢ ተደርገዋል። በዚህም መሰረት ለማንበብ ትምህርት ማስተማሪያነት የተመረጡት ምንባቦች የተማሪዎችን የእውቀት አድማስ፣ ፍላጎት፣ የክፍል ደረጃ፣ ዕድሜና ዳራዊ እውቀት ግምት ውስጥ ያስገቡ የልብ ወለድ መፅሐፍት ታሪኮች፣ ግጥሞች፣ ስነ-ቃሎች እና የተለያዩ ስነ-ፅሁፋዊ ስራዎች ቢሆኑ ተመራጭ እንደሚሆን ተመራማሪዎቹ ባስገነዘቡት መሰረት በተለያዩ የልብ ወለድ መፅሐፍት ታሪኮች ላይ ትኩረት በማድረግ ነው።

3.5.2. የትምህርት አቀራረብ

የዚህ ጥናት ዋናኛ ዓላማ በክፍል ውስጥ ተገኝቶ ምንባብን በማቅረብ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴልን ውጤታማነትን መፈተሽ ነው። በዚህ መሰረትም ለዓላማው ግብ መምታት ያመች ዘንድ ትምህርቱ የካቲት 08/06/2013 ዓ/ም እስከ መጋቢት 30/07/2013 ዓ/ም ሰኞ እና ሐሙስ በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ትምህርት ለሙከራ ቡድኑ፣ ማክሰኞ እና ሮብ ደግሞ በተለመደው የማስተማሪያ መንገድ ወይም ከዚህ በፊት ይማሩበት በነበረው የማስተማሪያ ሞዴል ትምህርት ለቁጥጥር ቡድኑ በአጥኚው አማካኝነት ትምህርቱን እንዲማሩ ተደርጓል። ትምህርቱ የተሰጠው ተሳታፊዎቹ በተስማሙበት ቀን መሰረት በተቃራኒ የትምህርት ፈረቃ ሲሆን ቦታውም በታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ቅጥር ግቢ ውስጥ ነው። ለዚህም ተግባር ሲባል የተዘጋጀው የምንባብ ትምህርትም ለሁለቱም ቡድኖች በሚከተሉት መንገዶች እንዲቀርብ ተደርጓል።

1. በመስተጋብራዊ ሞዴል አቀራረብ መሰረት ልምምዱ ከመካሄዱ አስቀድሞ የማነቃቂያ ገለፃ ለሙከራ ቡድኑ አባላት የተሰጠ ሲሆን፣ የክህሉት ደረጃቸውን ለማመዛዘን ይረዳ ዘንድም ለሙከራ ቡድኑና ለቁጥጥር ቡድኑ ቅድመ ልምምድ ፈተና ቀርቦላቸዋል።
2. በክፍል ውስጥ ልምምድ ወቅት ተማሪዎቹ ዝግጁ እንዲሆኑ እና ለሚያነቡት ፅሁፍም ሆነ ለትምህርት ክፍለ ጊዜው ዓላማ እንዲይዙ ጥረት ተደርጓል።
3. በግል፣ በጥንድ፣ በቡድን ወይም በጋራ እንዲሰሩ የተዘጋጁትን የክፍል መልመጃዎች በመመሪያው መሰረት እንዲያከናውኑ የምክር ድጋፍ ተደርጎላቸዋል።
4. በቁጥጥር ሁኔታ የተጠኑት ተማሪዎችም በተመሳሳይ መልኩ በአጥኚው አማካኝነት የተዘጋጁት ምንባቦች እና መልመጃዎች እንዲደርሷቸው ተደርጓል።
5. የትምህርት አቀራረብ በቅድመ ንባብ፣ በንባብ ጊዜ እና በድህረ ንባብ ጊዜ ተግባራት ተከፋፍሎ እንዲቀርብ ጥረት ተደርጓል።

ሀ. ደረጃ አንድ፤ ቅድመ ንባብ

Brown (1994) እንደገለጹት የቅድመ ንባብ ተግባር ዋና ዓላማው ከቀረበው ምንባብ ይዘት አንጻር የተማሪዎችን ፍላጎት መቀስቀስ እና ለምን ዓላማ እንደሚያነቡ ከወዲሁ ለማዘጋጀት ነው። ለዚህ ሲባል ተማሪዎች በርዕስ ጉዳዩ ዙርያ ያላቸውን ቅድመ እውቀት እንዲያስረዱና በምንባቡ ውስጥ አስቸጋሪ የሚባሉ ቃላትና ሀረጎች ካሉ ፍቻቸውን ወይም መልእክታቸውን የመረዳት ተግባር ተከናውኗል።

ለ. ደረጃ ሁለት፤ ጥልቅ የንባብ ጊዜ

ጥልቅ የንባብ ጊዜ ዓላማው የፅሁፉን መልእክት መረዳት፣ የፅሁፉን አወቃቀር መገንዘብና የፀሐፊውን ዋና ዓላማ መመርመር መቻል ነው። ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስም ተማሪዎች የቀረበላቸውን ምንባብ በጥልቀት የማንበብ ተግባር አከናውነዋል። ይህንንም የሚያረጋግጡ የተለያዩ ተግባሮችን ሰርተዋል።

ሐ. ደረጃ ሦስት፤ ድህረ ንባብ

ተማሪዎች ከምንባቡ ያገኙትን መረጃ ወደ ራሳቸው ህይወት የሚተረጉሙበትና ስለምንባቡ አጠቃላይ የያዘውን ሃሳብ አስተያየታቸውን የሚያንፀባርቁበትና የሚያስረዱበት ደረጃ ነው። በዚህ ደረጃ ከሚከናወኑት ተግባራት ውስጥም የምንባቡን ሃሳብ በራስ ግንዛቤ በመግለፅ ከራስ እውቀት፣ አመለካከትና ፍላጎት ጋር ማዛመድ የመሳሰሉት ነጥቦች በዋናነት ተጠቃሽ ናቸው። ስለሆነም ተማሪዎች በሚቀርቡላቸው የተሳትፎ ጥያቄዎች ወይም ተግባራት ሁኔታ የተረዱትን መልእክት ከቀደመው እውቀታቸው እና ከአካባቢያቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋርም በማገናዘብ የፅሁፉን አጠቃላይ መልእክት የማስረዳት ተግባር ተተግብሯል።

ከላይ የተጠቀሱት የምንባብ ደረጃዎች አጠቃላይ አቀራረብ ሂደቱን መሰረት ያደረጉ ሲሆኑ፣ ተግባራቱንም በተናጠል የነበራቸውን ዋና የክንውን ሂደት በሚመለከት (Abdul Latif 2004) “የማንበብን ክሂል ማስተማር ችግሮች እና አስተያየቶች” በሚል ጥናታዊ ፅሁፋቸው ላይ ተግባራዊ ያደረጓቸውን ሂደቶች በመከተል ተግባራዊ ሆኗል። በዚህ መሰረት የተመረጡት ተግባራት በሚከተሉት አራት ደረጃዎች ተከፍለው ቀርበዋል።

ሀ. ደረጃ አንድ፤ የመቀስቀስ ደረጃ

የዚህ የጥናት ደረጃ መምህሩ ርዕስ ጉዳዩን የሚያስተዋውቅበት እና ተማሪዎች ምንባቡን በጥልቀት ከማንበባቸው በፊት ስለምንባቡ የሚያውቁትን ሁሉ እንዲናገሩ ሲባል የተተገበረ የክሂል ደረጃ ነው።

Carrol, Devine and Eskay (1998) እንደገለጹት በዚህ የጥናት ደረጃ ተማሪው የሚያውቀውን እንዲናገር ይጠየቃል፤ መምህሩም ተማሪዎች ያሉትን መቀበል እንጅ ተቃውሞ አያደርግም። ምክንያቱም የዚህ የትምህርት ደረጃ ዋና ዓላማ ተማሪዎችን ማነቃነቅ፣ ማሟሟቅና ለዋናው ስራ ዝግጁ እንዲሆኑ ማድረግ ነው። ከዚህ በተጨማሪም (Williams 1984) እንደሚያሳስቡት መምህሩ ክፍል ውስጥ እንደገባ በመፅሐፋችሁ ውስጥ ገፅ አስር ያለውን ምንባብ አውጡ እና በምንባቡ መሰረት ጥያቄዎቹን ትሰራላችሁ ከማለት ይልቅ ከላይ በተጠቀሰው መንገድ ቢቀርብላቸው ተማሪዎች ትምህርቱን በንቃት እንዲከታተሉ ያስችላቸዋል። የዚህም ጥናት ዋና ተግባራትም በዚህ መልክ ተከናውኗል።

ለ. ደረጃ ሁለት፣ የተግባራት መመሪያ

ይህ ደረጃ የፅሁፍ ተግባራት መመሪያ በመባል የሚታወቅ ሲሆን፣ መምህሩ በምንባቡ መሰረት መከናወን ስለሚገባቸው ተግባራት መመሪያ የሚሰጥበት፣ የተማሪዎችን ፍላጎት የሚያስጠበቅ እና በተግባራቸው ላይ ማሳካት የሚፈልጉትን ዓላማ የሚለዩበት ደረጃ ነው። ስለሆነም በዚህ ደረጃ ተማሪዎች ከመምህሩ የተሰጣቸውን የትግበራ አቅጣጫ በመከተል በየተግባራቱ መጨረሻ ላይ ማሳካት የሚፈልጉትን ዓላማ በዝርዝር ገልፀዋል።

ሐ. ደረጃ ሦስት፣ የክንውን ደረጃ

የማንበብ እና ተግባራትን የማከናወኛ ደረጃ ነው። (Nuttal 1996) እንደሚያስረዱት ብቃት ያለው አንባቢ አንድን ፅሁፍ አንብቦ የሚረዳ ብቻ ሳይሆን የሚፈለገውን ነገር ለመረዳት አነስተኛ ጊዜ እና ጉልበት ይጠቀማል። ይህንን ታሳቢ በማድረግም ተማሪዎች ምንባቡን በፀጥታ የማንበብ እና ተግባራትን የማሳካት ስራ የሰሩበት ደረጃ ነው። በዚህም ተሳታፊዎች ያለባቸውን የማንበብ ችግር ለመፍታት ሲባል የቀረበላቸውን ምንባብ ረጋ ብለው በጥልቀት እንዲያነቡ ተደርጓል።

በዚህ ሂደት ተማሪዎች የፈለጉትን የማንበብ ስልት፣ በሚፈልጉት ሁኔታ በመከተል የፅሁፉን መልእክት መረዳት እንዲችሉ ሰፊ ያለ ጊዜ ተሰጥቷቸዋል። ይህም የፅሁፉን ስነ-ልሳናዊ ቅርፅ እና ይዘት በትክክል እንዲረዳቸው ለማስቻል ነው። ከዚህም አልፎ ሰፊ ያለ አውድን እየተጠቀሙ በሂደት የቃላትን፣ የሀረጎችን እና የዓረፍተ ነገሮችን ስነ-ልሳናዊ ቅርፅ፣ ቀጥተኛ ፍቺ፣ እንዲሁም ከቀጥተኛ ፍቺ ባሻገር የያዙትን አውዳዊ ፍቺን እንዲረዱ ለማድረግ ነው። ይህንንም ተከትለው ተማሪዎች ያጋጠሟቸውን እንክፍኞች እና ችግሮች በጥንድ እና በቡድን ሆነው በመወያየት የመቅረፍ ተግባር አከናውነዋል።

መ. ደረጃ አራት፤ የግምገማ ደረጃ

ከላይ የተጠቀሱት ደረጃዎች በአግባቡ ከተተገበሩ በኋላ የማረጋገጥ ተግባር የሚከናወን ሲሆን፤ ይህም የፍተሻ እና የክትትል ደረጃ በመባል ይታወቃል። አጥኚውም ከምንባቡ የመነጨ የግምገማ ተግባራትን አቅርቧል። ምክንያቱም ይህ የግምገማ ደረጃ ተማሪዎች ከቀረበው ፅሁፍ ውስጥ ያገኙትን አዲስ እውቀት ቀደም ሲል ከነበራቸው እውቀት፤ እንዲሁም ከአካባቢያቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር በማያያዝ የሚገነዘቡበት ደረጃ እንደሆነ Carrol, Devine and Eskay (1998) አስረድተዋል።

ይህ ጥናትም ይህንን ሃሳብ በመነሻነት በመጠቀም ለማስተማሪያ መሳሪያነት ከሚቀርቡት ምንባቦች አዳዲስ ቃሎች፣ ሀረጎች እና ዓረፍተ ነገሮችን ፈልጎ በማውጣት እንዲገልፁ፤ ደራሲው በፅሁፍ አማካኝነት ያስተላልፈውን ፅንሰ ሃሳብ፣ ፍላጎት፣ አመለካከት፣ እውቀት እና አስተያየት ከዳራዊ እውቀታቸው እና ከሚኖሩበት አካባቢ ተጨባጭ ሁኔታ ጋር ያለውን ግንኙነትም እየገመገሙ እንዲናገሩ የሚያስችሉ ጥያቄዎችን አቅርቧል። ተማሪዎቹ ለክፍል ጓደኞቻቸው ሃሳብ ከገለፁ በኋላም አጥኚው የየቡድኑን አስተያየት ሰብስቧል። ተማሪዎቹም ተወያይተውበታል። በመጨረሻም የክፍል ተማሪዎች አስተያየታቸውን እና ሃሳባቸውን እንዲሰጡ ከተደረገ በኋላም አጥኚው በሚሰጠው የእርማት ግብረ መልስ የዕለቱ ትምህርት ተቋሜቷል።

ምዕራፍ አራት፤ የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ

4.1 የመረጃ ትንተና

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የአስረኛ ክፍል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክህሎት እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማሳደግ ያለውን አስተዋፅኦ መመርመር ነው። ጥናቱን ለማካሄድ በመረጃ መሰብሰቢያነት ያገለገሉት በቅድመ ትምህርትና ድህረ ትምህርት የተሰጡት አንብቦ የመረዳት ፈተናዎችና የማንበብ ተነሳሽነትን የሚመለከቱ የፅሁፍ መጠይቆች ናቸው። በአንብቦ የመረዳት ፈተናው የተገኙት ውጤቶች የተማሪዎቹን አንብቦ የመረዳት ክህሎት በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ያመለክቱ ሲሆን፤ በማንበብ ተነሳሽነት የቀረቡት መጠይቆች ደግሞ፤ በፅሁፍ መጠይቁ ላይ የተገኙትን የፅሁፍ ምላሾች የተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ አሳይተዋል።

ለዚህ የጥናቱ ዋና ዓላማ መሳካትም በተለያዩ የመረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች የተሰበሰቡት መረጃዎችን በመጠናዊ የመረጃ መተንተኛ ስልት አማካይነት ተተንትነው ቀርበዋል። ይኸውም በመጀመሪያ የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ ቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና እና በማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንትነዋል። የዚህ ጥናት ትንተና ዋና ዓላማም ገና ከጅምሩ ሁለቱ ቡድኖች ጉልህ የአማካይ ውጤት ልዩነት ያላቸው መሆናቸውን አለመሆናቸውን ለማረጋገጥ የተከናወነ ነው። ቀጥሎ ደግሞ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ ድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና እና በማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንትነዋል። የዚህ ትንተና ዋና ዓላማም የሙከራ ቡድኑ በመስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል እና የቁጥጥር ቡድኑ ደግሞ በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩ በኋላ ጉልህ የአማካይ ውጤት ልዩነት ማስመዘገብ አለመዘገባቸውን ለማረጋገጥ የተከናወነ ነው።

4.1.1. የቅድመ ትምህርት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና

በቅድመ ትምህርት ከሙከራ ቡድኑ እና ከቁጥጥር ቡድኑ በአንብቦ የመረዳት ፈተና እና በፅሁፍ መጠይቅ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች አማካይነት የተሰበሰበውን መረጃ ተገቢውን የመረጃ መተንተኛ ስልት በመጠቀም ጥናቱ ተተንትኗል።

4.1.1.1. የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የቅድመ ትምህርት ፈተና መረጃ ትንተና

በዚህ የጥናት ክፍል በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ክሂል መካከል መሰረታዊ ልዩነት ያላቸው መሆኑንና አለመሆኑን በአማካይ እና በመደበኛ ልዩይት በገላጭ እና በድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ እንደሚከተለው ተተንትኖ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 4.1:- የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ ቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤቶች ንፅፅር በገላጭ ስታቲስቲክስ

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት (Mean)	መደበኛ ልዩይት (Std)
የሙከራ ቡድን	50	33.60	11.48
የቁጥጥር ቡድን	50	32.68	10.08

በሰንጠረዥ 4.1 ከተገለፀው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው አማካይ ውጤቱ በንፅፅር ሲታይ የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት (32.68) በመሆኑ ከሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት (33.60) በ0.92 አንሶ ተስተውሏል።

በሌላ መልኩ ደግሞ የሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና መደበኛ ልዩይት (11.48) በመሆኑ ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና መደበኛ ልዩይት (10.08) በ1.4 በልጦ ልዩነት አሳይቷል። ይሁን እንጂ የሁለቱም ቡድኖች ቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ውጤት ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት ሲታይ የጎላ ሳይሆን ተቀራራቢ ነው ማለት ይቻላል።

ከላይ በቀረበው የውጤት ትንተና መሰረት የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት ከሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት በአንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት በ0.92 እንዳነሰ ለማሳየት የተሞከረ ቢሆንም በመካከላቸው ስላለው ልዩነት የጉልህነት ደረጃ እርግጠኛ ለመሆን ሲባል ግን ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ መጠቀም ስለሚያስፈልግ የነፃ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ቀመር ተግባራዊ ሆኗል።

ሰንጠረዥ 4.2:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤቶች ልዩነት በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የነፃነት ደረጃ	የቲ ሰንጠረዥ ዋጋ	የቲ የጉልህነት ደረጃ
የሙከራ ቡድን	50	33.60	11.48	98	1.99	1.30
የቁጥጥር ቡድን	50	32.68	10.08			

በሰንጠረዥ 4.2 ከቀረበው መረጃ ላይ እንደምንረዳው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ የቅድመ ትምህርት ፈተናው አማካይ ውጤት (33.60)፣ መደበኛ ልይይቱ (11.48) ሲሆን፣ የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች አማካይ ውጤት (32.68)፣ መደበኛ ልይይቱ ደግሞ (10.08) ነው። በዚህ መሰረት በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ መካከል ያለው የቲ-ዋጋ 1.30 ሲሆን የቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ በ98 የነፃነት ደረጃ፣ $0.05 \div 2 = 0.025$ የጉልህነት ደረጃ ሲሰላ 1.99 እንደሆነ ያሳያል። ስለዚህ የቲ-ዋጋ ከቲ-ሰንጠረዥ ዋጋ በ0.69 ልዩነት አንሶ ስለሚገኝ በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ አንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ልዩነት እንደሌለ ያሳያል።

4.1.1.2. የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ትንተና

በዚህ የጥናት ክፍል ደግሞ በሙከራ ቡድኑና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች መካከል ከቅድመ ትምህርት ማለትም በተለያዩ የንባብ ስልቶች ከመማራቸው በፊት በማንበብ ተነሳሽነታቸው ልዩነት ያላቸው መሆኑን ወይንም አለመሆኑን በአማካይ እና በመደበኛ ልይይት ተተንትኖ እንደሚከተለው በአስረጅነት ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 4.3:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች ንፅፅር በገላጭ ስታትስቲክስ

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት (Mean)	መደበኛ ልይይት (Std)
የሙከራ ቡድን	50	22.56	2.58
የቁጥጥር ቡድን	50	22.86	2.66

በሰንጠረዥ 4.3 ከሰፈረው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው አማካይ ውጤቶቹ በንፅፅር ሲታዩ፤ የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (22.86) በመሆኑ፤ ከሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (22.56) በ0.3 በልጦ ይስተዋላል።

የሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ መደበኛ ልይይት (2.58) ሲሆን፤ ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ መደበኛ ልይይት (2.66) በ0.08 አንሶ ልዩነት አሳይቷል።

ከላይ በቀረበው የጥናት ትንተና መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች ቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት በ0.3 እንዳነሰ ለማሳየት የተሞከረ ቢሆንም፤ በመካከላቸው ስላለው ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ርግጠኛ ለመሆን ሲባል ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ መጠቀም ስለሚያስፈልግ የነፃ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Independent Samples t-test) ቀመር ተግባራዊ ሆኗል።

ሰንጠረዥ 4.4:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች ልዩነት በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት

የተጠኘ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የነፃነት ደረጃ	የቲ ሰንጠረዥ ዋጋ	የቲ ዋጋ	ጉልህነት ደረጃ
የሙከራ ቡድን	50	22.56	2.58	98	1.99	-0.685	0.05
የቁጥጥር ቡድን	50	22.86	2.66				

በሰንጠረዥ 4.4 ከቀረበው መረጃ እንደምንረዳው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት አማካይ ውጤት (22.56) ሲሆን፤ መደበኛ ልይይቱ (2.58) ነው። የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች አማካይ ውጤት ደግሞ (22.86) ሲሆን፤ መደበኛ ልይይቱ (2.66) ነው። በዚህም መሰረት በሙከራ ቡድኑና በቁጥጥር ቡድኑ መካከል ያለውን የቲ-ዋጋ [-0.685] ቢሆንም ከእግዱ ሲወጣ 0.685 ነው። የቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ ደግሞ በ98 የነፃነት ደረጃ፤ $0.05 \div 2 = 0.025$ የጉልህነት ደረጃ ሲሰጥ 1.99 እንደሆነ ያሳያል። ስለዚህ የቲ-ዋጋ ከቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ በ1.305 ልዩነት አንሶ ስለሚገኝ በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት መካከል ልዩነት እንደሌለ ያሳያል።

4.1.2. የድህረ ትምህርት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና

ቀደም ባለው የትንተናው ክፍል የሙከራና የቁጥጥር ቡድኑ ቅድመ ትምህርት የነበራቸው አንብቦ የመረዳት ችሎታ እና የማንበብ ተነሳሽነት ምን እንደሚመስል የአማካይ ውጤቶችን በንፅፅር ለማሳየት ጥረት ተደርጓል። ቀጥሎ ደግሞ የሙከራ ቡድኑና ቁጥጥር ቡድኑ በድህረ ትምህርት ያላቸውን አንብቦ የመረዳት ችሎታና የማንበብ ተነሳሽነት ምን እንደሚመስልና ያሳዩትን ለውጥ እየተነፃፀረ ተተንትኖ ቀርቧል።

4.1.2.1. የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የድህረ ትምህርት ፈተና መረጃ ትንተና

በዚህ መሰረት የመጀመሪያው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ “መስተጋብራዊ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማሳልበት ከተለመደው የማንበብ ዘዴ የተለየ ሚና አለውን?” የሚል ሲሆን፣ ጥያቄውን ለመመለስ እና ለመፈተሽ መረጃው በገላጭ እና በድምዳሜያዊ ስታትስቲክስ እንደሚከተለው ተተንትኗል።

ሰንጠረዥ 4.5:- የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤቶች ንፅፅር በገላጭ ስታትስቲክስ

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት (Mean)	መደበኛ ልይይት (Std)
የሙከራ ቡድን	50	52.04	11.53
የቁጥጥር ቡድን	50	33.12	9.52

በሰንጠረዥ 4.5 ከሰፈረው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው አማካይ ውጤቶቹ በንፅፅር ሲታዩ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት (52.04) በመሆኑ፣ ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች ድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት (33.12) በ18.92 በልጦ ተስተውሏል።

የሙከራ ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና መደበኛ ልይይት ደግሞ (11.53) በመሆኑ፣ ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና መደበኛ ልይይት (9.52) በ2.01 በልጦ ተስተውሏል። በመሆኑም የሁለቱም ቡድኖች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና ውጤት፣ ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት ሲታይ ልዩነት እንዳለው ያመለክታል።

ከላይ በቀረበው ጥናት ትንተና መሰረት የሙከራ ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት፣ ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት በ18.92 እንደበለጠ ለማሳየት የተሞከረ ቢሆንም፣ በመካከላቸው ስላለው ልዩነት ጉልህነት ደረጃ ርግጠኛ ለመሆን ሲባል ግን ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ መጠቀም ስለሚያስፈልግ የነፃ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ቀመር ተግባራዊ ሆኗል።

ሰንጠረዥ 4.6:- የሙከራ ቡድን እና የቁጥጥር ቡድን የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤቶች ልዩነት በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት

የተጠኘ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የነፃነት ደረጃ	የቲ ሰንጠረዥ ዋጋ	የቲ ዋጋ	ጉልህነት ደረጃ
የሙከራ ቡድን	50	52.04	11.53	98	1.99	10.323	0.05
የቁጥጥር ቡድን	50	33.12	9.52				

በሰንጠረዥ 4.6 ከቀረበው መረጃ እንደምንረዳው የሙከራ ቡድኑ ከአማካይ ውጤት አኳያ ሲታይ በ18.92 የቁጥጥር ቡድኑን በልጦ ይገኛል። በመደበኛ ልይይትም በኩል ሲታይ የሙከራ ቡድኑ መደበኛ ልይይት ከቁጥጥር ቡድኑ መደበኛ ልይይት በ2.01 ውጤት በልጦ ይገኛል። የሙከራ ቡድኑና የቁጥጥር ቡድኑ የቲ-ዋጋም 10.323 ሲሆን፣ የቲ ሰንጠረዥ ዋጋ ደግሞ በ98 የነፃነት ደረጃ፣ $0.05 \div 2 = 0.025$ የጉልህነት ደረጃ ሲሰጥ 1.99 ነው። ስለዚህ የቲ-ዋጋ ከቲ-ሰንጠረዥ ዋጋ በ8.33 ልዩነት በልጦ ስለሚገኝ ድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ችሎታ በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች መካካል ልዩነት እንዳለ ያሳያል።

4.1.2.2. የሙከራ እና ቁጥጥር ቡድኖች የድህረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ትንተና

ሁለተኛው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ ደግሞ መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት ከተለመደው የማንበብ ዘዴ የተለየ አስተዋጽኦ አለውን? የሚል ሲሆን፣ ጥያቄውን ለመመለስ እና ለመፈተሽ የጥናቱ መረጃው በገላጭ እና በድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ እንደሚከተለው ተተንትኖ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 4.7:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች ንዕስር በገላጭ ስታትስቲክስ

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት (Mean)	መደበኛ ልይይት (Std)
የሙከራ ቡድን	50	31.40	1.97
የቁጥጥር ቡድን	50	21.60	1.92

በሰንጠረዥ 4.7 ከሰጠው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው የሙከራው ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (31.40) ሆኖ በመገኘቱ ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (21.60) በ9.8 በልጦ ተስተውሏል።

የሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ መደበኛ ልይይትም ደግሞ (1.97) በመሆኑ፤ ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ መደበኛ ልይይት (1.92) በ0.05 በልጦ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል።

ከላይ በቀረበው የጥናቱ ትንተና መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የንባብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት በ9.8 በልጦ የታየ ቢሆንም በመካከላቸው ስላለው ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ርግጠኛ ለመሆን ሲባል ግን የድምዳሜያዊ ስታትስቲክስን መጠቀም ስለሚያስፈልግ የነፃ ናሙና ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ቀመር ተግባራዊ ሆኗል።

ሰንጠረዥ 4.8:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤቶች ልዩነት በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት

የተጠኝ ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የነፃነት ደረጃ	የቲ ሰንጠረዥ ዋጋ	የቲ ዋጋ	ጉልህነት ደረጃ
የሙከራ ቡድን	50	31.40	1.97	98	1.99	23.01	0.05
የቁጥጥር ቡድን	50	21.60	1.92				

በሰንጠረዥ 4.8 ከቀረበው ጥናት መረጃ እንደምንረዳው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት (31.40) ሲሆን፤ መደበኛ ልይይቱ ደግሞ (1.97) ነው። የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች አማካይ ውጤትም (21.60) ሲሆን፤ መደበኛ ልይይቱ ደግሞ (1.92) ነው። በዚህ መሰረት በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ መካከል ያለው የቲ-ዋጋ 23.01 ሲሆን፤ የቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ ደግሞ በ98 የነፃነት ደረጃ፣ $0.05 \div 2 = 0.025$ የጉልህነት ደረጃ ሲሰጥ 1.99 እንደሆነ ያሳያል። ስለዚህ የቲ-ዋጋ ከቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ በ21.02 ልዩነት በልጦ ስለሚገኝ በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት መካከል ልዩነት እንዳለ ያሳያል።

4.2. የውጤት ማብራሪያ

የዚህ ጥናት ዋና ትኩረት የጥናቱን ሁለት አበይት ዓላማዎችን መፈተሽ ነበር። ዓላማዎቹን ለመፈተሽም መረጃዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተና እና በፅሁፍ መጠይቅ መረጃ መሰብሰቢያ ስልቶች በቅድመ ትምህርት እና በድህረ ትምህርት ተሰብስበው በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታትስቲክስ በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ስልት፣ በአማካይ ውጤት እና በመደበኛ ልይይት ተተንትነዋል።

4.2.1. ከአንብቦ መረዳት አኳያ የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ማብራሪያ

የመጀመሪያው የጥናቱ ዓላማም መስተጋብራዊ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂድን ለማሳልበት ከተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ የተለየ አስተዋጽኦ ያለው መሆኑን ወይም አለመሆኑን መፈተሽ የሚል ሲሆን፤ ዓላማውንም ለመፈተሽ በቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይነት ውጤት የተሰብሰበውን መረጃ በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታትስቲክስ በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ዘዴ በዚሁ ምዕራፍ በ4.1.1.1 እና በ4.1.2.2 ላይ ተተንትኖ ቀርቧል።

መረጃው ተተንትኖ የተገኘው ውጤት እንደሚያሳየውም በመስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የተማሩት የሙከራው ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት በተለመደው ንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩት የቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች በ18.92 አማካይ ውጤት በልጦ ልዩነት አሳይቷል። ልዩነቱም ጉልህ መሆኑ የቲ-ዋጋ ከቲ- ሰንጠረዥ ዋጋ በ8.33 ልዩነት በልጦ እንደሚገኝ ተረጋግጧል። ሆኖም መስተጋብራዊ የንባብ

ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማጎልበት ያለው አስተዋጽኦ አዎንታዊ የሆነ ውጤት እንዳለው ከትንተናው ለመረዳት ተችሏል። ውጤቱም መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል ከተለመደው የማስተማሪያ ስልት በተሻለ ሁኔታ አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማጎልበት የሚረዳ ሞዴል መሆኑን አሳይቷል።

ይህ የጥናት ውጤት ከዘውዱ (2008) እና ከMorales (2010) የጥናት ውጤቶች ጋር ተመሳሳይ ሆኖ ተገኝቷል። በጥናቱ ውጤት መሰረትም በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ክሂል ላይ መሻሻል የታየው አንብቦ የመረዳት ትምህርቱ በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል አማካይነት መቅረቡ ነው።

4.2.2. ከማንበብ ተነሳሽነት አኳያ የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ማብራሪያ

ሁለተኛው የጥናቱ ዋና ዓላማ ደግሞ መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት ከተለመደው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ያለው አስተዋጽኦ ምን ይመስላል የሚል ሲሆን፣ ዓላማውንም ለመፈተሽ በቅድመ ትምህርት እና በድህረ ትምህርት በፅሁፍ መጠይቅ አማካይነት ውጤት የተሰበሰበውን መረጃ በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ በነፃ ናሙና ቲ-ቴስት (Independent Sample t-test) ስልት በዚሁ ምዕራፍ በ4.1.1.2 እና በ4.1.2.2 ላይ ተተንትኖ ቀርቧል።

መረጃው ተተንትኖ የተገኘው ውጤት እንደሚያሳየውም በመስተጋብራዊ ማስተማሪያ ሞዴል የተማሩት የሙከራ ቡድን የድህረ ትምህርት የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት በተለመደው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩት የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በ0.05 አማካይ ውጤት በልጦ ልዩነት እንዳለ አሳይቷል። ልዩነቱም ጉልህ መሆኑ የቲ-ዋጋ ከቲ-ሰንጠረዥ ዋጋ በ21.02 ልዩነት በልጦ እንደሚገኝ ተረጋግጧል። በመሆኑም መስተጋብራዊ ሞዴል በትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት ያለው ሚና አዎንታዊ የሆነ ውጤት እንዳለው ከትንተናው መረዳት ተችሏል። ውጤቱም መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል ከተለመደው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ በተሻለ ሁኔታ የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት የሚረዳ የንባብ ሞዴል መሆኑን አሳይቷል። ይህ ውጤትም ከሙሉገበያ (2009) እና ከMorales (2010) የጥናት ውጤት ጋር ተመሳሳይ ሆኖ ተገኝቷል። በጥናቱ ውጤት መሰረትም በተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት ላይ መሻሻል የታየው አንብቦ የመረዳት ትምህርቱ በመስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል አማካይነት መቅረቡ ነው።

በአጠቃላይ በዚህ ጥናት በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት ለሚማሩ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን ከማጎልበት አኳያ አዎንታዊ የሆነ አስተዋፅኦ እንዳለው ለማረጋገጥ ተችሏል። ይህም ሲባል በቅድመ ትምህርት እና በድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተናው ውጤት ተረጋግጧል። እንዲሁም የተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነትን ለማጎልበት መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል አዎንታዊ የሆነ እገዛ እንዳለው ለመረዳት ተችሏል።

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ፣ መደምደሚያ እና አስተያየት

በዚህ የጥናት ምዕራፍ ስር የጥናቱ ማጠቃለያ፣ መደምደሚያ እና አስተያየት ቀርቦዋል። በመጀመሪያ ማጠቃለያ በሚለው ንዑስ ርዕስ ስር ከጥናቱ ዋና ዓላማዎች፣ የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎችና መላምቶች በመነሳት፣ የጥናቱ ዘዴና የተገኙ ውጤቶችን ለማሳየት ተችሏል። በሁለተኛው ንዑስ ርዕስ በጥናቱ ከተገኙት ውጤቶች ላይ መሰረት በማድረግ የተሰነዘሩ ማብራሪያዎች ተጠቃለው ቀርበው መደምደሚያ እንዲሰጥባቸው ተደርጓል። በአስተያየት ውስጥ ደግሞ ከጥናቱ አጠቃላይ ግኝት በመነሳት ከመስተጋብራዊ የንባብ ማስተማርያ ዘዴ ጋር የተያያዙ ልዩ ልዩ አስተያየቶች ተሰንዘረዋል።

5.1 ማጠቃለያ

በምዕራፍ አንድ ላይ እንደተጠቀሰው የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ለሚማሩ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች ላይ መስተጋብራዊ የምንባብ ማስተማሪያ ዘዴ (Interactive Model) በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ክህሎት እና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማዳበር ያለውን አስተዋጽኦ መመርመር ነበር። ይህንንም ዋና ዓላማ ከግብ ለማድረስ ለጥናቱ መነሻ ሊሆኑ የሚችሉ ሁለት መሰረታዊ ጥያቄዎችን እና ሁለት አብይ መላምቶችን በአማራጭ እና በአልቦ መላምትነት በጥናቱ ውስጥ እንዲቀመጡ ተደርጓል።

በመጀመሪያ የጥናቱ ዋና በመሰረታዊ ጥያቄነት የተቀመጠው መስተጋብራዊ የምንባብ ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ክህሎት ለማጎልበት ያለው አስተዋጽኦ ምንድን ነው? የሚለውን ነበር። ይህንንም መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስ ጥናቱ ከመነሻው አማራጭ እና አልቦ መላምቶችን በግልፅ አስቀምጧል። አማራጭ መላምቱ ከትምህርቱ በኋላ በመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል በተማሩት የሙከራው ቡድን ተማሪዎችና በተለመደው የማስተማር ሞዴል በተማሩት የቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች መካከል ጉልህ የሆነ አንብቦ የመረዳት ክህሎት ልዩነት አለ የሚል ሲሆን፣ አልቦ መላምቱ ደግሞ ከትምህርቱ በኋላ በመስተጋብራዊ ማስተማሪያ ሞዴል በተማሩት የሙከራ ቡድን ተማሪዎች እና በተለመደው የምንባብ ማስተማሪያ ሞዴል በተማሩት የቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች መካከል ጉልህ የሆነ አንብቦ የመረዳት ክህሎት ልዩነት የለም የሚል ነበር።

በሁለተኛነት የተቀመጠው መሰረታዊ ጥያቄ መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ ረገድ

የሚኖረው አስተዋፅኦ ምን ይመስላል? የሚለውን ነበር። በዚህ መሰረታዊ ጥያቄ ውስጥም አንድ አማራጭ መላምት እና አንድ አልቦ መላምት ተቀምጧል። አማራጭ መላምቱም ትምህርቱ ከተሰጠ በኋላ በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል በተማሩት የሙከራው ቡድን ተማሪዎች እና በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ በተማሩት የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ጉልህ የሆነ የማንበብ ተነሳሽነት አለ የሚል ሲሆን፤ አልቦ መላምቱ ደግሞ ከትምህርቱ በኋላ በመስተጋብራዊ የምንባብ ማስተማሪያ ሞዴል በተማሩት የሙከራው ቡድን ተማሪዎች እና በተለመደው የንባብ ማስተማሪያ ዘዴ በተማሩት የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች መካከል ጉልህ የሆነ የማንበብ ተነሳሽነት የለም የሚል ነው።

ከላይ የተዘረዘሩትን የጥናቱ ዋና መሰረታዊ ጥያቄዎችን እና መላምቶችን በጥናቱ መልስ ለመስጠት ከጅምራው እስከ ፍፃሜው ልዩ ልዩ ተግባራት ተከናውነዋል። እነዚህም ልዩ ልዩ ተግባራትም እንደሚከተለው ለማቅረብ ተችሏል።

ይህ ጥናት ከፊል ሙከራዊ (Quasi experiment) ነው፤ ይህን ከፊል ሙከራዊ ጥናት ተግባራዊ ለማድረግ በመጀመሪያ የቅድመ እና የድህረ አንብቦ የመረዳት ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቅ ማዘጋጀት ይጠይቅ ነበር። ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መሰረታዊ የጥናት መሳሪያዎች ከተዘጋጁ በኋላም በቅድመ ሙከራዊ ጥናት እና በሙከራዊ ጥናቱ ሂደት ትክክለኛነታቸው እንዲፈተሽ ተደርጓል፤ እንዲሁም አስተማማኝነታቸውም በተለያዩ መንገዶች ተረጋግጧል።

አጠቃላይ አስፈላጊ የሆኑ መሳሪያዎች ተዘጋጅተው ትክክለኛነታቸውና አስተማማኝነታቸው በቅድመ ናሙና ጥናት እና በናሙና ጥናት ከተፈተሽ በኋላ ዋናው ጥናት እንዲካሄድ ተደርጓል። ጥናቱ ሙከራዊ ከመሆኑ ጋር በተያያዘ ዋናውን ጥናት ለማካሄድ የተሳታፊዎችን የተተኳሪዎችን ትብብር እና ድጋፍን ይጠይቅ ነበር። ለዚህም ተግባር አጥኝው ጥናቱን ለማሳለጥ አስተዋጽኦ ያደርግልኛል ብሎ ያሰበውን ቦታ በአመቺ የናሙና አመራረጥ ስልት ሊመርጥ ችሏል። በመሆኑም የታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የጥናቱ ተተኳሪ እንዲሆን አድርጓል። በትምህርት ቤቱ ውስጥም የዘጠነኛ ክፍል እና የአስረኛ ክፍል ከሚማሩ ተማሪዎች መካከል በአላማ የናሙና ስልት የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን ለጥናቱ ተተኳሪ ሆነው እንዲመረጡ ተደርገዋል። በትምህርት ቤቱ ውስጥ ከሚማሩት አራት ምድብ የአስረኛ ክፍል መካከልም የሦስት ክፍል ተማሪዎችን በአላማ የናሙና ስልት በመምረጥና በቅድመ ትምህርት የፈተና ውጤትም መነሻ በማድረግ ተቀራራቢ ውጤት ያላቸውን ሁለት የተለያዩ አስረኛ ክፍል ተማሪዎችን በመለየት ለጥናቱ ተመርጠዋል።

የተለዩት ሁለት ቡድኖች በድጋሚ በተራ የዕጣ ናሙና ስልት አንደኛው የሙከራ ቡድን፣ ሌላኛው የቁጥጥር ቡድን ሆኖ በጥናቱ ውስጥ ተሳታፊ ሊሆኑ ችለዋል። በመቀጠል የሙከራ ቡድንና የቁጥጥር ቡድን ሆነው የተመረጡት ሁለት ቡድኖች ከቅድመ ትምህርት ፈተናው በኋላ ማለት ከልምምዱ በፊት ያላቸውን የማንበብ ተነሳሽነት ለመፈተሽ ሲባልም የቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ሞልተዋል።

የማስተማሪያ ውህድ አሀዶች ከተለያዩ ዕራፎች ተመርጠው፣ እንዲሁም ብርሃኑ ከበደ (2005) “መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የማንበብ ክሂድን ለማዳበር ያለው ፋይዳ” በሚል ጥናታቸው የተጠቀሟቸውን አንብቦ የመረዳት ጥያቄዎች እና እንዲሁም Morales (2010) እንግሊዘኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ የሚማሩ ተማሪዎችን ለመፈተን ሲባል ተግባራዊ ያደረጓቸውን የጥያቄ አይነቶችን በመጥቀስ በሰጡት ገለፃ መሰረት ለጥናቱ በሚያመች መልኩ ማሻሻያ በማድረግ ተዘጋጅተዋል። የተዘጋጁት የቅድመ ትምህርት እና የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተናዎቹ ሆኑ የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቆቹ በዋናው ጥናት ላይ ተግባራዊ ከመደረጋቸው በፊት አስተማማኝነታቸውን የማረጋገጥ ስራ ተሰርቷል። ለዚህም ሲባልም ከዋናው ጥናት ውጭ ከሆኑት እና የዋናው ጥናት ተሳታፊዎች የተመረጡበትን መንገድ በመከተል ሃያ አምስት ተማሪዎች ላይ በቅድመ ሙከራዊ እና በሙከራ ጥናት (Pilot study) ከተረጋገጠ በኋላ ሥራ ላይ ሊውሉ ችለዋል።

ተማሪዎቹ ቅድመ የፅሁፍ መጠይቁን ከሞሉ በኋላም የሙከራዊ ቡድኑ መስተጋብራዊ ሞዴልን፣ የቁጥጥር ቡድኑ ደግሞ በተለምዶዊው ዘዴ ለሁለት ወር ያህል በሳምንት ሁለት ክፍለ ጊዜያት ተምረዋል። የክፍለ ጊዜው ትምህርትም ከተጠናቀቀ በኋላ ሁለቱ ቡድኖች በቅድመ ፈተናው ከተፈተኑት ፈተና ጋር ተመሳሳይነት የአጠያየቅ ስልትን የተከተለ የድህረ አንብቦ የመረዳት ፈተና ተፈትነዋል፤ እንዲሁም ለምንባብ ያላቸውን ተነሳሽነት በድጋሚ ለመፈተሽ ድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ሞልተዋል። ተማሪዎቹም የተፈተኑት ቅድመ ትምህርት እና የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተናው የአራሚዎቹን የስምምነት ደረጃ ተፈትሾ አስተማማኝ መሆኑን ተረጋግጧል። በተጨማሪም ተማሪዎቹ የሞሉት የቅድመ እና የድህረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ አስተማማኝ መሆኑን ለመገንዘብ ተችሏል።

በቅድመ እና በድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት በፈተና እንዲሁም በፅሁፍ መጠይቅ የተገኙት ውጤቶችን ለመተንተን የመረጃዎቹን ስርጭት ወጥነት መፈተሽ አስፈላጊ ነበር። ሆኖም ተግባር ላይ የሚውለውን የስታትስቲክስ ስልት ለመወሰን የመረጃ ወጥነት ስርጭትን

በመቀጠል የሁለቱም ክፍሎች ተማሪዎች የቅድመ አንብቦ የመረዳት ፈተና ተፈትነው እና የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ ሞልተው የተገኙትን አማካይ ውጤቶች በነፃ ናሙና ቴ-ቴስት (Independent Sample t-test) ዘዴ አማካይነት ተሰልቶ የጥናቱ ውጤት ያመላክታል።

በቅድመ አንብቦ የመረዳት ፈተና እንዲሁም በቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ተቀራራቢ አማካይ ውጤቶችን ያስመዘገቡ የሙከራ ቡድን እና የቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች ከአስራ ስድስት ክፍለ ጊዜ ከመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል ትምህርት በኋላ የድህረ አንብቦ የመረዳት ፈተና ሲፈተኑ እና ድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ሲሞሉ የተገኘው ውጤት በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንዳለ አመላክቷል። ይኸውም በመስተጋብራዊ የንባብ ዘዴን አንብቦ የመረዳት ክሂልን ሲማሩ የነበሩት የሙከራ ቡድን በተለምዶ የማስተማር ዘዴ ከተማሩት የቁጥጥር ቡድን መካከል ከአንብቦ የመረዳት ክሂል አንፃር ጉልህ ልዩነት እንዳሳዩ ለመረዳት ተችሏል። ይህንንም በጥልቀት ሲታይ አንብቦ የመረዳት ክሂልን ይወስናሉ ተብለው ከቀረቡት (ይዘት፣ አደረጃጀት፣ ቃላት፣ የቋንቋ አጠቃቀም) ውስጥ የሙከራው ቡድን ተማሪዎቹ ከፍታል ውጤት በማምጣት ጉልህ ልዩነት አሳይተዋል። በአንፃሩ የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎችም የተወሰነ አማካዮችን ከማሻሻል ውጪ ጉልህ ልዩነት ሊያመጡ አልቻሉም።

በሌላ በኩልም ከተነሳሽነትም አንፃር ሲታይ ተማሪዎቹ የሙከራው እና የቁጥጥር ቡድኑ በሞሉት ቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ተቀራራቢ ደረጃ ላይ እንደሚገኙ ያሳዩ ቢሆንም፣ በድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ግን የሙከራው ቡድኑ ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ጋር ሲነፃፀሩ የተሻለ ውጤት በማስመዘገብ ልዩነት አሳይተዋል። ለተነሳሽነት እንደመገለጫ ሆነው ከቀረቡት ግለ ግንዛቤ፣ ግለ ብቃት እና ግለ መር አኳያ ሁለቱ ተተኳሪ ቡድኖች ሲነፃፀሩ፣ የሙከራ ቡድኑ ከፍታል አማካይ ውጤት በማስመዘገብ ጉልህ ልዩነት ተስተውሎባቸዋል። ይህም የሙከራ ቡድኑ ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ጋር ሲነፃፀሩ ከንባብ ክሂል አንፃር ግለ ግንዛቤያቸው፣ ግለ ብቃታቸው እና ግለ መርነታቸው ማሻሻልን እንዳሳዩ ጥናቱ አመላክቷል።

በአጠቃላይ የተገኙት የጥናቱ ውጤቶች፣ የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል፣ ከተለምዶ የማስተማሪያ ሞዴል በተሻለ መልኩ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን እና የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሻሻል አንፃር አስተዋጽኦ እንዳለው ሊያሳዩ ችለዋል። ይህንንም ውጤት መነሻ በማድረግም ቀጥሎ መደምደሚያ እና አስተያየት ቀርበዋል።

5.2. መደምደሚያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት የሆኑ የአሰረኛ ክፍል ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማጎልበት የሚኖረውን አስተዋጽኦ መመርመር ነበር። ጥናቱ ያስገኘውን የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ መነሻን በማድረግም ከሚከተሉት ድምዳሜዎች ላይ ተደርሷል።

የሙከራው ቡድን በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ከተማሩ በኋላ የአማርኛ ፅሁፎችን አንብቦ የመረዳት ክሂላቸው አማካይ ውጤት በተለመደው የማስተማሪያ ሞዴል ከተማሩት ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የአማርኛ ፅሁፎችን አንብቦ የመረዳት ክሂል አማካይ ውጤት ጋር ሲነፃፀር ጨምሮ ታይቷል። ለዚህም ምክንያት የሚጠቀሰው መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂላቸውን ለማጎልበት የላቀ ድርሻ ያለው መሆኑን ስለሚያመላክት ነው። ይህም መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ዘዴ አንብቦ ከመረዳት ክሂል ጋር ጥብቅ ትስስር ያለው መሆኑን ስለሚያሳይ ተግባር ላይ ቢውልና በስፋት ቢሰራበት መልካም ነው የሚል አንድምታን ያሳያል።

የሙከራው ቡድን ተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ከተማሩ በኋላ በተለመደው የምንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩት ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት የፅሁፍ መጠይቅ አማካይ ውጤት ጋር ሲነፃፀር የሙከራ ቡድኑ የምንባብ ተነሳሽነት በመጠኑም ቢሆን ውጤቱ ጨምሮ ታይቷል። ለዚህም በምክንያትነት የሚጠቀሰው መስተጋብራዊ የምንባብ ማስተማሪያ ሞዴል የተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነት ለማሳደግ የላቀ ድርሻ ያለው በመሆኑ ነው። ይህም መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ከማንበብ ተነሳሽነት ጋር ጥብቅ ትስስር ያለው መሆኑን ስለሚያሳይ በማንበብ ትምህርት ሂደት ውስጥ ተነሳሽነትን ለማጎልበት ተግባር ላይ ቢውልና በስፋት ቢሰራበት ይገባል የሚል አንድምታን ያሳያል።

5.3. አስተያየት

የዚህ ጥናት መሰረታዊ ዋና ጥያቄዎች ተመልሰው፣ መላምቶቹ እና ዓላማዎቹም ተፈትሸው በጥናቱ የተደረሰባቸውን መደምደሚያዎች መሰረት በማድረግ የሚከተሉት አስተያየቶች እና ጥቆማዎች ተሰንዝረዋል።

በዚህ የጥናት ውጤትም የሙከራው ቡድን ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ሞዴል ከተማሩ በኋላ የአማርኛ ፅሁፎችን አንብቦ የመረዳት ክሂላቸው አማካይ ውጤት በተለመደው የማንበብ ዘዴ ከተማሩት ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የአማርኛ ፅሁፎችን አንብቦ የመረዳት ክሂል አማካይ ውጤት በከፍተኛ ሁኔታ ጨምሮ ታይቷል። በመሆኑም የአማርኛ ፅሁፎችን አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማሳደግ ዘዴውን በተመለከተ ለቋንቋው መምህራንም ሆነ ለተማሪዎች ስልጠና መስጠት እና የምንባብ ተግባራትንም በሚያመች መንገድ ማዘጋጀት ያስፈልጋል።

በዚህ የጥናት ውጤትም የሙከራው ቡድን በመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩ በኋላ የማንበብ ተነሳሽነታቸው አማካይ ውጤት በተለመደው የምንባብ ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩት ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት አማካይ ውጤት በመጠኑም ቢሆን ጨምሮ ታይቷል። ሆኖም የተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነት ለማሳደግ መምህራንም ሆኑ ተማሪዎች በሚሰጣቸው ስልጠናና በሚዘጋጁት የንባብ ተግባራት ውስጥ ዘዴውን በአግባቡ በመተግበር ለውጤታማነቱ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል።

ሌሎች ተመራማሪዎች የንባብ ክሂልን ለማዳበር መስተጋብራዊ የንባብ ማስተማሪያ ሞዴል ያለውን ፋይዳ በተመለከተ ጥናቱ ያስገኘውን ውጤት መነሻ በማድረግ ለቀጣይ ተመሳሳይ የሆኑ ጥናቶችን ቢያደርጉ በመስተጋብራዊ የምንባብ ሞዴል እና በአንብቦ የመረዳት ክሂል ዙርያ ትኩረት ያላገኙ ተጨማሪ ነጥቦችን ሊያገኙ ይችላሉ።

በአጠቃላይ መስተጋብራዊ የምንባብ ሞዴል የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ክሂልንና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማሳደግ አዎንታዊ የሆነ ተፅእኖ ያለው ስለሆነ በማንበብ ትምህርት ሂደት ትኩረት ተሰጥቶት በአግባቡ ቢተገበር የተሻለ ውጤት ሊያመጣ እንደሚችል ከተገኘው የመረጃዎቹ የትንተና እና የውጤት ማብራሪያ ለመገንዘብ ተችሏል። ስለሆነም ለመስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ትምህርት ልዩ ትኩረት ተሰጥቶ መተግበር ያስፈልጋል ወደሚል መደምደሚያ ሃሳብ ያደርሳል።

ዋቢ ፅሁፎች

- ሙሉ-ገበያ ያለው። (2009)። “የፅሁፍ አወቃቀርን ማስተማር አንብቦ የመረዳትን ችሎታ ለማጎልበት ያለው ሚና።” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት።
- ማረው አለሙ። (1998)። የአማርኛ ቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት።
- ሰለሞን ደኑ። (2003)። “ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ። በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ ሦስት ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች የ9ኛ እና 10ኛ ክፍሎች መማሪያ መፅሐፍት ማሳያነት።” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ። (ያልታተመ)።
- ሰለሞን የሃንስ እና ሌሎች። (1994)። አማርኛን የማስተማር ስነ ዘዴ። አዲስ አበባ፣ የተባበሩት አሳታሚዎች።
- ብርሃኑ ከበደ። (2005)። “መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል የማንበብ ክሂልን ለማዳበር ያለው ፋይዳ።” ለማስተርስ ዲግሪ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ ባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ።
- ከሰተ ፀጋይ። (2011)። “ብተራክቦአዊ ሜላ አመሃህራ አብ ክእለት ንባብ ተምሃሮ 9^ኛ ክፍል ዘለዎ ፅፅንቶ ምፍታን።” ንማስተርስ ዲግሪ ዝቀረበ መማልኢ ፅሁፍ፣ መቐለ ዩኒቨርሲቲ።
- ተስፋዬ ብርሃኑ። (1980)። አንቻቦ። በኩራዝ አሳታሚ ድርጅት (አሳታሚ)፣ እነሆ አጫጭር ልቦለድ ታሪኮች። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።
- አለም እሾቱ። (1991)። “ንባብ አንብቦ መረዳትና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ።” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የቋንቋ ጥናት ተቋም ለአስረኛ ዓመት የቋንቋ ጥናት ስንጋሊያም የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ።
- አማረ አበባው። (2001)። “ተራክባዊ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ላይ ያለው ተፅዕኖ።” ለማስተርስ ዲግሪ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ ባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ።
- አዳም ረታ። (2004)። ካሲ። ሕማማትና በገና እና ሌሎች አጫጭር ታሪኮች። አዲስ አበባ፣ ሮህቦት ማተሚያ ድርጅት።
- እንዳለጌታ ከበደ። (2004)። ስምረት። ሁለተኛ ዕትም። ዛጎል። ኤችዋይ ኢንተርናሽናል ማተሚያ ቤት።
- _____ (2004)። በዓሉ። ዛጎል። ሁለተኛ ዕትም። ኤችዋይ ኢንተርናሽናል ማተሚያ ቤት።

ዘውዱ መብሬ። (2008)። “ሚና ለዋጭ ዘዴ የአማርኛ አፈ-ፈት ተማሪዎችን አንብቦ መረዳትን ችሎታና የማንበብ ተነሳሽነትን ለማሳደግ የሚኖረው አስተዋፅኦ።” አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የዶክተሬት ዲግሪ ማሟያ ጥናት።

የኔሰው ደሴ። (1990)። “በኦሮምኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የአማርኛ አንብቦ የመረዳት ክህላቸውን ለማዳበር ተራክቧዊ ሞዴልን በክፍል ውስጥ ተጠቅሞ ማስተማር ያለው አስተዋፅኦ።” አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት።

ያለው እንዳወቀ። (2009)። የምርምር መሰረታዊ መርሆዎች እና አተገባበር። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።

ገበየሁ አየለ። (2004)። የሚያልፍ ቀን። ከራዝ አሳታሚ ድርጅት (አሳታሚ)፣ እነሆ አጫጭ ልቦለድ ታሪኮች። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።

ግሩም ጥበቡ። (2003)። “ታች ላይ የንባብ ሞዴል በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ክህልን ለማዳበር ያለው ውጤታማነት እና ተተግባሪነት።” ለማስተርስ ዲግሪ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።

Abersol, J. A. and Field, M. L. (2004). *From reader to reading teacher: Issues and strategies for second anguage classroom*. Cambridge: Cambridge University press.

Abdul Latif. (2004). “Teaching Reading Skills: Problems and Suggestions” *Journal of Research* Vol.5. University Khairpur.

Alderson. J.C. (2000). *Assessing Reading*. Cambridge: Cambridge University Press.

Anderson, R.C. and P. Free body. (1979). *Vocabulary knowledge*. Urbana: University of Illinois.

Anderson. N.J. (1999). *Exploring Second language Reading: Issues and strategies*. Toronto: Heinle and heinle publisher.

Atwell, M.A, and L.Rhodes. (1984). “Strategy Lessons as alternatives to Skill Lessons in Reading” *In Journal of Reading*. 27(8): 700-705.

Brown, H.D. (1994). *Principles of Language Learning and Teaching*. Englewood Cliffs: prentice Hal Reprints.

Carroll, P.h, J.D Devine and D. Eskey. (1995). *Interactive approaches to second Language Reading*. Cambridge: Cambridge University press.

_____. (1998). *Interactive approaches to Second Language Reading*. Cambridge: Cambridge University press.

Celce-Murica M. (1991). *Teaching English as A second or foreign Language*. (2nd Edition). Los Angeles: Heinle and Heinle Publishers.

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
_____. (1968). A review of B. F. Skinner's *Verbal Behavior*. *Language*, 35(1), 26–58.

- Darnton, R. (1984). *The origins of Modern Reading. The New Republic 190-8: (PP.26-33).*
- Devine, J. (1984). "A case study of two Readers" In P. Carroll, J. Devine and D. Eskey (eds): *Interactive approach to Second Language Reading. Cambridge: Cambridge University press.*
- Genovese, J. A. (2003). *Piaget, pedagogy and Evolutionary Psychology. Evolutionary Psychology. Vol.1:127-131*
- Goodman, K. (1970). *Analysis of oral reading Miscues. Applied Psycholinguistic and Reading .Ed. F. Smith. New York. Holt Rinehart and Winston. (pp158-176).*
- _____. (1976). *Behind the eye: What happens in reading. In H. Singer & R. B. Ruddell (Eds.) Theoretical Models and Processes of Reading. Newark, DE: International Reading Association.*
- Gough, P. (1972). *One second of reading. In J. F. Kavanaugh & I. G. Mattingly (Eds.), Language by Ear and Eye. Cambridge, MA: MIT Press.*
- Grabe, W. (1988). "Reassessing the term Interactive" INP. Carroll, P.H, J.D Devine and D. Eskey. (eds). *Interactive approaches to second Language Reading. Cambridge: Cambridge University press.*
- Grabe, W. and Stoller, F. L. (2002). *Teaching and researching reading. New York: Pearson Education.*
- Greenwood, J. (1992). "Comprehension and Reading" in Abbot, G. and Wingard, p, (eds.) *Teaching of English as an International Language; A Practical Guide. Edinburgh; Nelson and Sons Ltd.*
- Harmer, J. (2001). *The practice of English Language teaching. ESSEX: Pearson Education Limited.*
- Hayes, D.A and R.J. Tierner. (1991). *Developing Readers' knowledge through analogy. Reading Research. Quarterly 17(2): 256-280.*
- Haverson, D.A. (1991). "In Teaching English as Second foreign Language" Celce-Murcia, M. (ed). *Boston: Heine and Heine.*
- Johnson. A. P. (2008). *Teaching Reading and writing: A guide book for tutoring and remediating student. Published in USA.*
- LaBerge, D. and Samuels, S. (1974). *Toward a theory of automatic information processing in reading. Cognitive Psychology, 6, 293-323.*
- Lauterbach, S.L. and Bender, W. N. (1995). *Cognitive strategy instruction for reading comprehension's success for high school fresh man. Retrieved 26/08/2012 from <http://www.jstor.org/stable/40364744>.*

- Lunzer, E. and Gardner, K. (eds). (1989). *The Effective Use of Reading*. Oxford: Heinemann Educational Books Ltd.
- Mei-Yun, Yue. (1997). "Teaching Efficient EFL Reading" In karal, Thomas. (ed.). *Teacher Development Making the Right Moves*. Washington, D.C. Pp.179-188.
- Mera Rivas, R.M (1999). "reading in recent ELT Course book" *Elt journal*.Volume XXIV (2pp140150).
- Morales, K., N., S. (2010). "Promoting the Reading Comprehension of Freshmen Engineering Students through an Interactive Approach to Content-Based Materials" *Philippine ESL Journal*, Vol. 5, pp 58-82.
- Mc Namara, Daniel.5.(2009). *The Importance of Teaching Reading Strategies: the International Dyslexia Associatio*.
- Nunan, D. (1991). *Language teaching methodology*. Great Britain: Prentice–Hall International, Ltd.
- _____. (1993). *Practical English Language Teaching*. New York: M.C Graw Hill, Inc.
- Nuttall.C . (1996). *Teaching Reading Skills in a foreign Language*. London: Heinemann.
- _____.(2000).*Teaching Reading skills or in a foreign language*.London; Heinemann educational Books.
- Panmanee, Wanpavee. (2009). "Reciprocal teaching procedure and regular reading instruction: Their effects on students reading development." *Prince of Songkla University MA thesis*.
- Patirica W. and Pamela N (2004). *Bulding the Reading Brain*California: Corwin press.
- Pearson, David (2009), *Historical Prespectives on reading Comprehension in struction*, In suffy Gerald G. and In srael, susan E.(Eds,) *Harid book of teach Research on Reading comprehension*, ,NewYork :
- Richards,J.C. and Rodgers.(1990). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University press.
- Samuels. S. j. and M. L. Kamil (1988). *Modern of the Reading process. Iteractive Approches to Second Language Reading*.Eds. in p. L. carrel.J Devine and D.E. Eskey.Cambridge. Cambridge University press.
- Shanehan.T. (2006). *The Nation al Reading Panal.Report Practical Advice forTeachers*. Learning Point Associates. Chicago.
- Sheng, He. (2000). *A Cognitive model for Teaching Reading comprehension*; forum.38. pp,12-15.
- Smith, F. (1971).*Understanding reading*. NY: Holt, Rinehart & Winston.
- _____.(1978). *Understanding reading: A psycholinguistic analysis of reading and learning to read*. NewYork: Holt, Reinhart & Winston.

- Stanovich, K. E. (1980). *Toward an interactive compensatory model of individual differences in the development of reading fluency. Reading Research Quarterly, 16, 32–71.*
- Stevens, K. (1980). "The effect to Background knowledge on comprehension of Ninth grades" *Journal of Reading Behavior 12(2): 151- 154.*
- Wallace, C. (1992). *Reading Language Teaching a scheme for Teacher Education. Oxford: Oxford university press.*
- _____. (1996). *Reading Language teaching a scheme for Teacher Education. Oxford: Oxford university press.*
- _____. (2001). *Reading Language Teaching a scheme for Teacher Education. Oxford: Oxford university press.*
- Westwood.P. (2008). *What a Teachers need to Know about reading and writing difficulties. ACER press.*
- Widdowson, H.G. (1979). *Exploration in Applied Linguistics. New York: Cambridge University Press.*
- Williams. E. (1984). *Reading in the Language Classroom: London: Macmillan Publisher.*
- _____. R (1986) "Top ten principles for Teaching Reading" *English language teaching journal 6vol 4/ 1.pp.42.*

አባሪዎች

ጅም የኒቨርሲቲ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ

የአማርኛ ትምህርት ክፍል

ድህረምረቃ መርሃ ግብር

አባሪ ሀ፡ የክፍል ውስጥ ልምምድ የተዘጋጁ ምንባቦች እና ተግባሮች።

አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ በሚማሩ የታዳጊዎ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ መስተጋብራዊ ሞዴል አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማዳበር ያለውን ሚና መመርመር ለሚካሄድ ጥናት የክፍል ውስጥ ልምምድ የተዘጋጁ ምንባቦች እና ተግባሮች።

የትምህርት ቀናት፡ የሙከራ ቡድን ሰኞ እና ሀሙስ 2^ት ክፍለ ጊዜ

የቁጥጥር ቡድን ሮብ እና አርብ 2^ት ክፍለ ጊዜ

የክፍለ ጊዜ ብዛት፡ በሳምንት 2^ት ለክፍለ ጊዜ 1:00 ሰዓት ተሰጥቷል።

ምንባብ አንድ

ዓላማ፡ ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት በኋላ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎችን ያሳካሉ።

- ✓ አጠቃላይ የምንባቡን ይዘት መሰረት በማድረግ ለቃላት ተመሳሳይ ፍች ይሰጣሉ።
- ✓ ሀረጎች ከምንባቡ ይዘት አንፃር የሚያስተላልፉትን መልእክት ያብራራሉ።
- ✓ የአረፍተ ነገር መዋቅርን እና የተውላጠ ስሞችን ተግባር ይለያሉ።
- ✓ የፅሁፉን ትኩረት ከዳራዊ እውቀታቸው ጋር በማስተሳሰር የምንባቡን አጠቃላይ ሃሳብ ወይም መልእክት ያስረዳሉ።

ተግባር አንድ፡ ቅድመ ምንባብ ጥያቄዎች

1. በአገራችን ታሪክ ውስጥ የትኛውን የድርቅ ወይም የርሀብ ጊዜ ታስታውሳላችሁ?
2. ይህ የድርቅ ወይም የርሀብ ጊዜ ያስከተለውን ጉዳት ለመቋቋም ዜጎች ምን ምን ተግባሮችን አከናውነዋል ብላችሁ ታስባላችሁ?

የሚያልፍ ቀን

ዘርትሁን የእራት ግብዣ ከተጠራችበት ቤት የደረሰችው ዘግየት ብላ ነበር። እራት ቀርቦ ተጋባዥ ሁሉ በመመገብ ላይ ነው። እንደደረሰች በአጋፋሪው አማካኝነት ወደ አንደኛው ማዕድ ተመራችና ቁጭ አለች። ተጋባዦቹ ሲሳሳቁና ሲጎራረሱ ስላየች ደስ አላት። ራቧን ለማስታገስ ተቻኩላ የቆረሰችውን ምግብ ልትጎርስ ስትል ድንገት አንጀቷ ታሰረ፤ ዓይኖቿ ተተክለው ቀሩ፤ እንባ አቀረሩ፤ ዙርያዋን ገላመጠች፤ ዓይኖች በእሷ ላይ እንደተተክሉ ተረዳች። ከጥያቄም አላመለጠችም። ትዝታዋ ሰንሰለት ሰርቶ መጣባት። ወጥሮ የያዛትን ሲቃ በዓይኗ ብቻ ሳይሆን በልሳኗም ጭምር ማስተንፈስ ፈለገች። “አይ ያ ጊዜ!” አለች አንገቷን ቀና በማድረግ።

ወደ ሰንበቴ ከተማ ከሚጓዙ ሰዎች ጋር ለመሄድ በማለዳ ነበር የተነሳሁት። የምንሄደው የሚቀመስ እህል ለመለመን ነበር ነፍስ አድን እህል። የባለቤቴን የአስገልልን ሁኔታ ስመለከት አመነታሁ። አፈር የመሰለ ጋቢውን እንደለበሰ ከመደቡ ላይ ተኝቷል። የፊቴ አጥንት ፈጠ፤ ቆዳው ብራና መስሎ፤ የጎደጎዱ ዓይኖቹ ተከድነው፤ ጥርሶቹ ገጠዋል። ደነገጥኩ። “አስገልል” አልኩና ቀስ ብዬ ጠራሁት። ዓይኖቹን ገለጥ አድርጎ አየኝና መልሶ ከደናቸው። “አይ ነፍሱ ካለች ግድየለም” ብዬ ለጉዞ ተነሳሁ። የኔም አንጀት ባዶ ስለነበረ ብርታት እንዲሰጠኝ ብዬ የጠመጠምኩትን መቀነት ጠበቅ አደረኩት።

ስልቻ ይዣለሁ። ልመናው ተሳክቶልኝ ምን ያህል እንደሚሰጡኝ ሳስብ “በዚህ ሙሉ ከሰጡኝ አሻፋኝ ማለት ነው” ሙሉውን የሚሸከም አቅም ያለኝ ይመስል። ትንሽ አለፍ እንዳልኩ ቡሬ ተጋድማ አገኘኋት። ጠጋ ብዩ ባያት ሽልምልም ቆዳዋ አፈር የቃመ ሸማ መስሎ፤ የሞጨሞጨ ዓይኖቿ ማዶ ማዶውን እያዩ ተኝታለች። እንትፍትፍ ብዬ ደረቴን መታ መታ አድርጌ አብረውኝ የነበሩት ሰዎች እንዳይርቁኝ ሮጥኩ። ለምወዳት ለቡሬ የሚሆን አንድ ዘለላ እንባ እንኳን አልነበረኝም። ዋ ክፉ ቀን! ከእሷ በፊት ሁለት በሬዎች፣ አንድ ጥገትና ሁለት ጥጃዎች ሞተውብናል። ሳር ቅጠሉ ክው ብሎ ወደ ትቢያነት ሲለወጥ፣ ምንጮች ደርቀው ጎሮሯችንን የምናርስበት ውሃ ብርቅ ሲሆንብን፣ ጡቶቹ ደርቀው ጨቅላዩን የማጠባው ሳጣ ቡሬ ብቻ ነበረች ያልነፈገችኝ።

እንደወትሮው እረኞችና ህይወት ያላቸው እንቦሳዎች አይታዩበትም። እህል ይዘናፈልበት የነበረው ማሳ አሸዋማ በረሃ መስፏል። ድካም እና ርሀቡ የጠናባቸው ሰዎች በየመንገዱ ወድቀዋል። አንዳንዶቹም እርምጃቸውን እየቆጠሩ ይንጠራወዛሉ። ሁሉም ነገር ፀጥ፣ ክው፣ እርጭ ብሎ ነበር። ሰንበቴ ከተማ ለመድረስ ጥቂት ሲቀረኝ እግሮቹ ዛሉ፤ ልቤም ቁልቁል

ይስበኝ ጀመረ። የከተማይቱን ቤቶች ስላየሁ እንደምንም ለመድረስ ተውተረተርኩ። በዚያን ጊዜ ቢወድቁ የሚያነሳ የለ! እዚያው እንደተኙ ሞት በእንቅልፍ መልክ እየተጫነ በዚያው ነበር ይዞ ሸው የሚለው።

ጥቂት እልፍ እንዳልኩ ትንሽ የተቋጠረ ነገር ይዛ ከወደ ከተማ የምትገሰገስ ሴት አግኝቼ እህል ይሰጥ እንደሆነና ምን ተብሎ እንደሚለመን ጠየኳት። ሴትየዋም ከተሰበሰበው ህዝብ ጋራ ከመቀላቀል ውጭ ምንም ልመና እንደማያስፈልገው ነገረችኝ። ከዚህ ይልቅ “ጌጤንም ሽጬ ትንሽ የበሰለ ምግብ ገዛሁ” የሚለው ንግግር ትኩረቴን ሳበ። ያኔ ነው እኔም ጌጥ እንዳለኝ ያስታወስኩት። የሁለት እጆቼን አምባሮች አወለኩና በመቀነቴ ጫፍ ጠረኳቸው። እነዚህ የዕድሜዬን ግማሽ ያጌጥኩባቸውን ፈርጦች ከጥቂት ጊዜ ወዲህ መኖራቸውንም ረስቻቸው ነበር። የሰው ልጅ ጌጡ ህይወቱ ነው ደህና መሆኑ” አልኩ።

እህል የሚታደልበት ቦታው ላይ ስደርስ የሰው ብዛት ገበያ መስሏል። እርዳታ ፈላጊው ይተራመሳል። በዚህ መሀል እኛ እህል የማገኝ ስላልመሰለኝ አልፎ ወደ ከተማው ዘለኩ። በየመንገዱ ዳር ብዙ ሰዎች ተኮልኩለው በሞት እንቅልፍ ይንገላጃሉ። አንዳንዶቹ ተንጋለው በሰለለ ድምፅ ያቃስታሉ። ሌሎቹ ደግሞ በሚያስፈራ አኳኋን ሻው ብለው ተኝተዋል። አንባሬን ለተላላፊው ሁሉ እንደሚታይ አድርጌ ያዝኩና ከመንገድ ዳር ቆምኩ። ፍርሀት ፍርሀት አለኝ። “መቼም መፅውቱኝ ብሎ ከመለመን “ጌጤን ግዙኝ ማለቱ ይቀላል። ብቆም የሚጠይቀኝ ሰው አጣሁ። ፈንጠር ብሎ ወደቆመ አንድ መኪና ጠጋ አልኩና ውስጥ ላለው ሰው”ጌታው አንባር ይግዙኝ” ከማለቴ የሰው መዓት መጥቶ ከበበኝ። መቼም የለማኝ ጩኸት ያደነቁራልና መልስ ሳይሰጠኝ ተፈተለኩ። እጄን ሽቅብ እንደዘረጋሁ ቆሜ ቀረሁ።

ዓይኖቹ ሲንከራተቱ አንድ ሰውዬ አንባሮቼን ከእጄ አፈፍ አደረጋቸው። ደንግጬ ሳፈጥበት የሰሌን ባርኔጣ ያደረገው ዓይነ ድፍርሱ ሰውዬ “ከተማ ውስጥ አንባር መሸጥ ክልክል መሆኑን አታውቁም?” አለኝ አንባሮቼን ከመዳፉ ላይ እያነጠረ “ስንት ነው?” ሲል በቁጣ ጠየቀኝ። “አንቱ ይንገሩኝ እንጂ እኔማ ምኑን አውቄው” አልኩት።

“ችግርሺን በመረዳቴ እኔ እገዛሻለሁ” ሲለኝ ድንጋጤዬ መለስ አለልኝ። አስከትሎኝ ወደ አንድ ቤት ከገባ በኋላ ሁለት ኪሎ ስንዴና ሁለት ብር ሰጠኝ። “አንባር መሸጥሽን ለማንም እንዳትናገሩ። ቀስ ብለሽ ተመለሽ” አለኝ። ምግብ ወደሚሸጥበት በመሄድ የሚበቃንን ገዛሁ። እህሉ ሲሸተኝ ርሃቤ ጠና። የሚበላ በመገኘቴ ብቻ ብርታት ተሰማኝ። ወደቤት ገሰገስኩ ለአስገልል ልደርስለት፤ ተመልሼ ቀሪ ጌጦቼን በመሸጥ በቂ ቀለብ ለመግዛት በመወሰን።

ከቤት ስደርስ አስገልጻል እንደተኛ አገኘሁት። "እንደምን ዋልክ የኔ ጌታ? መጣሁ እኮ። ለካ ሁሉም ነገር ሞልቶ ኖሯል....." እያልኩ ምግቡን ከትንሽ ውሀ ጋር ይገጥ ተጠጋሁና ጋቢውን ገለጥ አደረኩት። ዓይኖቼም ዓይኑን ገልጧል። ግን አልነቃም። እጄን ልኬ ዳበስኩት። ሁለመናው እንደበረዶ ቀዝቅዟል። "አስገልጤ! አስገልጤ!" እያልኩ ቀስቀስኩት። አልተነሳም። እንባ ከየታባቴ ላምጣ? ነፍስ አድኑም የአስገልጻል ህይወት ሊያተርፍልኝ አልቻለም። ያ ጨካኝ ዘመን እንዲህ ሊያልፍ ስንቱን አሳጣን።

(ገበየሁ አየለ። የሚያልፍ ቀን፣ ከገፅ 57-63። ተሻሽሎ የተወሰደ)

ተግባር ሁለት፡- ከላይ የቀረበውን ምንባብ መሰረት በማድረግ ቀጥለው የቀረቡትን ቃሎች ይበልጥ የሚስማማውን በጥንድ ሆናችሁ በመወያየትና በመምረጥ በተዘጋጀው የመልስ ማስቀመጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. አጋፋሪ ሀ. ዘበኛ ለ. ባለቤት ሐ. እንግዳ መ. አስተናጋጅ
- ___ 2. ማለዳ ሀ. እኩለ ቀን ለ. ንጋት ሐ. ለሊት መ. አመሻሽ
- ___ 3. አሻሩኝ ሀ. ብዙ ሰጡኝ ለ. ጨካኝ ሐ. ቀለዱብኝ መ. አዳኑኝ
- ___ 4. ትቢያ ሀ. ነጭ ለ. ሸለቆ ሐ. ቆሻሻ መ. አቧራ
- ___ 5. ማዕድ ሀ. የምግብ ገበታ ለ. ቡድን ሐ. ታዳሚ መ. ኩሽና ቤት
- ___ 6. አመነታሁ ሀ. ታመምኩ ለ. ቸኮልኩ ሐ. ተጠራጠርኩ መ. ፈራሁ
- ___ 7. እፍኝ ሀ. በርካታ ለ. የተሸፈነ ሐ. በጣም ትንሽ መ. ኬሻ ሙሉ
- 8. ፈርጥ ሀ. አልባሳት ለ. ጌጥ ሐ. ድቡልቡል መ. ስንጥቅ

ተግባር ሶስት፡- ቀጥለው የቀረቡትን ቃሎችና ሀረጎች ከአጠቃላይ የፅሁፍ ይዘት አንፃር ለያዙት ዓውዳዊ ፍች ይበልጥ የሚስማማውን በጥንድ ሆናችሁ በመወያየት በተዘጋጀው የመልስ ማስቀመጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. አንጀቷ ታሰረ ሀ. ጠገበች ለ. ታመመች ሐ. ተበሳጨች መ. የምግብ ፍላጎቷ ተዘጋ
- ___ 2. ሰንሰለት ሰርቶ ሀ. እንደብረት ጠንክሮ ለ. በጣም ረዝሞ ሐ. ተከታትሎ መ. ተጠቅልሎ
- ___ 3. ይዘናፈልበት ሀ. ይወቃበት ለ. ይታጨድበት ሐ. ይወዛወዝበት መ. ይባክንበት
- ___ 4. ተኮልኩለው ሀ. ተዛዝለው ለ. ተደብቀው ሐ. በመደዳ ተቀምጠው መ. ታሰረው
- ___ 5. ተፈተለክ ሀ. ሄደ ለ. ተደበቀ ሐ. ተቆጣ መ. ተንቀባረረ
- ___ 6. ተኝታለች ሀ. ሙታለች ለ. እንቅልፍ ወስዷታል ሐ. ደክማለች መ. ተርባለች
- ___ 7. እርምጃቸውን እየቆጠሩ ሀ. እየተወዳደሩ ለ. ጉዟቸውን እየቆጠቡ ሐ. በቀስታ እየተራመዱ መ. እየተደበቁ

ምንባብ ሁለት

ዓላማ፣ ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት በኋላ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎችን ያሳካሉ።

- ✓ ሀረጎች ከምንባቡ ይዘት አንፃር የሚያስተላልፉትን መልእክት ያብራራሉ።
- ✓ የአረፍተ ነገር መዋቅርንና የተውላጠ ስሞችን ተግባር ይለያሉ።
- ✓ የአረፍተ ነገሮችን ባለቤት የተወከለበትን ወይም የተገለፁበትን መንገድ ይገልጻሉ።
- ✓ የምንባቡን ትኩረት ከዳራዊ እውቀታቸው ጋር በማስተሳሰር መልእክቱን ያስረዳሉ።

ተግባር አንድ፡ ቅድመ ምንባብ ጥያቄዎች፤

1. በእናንተ አረዳድ የደራሲነት ሙያ ምንድን ነው ብላችሁ ታስባላችሁ?
2. ስራዎቻቸውን የምትወዱላቸው ከሀገር ውስጥ ደራሲያን መካከል ጥቂቶቹን ዘርዝሩ።

በዓሉ

(እውነትን መሰረት ያደረገ ትረካ) 1972 ዓ.ም.።

ግሮሰሪው ሀዘን የለበሱ ሙዚቃዎችን ከጀመረ ሰዓታት የለውም። ልብን በትካሄ ለመሙላት ታጥቆ ተነስቷል። ቤቱን የሀዘን ቤት ድንኳን አስመስሎታል። አየሩ ራሱ ማቅ ለብሷል። አድማሱ ዳምጤና በዓሉ ግርማ ወደ ግሮሰሪው ሲገቡ የተቀበላቸው መንፈስ ይኸው ነው። ፈገግታ የኮበለለበት፣ ሳቅ ራሱን የደበቀበት አስተናጋጁ ነብዩ መጣ። አድማሱንም በዓሉንም ጨበጣቸው። "ስፈልግዎ ነበር" አለ አድማሱን እያየ።

"ለምን ጉዳይ?" አለው በፈገግታ። "እባክዎን በዓሉን ይምክሩልኝ!" አለ። ነጭ ሸሚዝ ወደ ለበሰና ሁልጊዜ ሽክ ማለት ወደ ሚያዘወትረው ጥንቁቅ ደንበኛው እያየ።

"ምን በደለህ?"

"እኔንም ምን ይበድለኛል፤ ራሱን እየበደለ ነው እንጂ! ይህንን ልነግርዎ 'ካስፈለግዎት ነበር ያልክዎት፤ ስህተት እየሰራ ነው።"

"እንዴት ሆኖ?" ነብዩ ግራ ቀኙን ገላመጠ። "እንደሚያውቁት ጊዜው ጥሩ አይደለም። እንኳን ለተማረ ለተመራመረ፤ በመንግስትም በህዝብም ዓይን የሚገባ ስራ ለሰራ ይቅርና እኛንም ስጋት ላይ የጣለ ዘመን ነው ..."

"እውነትህን ነው።" አለ አድማሱ።

አብዮት ከፈነዳ ጥቂት ዓመታት አስቆጥሯል። ስድስት ዓመቱ። አደብ የገዛ መንፈስና ስሜት በአገሪቱ ላይ መርበብ እንዳልጀመረ ለማንም የተሰወረ አይደለም። ፍንትው ብሎ የሚታይ ሀቅ ነው። ሁሉ ነገር ደፍርሷል።.....

ልቦለዶችን አንብቧቸዋል። ድፍረቱን ብቻ ነው ያልወደደለት። በተለይ እግዜርንም፣ መንግስትንም፣ የመንግስት ተቃዋሚዎችንም፣ ማህበረሰብንም የሚደፍር መሆኑን። "ሰው እንዴት የሚሆነውን፣ የሚደርስበትን እያወቀ ሰተት ብሎ እሳት ውስጥ ይገባል?" አለ በለሆሳስ። "የቀይ ኮከብ ጥሪ" ላይ ያነበበውን አስታውሰ። ...

"አዩ አንተ!" አለ በዓሉ ፈገግ ብሎ "የማያስጨንቅ ነገር ያስጨንቀህል" የነብዩ ፊት በንዴት ጎመራ። "የማያስጨንቅህ? ሰዓት እላፊ ከታወጀ በኋላ ምንም ሳይመስለው እዚህ ቁጭ ብሎ የጠርሙስን ሆድ የሚያራቁት ብቸኛ ሰው አንተን አውቃለሁ። አንተ ብቻ ነህ! የበዓሉን ፈገግታ ያልወደደው ነብዩ" ይህን ጊዜ አንተ በልብህ 'ይህንን ነብዩ እንዴት አድርጌ ልፃፈው' እያልክ ይሆናል የምታስበው። የምታውቃቸው አለቆችህን፣ ወዳጆችህንና የስራ ባልደረቦችህን ነው አሉ የምትፅፈው። ለዚህም ነው ጠላትህ የበዛው!" ብሎ አጉተመተመ።

"ሂድ ሂድ ነብዩ። ሁለት የቀዘቀዘ ቢራ ይዘህልን ና ..."

ነብዩ እየከፋው የታዘዘውን ይዞ መጣ። እና ይምከሩልኝ ጋሼ። ሰዓት እላፊ ከታወጀ በኋላ ለምን እንደሌላው ወደቤቱ አይሰበሰብም? መንግስትን መናቅ፣ አዋጅን መተላለፍ የት ያደርሳል?እስኪ ዛሬ በጊዜ ይዘዉት ይሂዱ። ነብዩ ሁኔታው እንዲታይበት አልፈለገም። አንገቱን ሰብሮ፣ ሂሳቡን ተቀብሎ ሄደ። ሁሉም በሀዘን ተዋጡ። ምላሳቸው ተቆለፈ።

በዓሉ የምፀት ሳቅ አሰማ። "ሞት በእያንዳንዱ ጉራንጉር አድፍጦ ምርኮውን ለማብዛት ዝግጅቱን ያጠናከረበት ዘመን ነው። ጨለማ የለበሱ፣ ጥግ ይዘው የቆሙ ገዳዮች የበቀል ቃታቸውን ለመሳብ ዘመኑ ምቹ ሆኖላቸዋል። ማንም ለማንም ሞት ሀላፊነት አይወስድም። አንዱ በአንዱ ያመኝኛል እንጂ።" የረባ ምክርኮ ነው የሚመክርህ። ጀሮህን ስጠው።

"ዞር ዞር በል እስኪ.....በዙሪያህ ካሉ ሰዎች ስንቶቹ ተረፉ? ማን አለ የቀረ? እኔ ደግሞ በምቃወማቸው ጥርስ ውስጥ ገብቻለሁ። ማፈግፈግ በማልችልበት ሁኔታ ውስጥ ነኝ። የሰሞኑ ተረኛ ነኝ። ክንብል ብሎ መውደቅ፣ ወጣ ብሎ መቅረት፣ የጊዜው አይነተኛ መለያ ሆኗል። ስለዚህ ከዚህ ግሮሰሪ እንደማልጠፋ ሊያውቁልኝ እፈልጋለሁ።"

"ለምን?" አድማሱ መፍትሄ ፍለጋ በሚመስል አኳኋን ዙሪያውን እያማተረ።

"ካንበሳ መንጋጋ ማን ያወጣል ስጋ! የትም ልሙት ብቻ አንድ ሞት ልሙት። ደሜ ልጆቼ ፊት የፈሰሰ እለት ግን ሁለት ሞት ሞትኩ ማለት ነው። ለዚህ ነው ከቤቴ በመራቅ ዝግጁ ሆኜ የምጠብቃቸው።" ይህ ከሆነ ከጥቂት ጊዜያት በኋላ በዓሉ ግርማ እንደወጣ የመቅረቱ ዜና ተሰማ።

(እዳለጌታ ከበደ። ፅላሎት፣ ከገፅ 163-167።ተሻሽሎ የተወሰደ)

ተግባር ሁለት፡- ከላይ የቀረቡላችሁን ምንባብ መሰረት በማድረግ ቀጥሎ የቀረቡትን ቃሎች ዓውዳዊ ፍች ይበልጥ የሚስማማውን አማራጭ በጥንድ ሆናችሁ በመወያየት መልሳችሁን በተዘጋጀው የመልስ መስጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. ግሮሰሪ ሀ. ጭፈራ ቤት ለ. መጠጥ ቤት ሐ. የመጠጥ መደብር መ. ምግብ ቤት
- ___ 2. ያመካኛል ሀ. ይናገራል ለ. ይዋሻል ሐ. ያሳብባል መ. ይተኛል
- ___ 3. ምርኮኛ ሀ. ሟች ለ. እስረኛ ሐ. ተቀናቃኝ መ. ተሸናፊ
- ___ 4. ኮበለለ ሀ. ሸሸ ለ. አደፈጠ ሐ. ዘለለ መ. ተደበቀ
- ___ 5. ገላመጠ ሀ. ተቆጣ ለ. ጠላ ሐ. አፈቀረ መ. አስተዋለ
- ___ 6. በለሁሳስ ሀ. በፍጥነት ለ. በጨኸት ሐ. በቀስታ መ. በመገረም
- ___ 7. ቤተኛ ሀ. ባላንጣ ለ. የቅርብ ወዳጅ ሐ. ጠላት መ. አማች
- ___ 8. ምፀት ሀ. ቁም ነገር ለ. ጭንቀት ሐ. ፍርሀት መ. ቀልድ
- 9. ጥርስ ሀ. ፍላጎት ለ. ጭቅጭቅ ሐ. እስር ቤት መ. ወጥመድ

ተግባር ሶስት፡- ቀጥለው የቀረቡትን ሀረጎች ካሉበት ዓንቀፅ አንፃር ለያዙት ዓውዳዊ ፍች ይበልጥ የሚስማማውን በጥንድ ሆናችሁ በመወያየት መልሳችሁን በተዘጋጀው የመልስ ማስቀቀመጫ ቦታ ላይ አስፍሩ።

- ___ 1. ሸክ ማለት ሀ. ተስፋ መቁረጥ ለ. መጨነቅ ሐ. መዋብ መ. ማምሸት
- ___ 2. አደብ የገዛ ሀ. የተረጋጋ ለ. ስድ ሐ. መሪ የሌለው መ. ስርአት ያጣ
- ___ 3. አንገቱን ሰብሮ ሀ. አፍሮ ለ. አዝኖ ሐ. ተበሳጭቶ መ. ተቆጥቶ
- ___ 4. አይን የሚገባ ሀ. ተወዳጅ ለ. ትኩረት የሚሰብ ሐ. ርካሽ መ. የሚያበሳጭ
- ___ 5. የጠርሙስን ሆድ የሚያራቁት ሀ. ጠጭ ለ. አጥፊ ሐ. ደፋር መ. አውዳሚ
- ___ 6. ምላሳቸው ተቆለፈ ሀ. ደነገጡ ለ. ተጠራጠሩ ሐ. ፈሩ መ. ዝምአሉ
- ___ 7. ጆሮህን ስጠው ሀ. ቸል በለው ለ. መልስ ስጠው ሐ. ተጠራጠረው መ. አዳምጠው
- 8. ፈገግታ የኮበለለበት ሀ. የሚቆጣ ለ. ያፈረ ሐ. ሳቅ የማያውቅ መ. ደስተኛ

ተግባር አራት፡- ቀጥለው የምዕላዶች ተግባር፣ የአረፍተ ነገር ክፍሎችና የተለያዩ መረዳትን የሚፈትሹ ጥያቄዎች ቀርበዋል። በቀረቡት ጥያቄዎች በቡድን በመወያየት የሚስማማውን መልስ በመምረጥ በተዘጋጀው የመልስ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. ግሮሰሪውን የሀዘን ቤት ያስመሰለው ማነው?
 ሀ. ሙዚቃው ለ. በዓሉ ግርማ ሐ. አድማሱ ዳምጤ መ. ነብዩ
- ___ 2. “ናቸው” የሚለው ማሰሪያ አንቀፅ የሚጠቁመው ማንን ነው?
 ሀ. እነሱን ለ. እሱን ሐ. እኛን መ. እሷን

___3. “ገላመጠ” የሚለው ቃል የሚወክለው ከሚከተሉት የትኛውን ነው?

- ሀ. 2ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባ ያታ ለ. 3ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባ ያታ
- ሐ. 3ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ አን ያታ መ. 2ኛ መደብ፣ ብዙ ቁጥር፣ አን ያታ

___4. ”አንተ!” የሚለው ተውላጠ ስም ማንን ነው የሚወክለው?

- ሀ. በዓሉ ግርማን ለ. አድማሱ ዳምጤን ሐ. ነብዩን መ. ዘበኛውን

-----5. ”ፊቱን ሃምሌ ወር አስመስሎታል” ሲል ምን ማለቱ ነው?

- ሀ. ተቆጥቷል ለ. አፍሯል ሐ. ሳቂታ ነው መ. ደስተኛ ሆኗል

ተግባር አምስት፡- ድህረ ምንባብ ጥያቄዎች

1. ለበዓሉ ግርማ ወጥቶ መቅረት መነሻው ምን ሊሆን ይችላል ብላችሁ ታስባላችሁ? በቡድን ከተወያያዥሁ በኋላ ድምዳሜያችሁን ለክፍል ጓደኞቻችሁ አስረዱ።
2. ንባቡን መነሻ በማድረግ በዚያ ዘመን የነበረውን አሁን ከምታውቁት ተጨባጭ ሁኔታ ጋር በማነፃፀር በአጭሩ አስረዱ።
3. ከምንባቡ አንፃር የደራሲያን ሙያዊ ግዴታ ምንድነው ብላችሁ ታምናላችሁ?

ምንባብ ሶስት

ዓላማ፣ ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት በኋላ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎችን ያሳካሉ።

- ✓ የዓረፍተ ነገርና አጠቃላይ የምንባቡን ይዘት መሰረት በማድረግ ለቃላት ተመሳሳይ ፍች ይሰጣሉ።
- ✓ ሀረጎች ከገቡበት ዓረፍተ ነገር እና ከምንባቡ ይዘት አንፃር የሚያስተላልፉትን መልእክት ያብራራሉ።
- ✓ የዓረፍተ ነገር መዋቅርንና የተውላጠ ስሞችን ተግባር ይለያሉ።
- ✓ የዓረፍተ ነገሮችን ባለቤት የተወከሉበትን ወይም የተገለፁበትን መንገድ ይገልጻሉ።
- ✓ የደራሲውን አመለካከት ከዳራዊ እውቀታቸው ጋር በማስተሳሰር የምንባቡን ጥቅል መልእክት ያስረዳሉ።

ተግባር አንድ፡- ቅድመ ምንባብ ጥያቄዎች

1. ቀንታችሁ ታውቃላችሁ? ውሳኔያችሁስ ምን ሆነ?
2. ተንኮልና ደግነት ቢጣሉ የመጨረሻው ድል የማን ይሆናል ብላችሁ ታስባላችሁ?

ካሲ

በድሮ በድሮ እጅግ በድሮ ጊዜ ጎላን በሚባል ቦታ ሙሴና ካሲ የሚባሉ ሁለት ኩታ ገጠም ገበሬዎች ይኖሩ ነበር። ሙሴ በጣም ደግ፣ ትሁት፣ ሰውን ወዳጅና አክባሪ ነበር። ካሲ ግን መሰሪ፣ ጥፋት መሥራት የሚወድ እኩይ ፍጡር ነበር። በዚያን ዘመን ፈጣሪ ከሰማይ ወደ ምድር እየወረደ የሰዎችን ደግነት በረቀቀ ምስጢር ይፈትሽ እንደ ነበር በአፈታሪክ ይነገራል። ፈጣሪም ንቡሩን በመከተል መላዕክቱን እንኳን ሳያስከትል የተለመደ ፈተናውን ለመስጠት በሌሊት ወደ ምድር ወርዶ በጎላን ቀየ ገባ። ሊነጋጋ ሲልም ካሲ ለእርሻ ስራ ሳይሰናዳ ገና እንደተኛ በጎጆው ጣራ ሰርጎ ገብቶ ቆጡ አጠገብ ቆመና ካሲን እንዲህ አለው እኔ ፈጣሪ ነኝ በየዘመኑ እየመጣሁ ከፍጡሩ የመረጥኩት አንዱን እንዲህ አለዋለሁ የእኔ ፍጡር ስለሆንክ የምትፈልገውንና የሚያስደስትህን ነገር ሁሉ አደርግልሃለሁ።

ካሲ በተዘጋ ቤት በርና ፋካ ሳይነካ የገባው ተአምረኛ ያሳደረበት ድንጋጤ እንደ ጤዛ ከረገፈለት በኋላ ነጋ ጠባ የሚያንገበግበው አንድ ነገር ትዝ አለው። ካሲ አንድ በሬ ብቻ ነበረው። የካሲ ጎረቤት ሙሴ ግን ሁለት በሬዎች ነበሩት። በዚህ የርስት አለመስተካከል እንቅልፍ ያጣና ይቀና ነበር። እሱም ጉሮሮውን በሳል ካፀዳ በኋላ ለፈጣሪ እዲህ አለው። መቼም አንተ የማታውቀው ነገር ስለሌለህ መደበኛ ምን ይሰራል። እኔ ብዙ ዘመን ኖራ ያለኝ ሀብት ይቼ የሳር ጎጆና አንድ በሬ ብቻ ነው። መሬቴ የጦጣ ግንባር ናት። ጎረቤቴ ሙሴ ግን ሁለት በሬዎች፣ ትልቅ ጎጆ ቤትና ደህና መሬት አለው። እና የምጠይቅህ ከዚህ ከጎረቤቴ ጋር በሀብት እኩል እንድታደርገን ነው። አንዱን በሬ ግደልበት የእኔን የምታክል ትንሽ ቤት መሥራቱ ስለማይቀር ቤቱንም አቃጥልበት፣ መሬቱም የኔን አንድታክል ነጣቂ ጉልበተኛ ላክበት። በተጨማሪም እኔ ለአንተ የማደርግልህ ነገር ከዚህ ቦታ ይርቅ እንደሆነ የለመንኩህን ሳታሳየኝ እንዳትወስደኝ። ፈጣሪም ትክ ብሎ አየውና “ነገ በዚህ ሰዓት እመጣለሁ። የጠየቅኸው ሁሉ ተፈፅሏል።” ከዚያም ፈጣሪ በተዘጋችው የጎጆዋ በር ቀዳዳ አንደ ንፋስ ሆኖ ሄደ። ካሲ እጅ ነሳ።

ያኔውኑ ካሲ ከአልጋው ሳይነሳ በጎላን ቀበሌ ኡኡታ ተሰማ። ልብሱን በቅጡ ሳይለብስ ቤቱን በደስታ አጥለቀለቀው። ፈነጨ። የሙሴ ቤት ይጋያል። ሰዎች ከየቤታቸው ውሃ እየያዙ፣ አፈር እየቆፈሩ፣ እሳቱን ለማጥፋት ቢሯሯጡም መቀጣጠል የጀመረችው ጎጆ በአፍታ ወደ አመድ ተለወጠች። በርግገውና ማስሪያቸውን በጥሰው ከበረት የወጡት የሙሴ በሬዎችም ገደል ገብተው ሞቱ።

ሙሴ መልካም ሰው ስለነበረ ሲነጋ የመንደሩ ሰዎች ተሰባስበው የካሲን ምታክል ትንሽ ጎጆ ቤት ሰሩለት። በዚያኑ እለት ሊመሻሻ ሲል በበቅሎ የተቀመጠና በበርካታ ሰዎች የታጀበ ብላቴና መጥቶ ሙሴን አስጠራውና ”ቤትህ መቃጠሉንና ዛሬ ወደ ካዝናዬ ታስገባ የነበረው የመሬት ግዢው ገንዘብ አብሮ መጋየቱን መልእክትህ ደረሰኛል። አሁን በወዲያ በኩል ያለው መሬት ከእኔ ጋር መቀላቀል ስላለበት አሁኑኑ በአስቸኳይ እያየሁት እንዲፈፀም ለማድረግ መጣሁ” አለው። እሱ ግን ይህን ሲሰማ እየወደቀ እየተነሳ “ጌታዬጊዜ ስጡኝ። በአጭር ጊዜ አጠናቅቄ እከፍላለሁ። የእኔ ጥፋት አይደለም።” እያለ ደጅ ቢጠናም የሚሰማው አላገኘም።ካሲ ይህ ሁሉ ነገር ሲሆን በአይን በብረቱ ተመለከተ። የሱን ታምራት አደነቀ። ደስታውም ከፍተኛ ሆነ።

ፈጣሪ እመጣለሁ ብሎ እስከ ቀጠረው ስዓት ድረስ ዓይኑን ሳይገጥም ጠበቀ።በተባለው ስዓት ፈጣሪ በብርሃን ፀዳል ተመስሎ በጎጆው አልፎ ከመደቡ ገጭ አለ።

“እንደምን ቆየሽኝ ካሲ!፣ ምኞትህን ሁሉ ፈፅሜአለሁ። አንተስ ተዘጋጅተህል?”

”አዎ ጌታዬ”

”እንግዲህ የዕድል ሳጥንህን እናወጣና የምትሰራልኝን እና ያለን” አለና በልዩ ልሳን ተናገረ። የነጭጭ ክንፎቹ መጨረሻ የማይታይ መልእክ እንደብርሃን በሚንገባገባ እጆቹ ከንፁህ መስታወት የተሰራች ሳጥንይዞ ወረደ። ፈጣሪም ሳጥኗን ከፈተና ወደ ውስጥ ሳያይ እጁን ብቻ ሰዶ አንዲት የብራና ብጣሽ አወጣና አነበበ።.....”የምንባቡ ትርጉምም” አለፈጣሪ“ ከራቀ ቦታ ውሃ አምጥቶ ማሰሮ መሙላት...ርቀቱ መሬት ቀድሞ እንደነበረበት ይመለሳል” ካሲ ደስ አለው ግን በመጠራጠር “ወደ አሞራ እንደተለወጥኩ ብቀርሰ?” አለው። ፈጣሪም ሳቀና ራሱን በአዎንታ ነቀነቀ።

“ተፈፅሟል” አለው እሱም ያኔውኑ ወደ ግዙፍ አሞራ ተለውጦ የጎጆውን በር ሰብሮ ወጣ የፈጣሪንና የመላዕኩን ዱካ ተከትሎ.....ሶስቱም በረሩ።

(አዳም ረታ። ካሲ፣ ከገፅ 41-45። ተሻሽሎ የቀረበ)

ተግባር ሁለት፦ ከላይ የቀረበውን ምንባብ መሰረት በማድረግ ቀጥለው የቀረቡትን ቃሎች ለያዙት ዓውዳዊ ፍች ይበልጥ የሚስማማውን አማራጭ በጥንድ ሆናችሁ በመወያየት መልሳችሁን በተዘጋጀው የመልስ ማስቀመጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___1. መሰሪ ሀ. ሰራተኛ ለ. ዘራፊ ሐ. ጠበኛ መ. ተንኮለኛ
- ___2. ይጋያል ሀ. ይፈርሳል ለ. ይበታተናል ሐ. ይቃጠላል መ. ይጨሳል
- ___3. በአፍታ ሀ. ከጥቂት ደቂቃ በኋላ ለ. በስንት ችግር ሐ. ወድያውኑ መ. ሲመሽ

- ___ 4. ቀየ ሀ. መንደር ለ. ቤት ሐ. ወረዳ መ. አገር
- ___ 5. ርስት ሀ. ደግነት ለ. ሀብት ሐ. ትዕግስት መ. ዕድሜ
- ___ 6. ብላቴና ሀ. ትልቅ ሰው ለ. ህፃን ሐ. አሮጊት መ. አሸከር
- ___ 7. ዱካ ሀ. ወንበር ለ. ኮቴ ሐ. ድምፅ መ. ትእዛዝ
- ___ 8. በርግገው ሀ. ወድቀው ለ.ተኝተው ሐ. ሞተው መ. ደንግጠው
- ___ 9. ልሳን ሀ. አፍ ለ. ድምፅ ሐ. ቋንቋ መ. ፍጥነት
- ___ 10. ማሰሮ ሀ. እንስራ ለ. ጣሳ ሐ. ባልዲ መ. ሳፋ

ተግባር ሶስት፦ ቀጥለው የቀረቡት ሀረጎች ካሉበት አንቀፅ ወይም ከአጠቃላይ የፅሁፉ ይዘት አንፃር ለያዙት ዓውዳዊ ፍች ይበልጥ የሚስማማውን መልስ በጥንድ ሆናችሁ በመወያየት መልሳችሁን በተዘጋጀው የመልስ ማስቀመጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. ነጋ ጠባ ሀ. ሁል ጊዜ ለ. ሲመሽ ሐ. ጧት መ. ቀን
- ___ 2. የጠጣ ግንባር ሀ. ዳገታማ ለ. ያረጀ ሐ. ትንሽ መ. ጠጠራማ
- ___ 3. እጅ ነሳ ሀ. ጨበጠው ለ. አመሰገነ ሐ. ተጠራጠረ መ. ፈራ
- ___ 4. በዓይን በብረቱ ሀ. ፊት ለፊት ለ. በሀሳቡ ሐ. በወሬ መ. በመልእክት
- ___ 5. ገዎ አለ ሀ. ቆመ ለ. ተንበረከከ ሐ. ጎንበስ አለ መ. አቀረቀረ
- ___ 6. ዓይኑን ሳይገጥም ሀ. ዓይኑን ሳይዘጋ ለ. ሳይተኛ ሐ. ፈርቶ መ. ታሞ
- ___ 7. በሚንቦገቦግ ሀ. በሚፋጅ ለ. በሚያስፈራ ሐ. በሚያንፀባርቅ መ. በሚንቀጠቀጥ
- ___ 8. ደጅ ቢጠና ሀ. ቢከራከር ለ. ቢያስረዳ ሐ. ቢፎክር መ. ተማፀነ

ተግባር አራት፦ ከዚህ በታች የተውላጠ ስሞችንና የአረፍተ ነገር ክፍሎችን የሚገለፁበት መንገድ በመረዳት በቀረቡት ጥያቄዎች ላይ በቡድን በመወያየት ይበልጥ የሚስማማውን መልስ በተዘጋጀው ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ___ 1. “ተአምረኛ” በሚለው ቅፅል ቃል የተገለፀው አካል ማነው?
ሀ. ፈጣሪ ለ. ካሲ ሐ. ሙሲ መ. ብላቴናው
- ___ 2. “እሱም” በሚለው ተውላጠ ስም የተወከለው ማንን ነው?
ሀ. ፈጣሪ ለ. ሙሲ ሐ. ብላቴናው መ. አሞራው
- ___ 3. “እሱ” የሚለው ተውላጠ ስም ማንን ይወክላል?
ሀ. አሞራው ለ. ብላቴናው ሐ. ሙሲ መ. ካሲ
- ___ 4. “ሶስታቸው” በሚለው መስተአምር የሚወክለው-ተውላጠ ስም የትኛውንነው?
ሀ. እኛን ለ. እነሱን ሐ. እሷን መ. እሱን
- ___ 5. “አዎ” የሚለውን ምላሽ የሰጠው አካል ወይም ባለቤት ማነው?
ሀ. ፈጣሪ ለ. ካሲ ሐ. ሙሲ መ. ፈጣሪ

ተግባር አምስት፡- ድህረ ምንባብ ጥያቄዎች

1. እንደ ካሲ አይነት ሰው ጋር ኩታ ገጠም ብትሆኑ ውሳኔያችሁ ምን ሊሆን ይችላል?
ማስረጃ ከምንባቡ በመጥቀስ ውሳኔያችሁን ለክፍል ጓደኞቻችሁ አስረዱ።
2. ካሲ ግዳጁን ከፈፀመ በኋላ እጣ ፈንታው ምንድነው? መልሳችሁን በቡድን መሪያችሁ አማካኝነት ለክፍል አቅርቡ።

አባሪ ለ፡- የቅድመ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና

መስተጋብራዊ ሞዴል አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማዳበር ያለው ፋይዳ በሚመለከት መረጃ ለመሰብሰብ የተዘጋጀ የአማርኛ ቋንቋ የቅድመ ትምህርት ፈተና።

ፈተና የተሰጠበት ጊዜ፣ የካቲት 06/06/2013 ዓ.ም.፣ ቅዳሜ ጧት ከ2:30-4:00 ሰዓት።

የፈተና ቦታ፣ ታዳጊዎ አ.ትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት።

የተፈታኝ ኮድ ወይም መለያ ቁጥር _____

ተግባር አንድ፡- ከዚህ በታች የተለያዩ ጥያቄዎች ቀርበዋል። ምንባቡን መሰረት በማድረግ ቃሎቹና ሀረጎቹ ያላቸውን ፍችና ሰዋስዋዊ ነክ ጥያቄዎችን ከተቀመጡት አማራጮች የሚስማማውን መልስ በመምረጥ በተዘጋጀው የመልስ መስጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ✓ ከ100% የሚታሰብ።
- ✓ የጊዜ ወሰን፣ 90 ደቂቃ

ምንባብ፣ ስምረት

ድርጊቱ የተፈፀመው በአንድ የመጠጥ ክለብ ነው። የሙዚቃ ቡድኑ አባላት ታዳሚውን ማዘናናት ይዘዋል። ሁሉም ታዳሚ መጠጡን ይዞ ከሙዚቃው ምትና መንፈስ ጋር አብሮ እያዘገመ ነው። አንዱ ሲደንስ ሌላው የሙዚቃውን ስልት ተከትሎ አንገቱን በዝግታ ከግራ ወደ ቀኝ ዘንበል ቀና ያደርጋል። የይገረም ግን የተለየ ነው። ሙዚቃውን ለብሶታል። የሙዚቀኞቹ አጨዋወት ስልት ብቻ ሳይሆን ወደ ጉሮሮው በመንቆርቆር ላይ ያለው ቢራ ተዝናኖቱን ከፍ አድርጎታል።

ለጊዜው ምክንያቱ ምን እንደሆነ ባላወቀው ሰበብ ደስተኛ ሆኗል። እንደዚህ ባለ ሁኔታ ሲገኝ ይኼ የመጀመሪያው አይደለም። ሙዚቃውንም ሞቅታውንም ለምድታል። የዛሬው ግን የተለየ ነው። ወደፊትም እንደ ዛሬ የሚሰማው አይመስልም። እያንዳንዱ የሙዚቃ መሳሪያ ድምፅ ወደ ሰውነቱ ሰርፃ ስትገባ ይሰማዋል። ዳንሱን ላየ ፊቱን ልብ ብሎ ላስተዋለ፣ ድንገት

የሚያሰማውን ያልተለመደ ድምፅ ለሰማ፤ መጠጡን ምን ያህል ቢጋተው ነው እንዲህ እራሱን መቆጣጠር ያቃተው? ማለቱ አይቀሬ ነው።

ይገረም እንደዚህ ባለ ደስታ ተውጦ ክለቡን በሳቅ ሲሞላው መድረኩን፤ በመውረግረግ ሲያጠበው ለማንም ደንታ አልነበረውም። ድንገት አንድ ጥግ አንድ ሰው ቆሞ አየ። ባየውነገር ደነገጠ። መውረግረጉን ገታ። ቆመ። እንደቆመ አይኖቹን ጨፈነ። ራሱን ከቦታው ነጠለ። ከዳንሱ ተገነጠለ። ከቀድሞው የደስታው ምንጭ ተባረረ።

ቅርፍፍ፣ ክርፍፍ ባለ አካሄድ ወደ ሰውየው ተጠጋ። ሰውየው ፈገገ። ፈገግታው “ያየኸው ሰው የምታውቀውን ነው።” የሚል ትርጉም ሰጠው። እንዴት እዚህ ተገኘ? የቀድሞ ፍቅረኛው ባል ምን እግር ጣለው? ሄደ፤ ቀረበው፤ ሰላምታ ሰጠው። ይገረም የጥፋተኝነት ስሜት ተሰምቶታል። በዚህ ሰው ፊት እንዲህ ሆኖ መገኘቱ አሳፈረው። ከዚህ ሰው ጋር የጠበቀ ወዳጅነት የላቸውም። ግን ሁለቱም የሚያገናኝ አንድ መንገድ አለ። መንገዱ ጠባብ ሊሆን ይችላል። የሚወስደው ግዜ አጭር ሊሆን ይችላል። ግን መንገዱ መንገድ ነው። በዚህ መንገድ ሁለቱ ተመላልሰውበታል። አንዱ መንገዱ ሳያልቅ የተመለሰው ይገረም ነው። ሌላው አሁን እዚህ ክለብ የተገኘው ሰው መንገዱን ጨርሶ እሚፈልግበት ቦታ ደረሰ።

አዎ! የሆነው ነገር ይኸው ነው። ስምረትን ያገኛት ይገረም አይደለም። ይገረምም ወደት ፈቅዷት ብዙ ነገር ነበር የሆነላት ግን አልወሰዳትም። ለውጥ ብታጣበት እና ባልለመሆን ያቀረበችውን መመዘኛ ማለፍ ሲያቅተው ጊዜ በትህትና አሰናበተችው።

ስምረት ማግባት መጋባት ነው የምፈልገው አለችው። እሱ ደግሞ መማር መመራመርን ነው ማስቀደም የምፈልገው አላት። ይኼ እስኪሆን ጊዜ ይፈጃል። ስምረት ደግሞ ጎጆ መቀለስ የማታልፈው የራስዋ ምኞት ብቻ አይደለም የአያቷም ጭምር እንጂ። ስምረት በሴት አያት ያደገች ብቻ ሳትሆን በአያት እጅ ያደገ ሁሉ የተቀማጠለ እንዳልሆነ ማሳያም ናት። እንደ እርሷ ረግታ ነው ትምህርቷን የጨረሰችው። ከመሄዷ በፊት እቤት ምን እንደሚጠብቃት ይገረም ብቻ ነው የሚያውቀው። የሴት አያቷ የሚታጠብ ልብስ ተቆልሎ ይጠብቃታል። ከስምረት በስተቀር ማንም አያጥባቸውም። ይህ የሆነው በራሷ በስምረት ፍቃድ ነው። ፈተና ጨርሳ፤ ደብረዘይት ደርሳ የአባቷ እትብት የተቀበረበትን አፈር እንደረገጠች አፍታም ሳትቆይ የአያቷን የቆሸሹ ልብሶች ይዛ ወደ ወንዝ ትወርዳለች። ይህ ልዩ የሆነውን ጠረን ትወደዋለች። ከይገረም ጋራ የሚያኖራትም እሱ ይመስላታል።

አያቷ ሞተው ልቅሶ ለመድረስ ደብረ ዘይት እንደደረሰችም ለሀዘንተኞች ትኩረት ሳትሰጥ የአያቷን ልብስ ጠረን ዓይኖቿን ጨፍና ታጠነችው። አንድ መልዕክት መጣላት ከሙት

ዓመቱ በፊት ሚስት ሆነሽ አሳይኝ” የሚል”እሺ።” ስምረት አገባች። መምህራንን አገባችው። ምን ታደርግ? ይገረም እምቢ አለ። ህልሜ ጫፍ ሳይዝ እንዴት አላት። እሷም የአያትዋን ቃል ማጠፍ አልፈለገችም። ቃሉን አነሳላት።

ስምረት ካገባች ሶስት የትዳር ዓመታትን አስቆጠረች። በነዚህ ጊዜያት ያጋጠሟትን ሳንካዎች ከቀድሞ ፍቅረኛዋ ውጪ አታውቅም። የምትነግረው ክፍተቷንና ጉድለቷን እንዲደፍን አይደለም። ለራሷ እንደመንገር ስለምትቆጥረው እንጂ። ይኼን ጉዳይ ሶስቱም ያውቃሉ። ወዳጅነታቸው መልኩን ቀየረ እንጂ አልተሰረዘም። አሁን ግን ይገረም ሞቅ ብሎት አንድ መጠጥ ቤት ሲደንስ ታየ። በርግጥ ጠጥቶ ሰውን አላንጓጠጠም። ማንም ቢያየው እንደዚህ ያለ የመንፈስ መናወጥ አይገጥመውም። ምንም ያልተሰማው መስሎ ወደ ስምረት ባል ተጠጋ። ቀረበው። እሱ ግን ትከሻውን አቅፎ በወዳጅነት ነቀነቀው። ለዳንስም ይጋብዘው ገባ። ባልየው ደግሞ ቢራ ካልጋበዘኩ፣ የእስካሁኑንም ካልከፈልኩ አለ። የይገረምን እምቢታ መርታት አቃተው እንጂ። ይገረም ራሱን መቆጣጠር አልቻለም። ትቶት ወጣ። እሱም ተከተለው። ተደናገጠ። እየተደሰተ፣ ማለፊያ ዳንስ እየደነሰና በእንቅስቃሴው ታዳሚውን ሲያፍነክንክ የነበረ ሰው ድንገት እሱን ሲያይ የሳቅ ደብዛው ሲጠፋ ምን ይሉታል? ይገረም አለቀሰ። ለምን እንዳለቀሰ እንዲነግረው ቢጠይምቀው አልነገረውም። ሳያውቀው በስምረት ላይ በደል የፈፀመ መሰለው። ስምረትን ለትዝብት የጣለ መሰለው። ያለፈ የህይወቷን ምስጢር በተሳሳተ መንገድ ለጠላት አሳልፎ የሰጠ ያህል በአድራጎቱ አፈረ። የስምረት ባል ተወዳገበ። ይህንን ያጤነ ይገረም የስምረትን ባል ግራ መጋባት በምን ማረም እንደሚችል ማሰብ ጀመረ። ሌላ ጭንቀት። ጠርጣራው ግን ”አንተና ሚስቴ ያልነገራችሁኝ በደል በትዳሬ ላይ ብትፈፁሙ ነው እንዲህ የተረባበሽከው?” ብሎት መልሱን እንኳን ሳይጠብቅ እየተቆናጠረ ሄደ።

ይገረም በስምረት ባል ፊት ሁሉም ትልቅ ሆኖ መገኘት ነው ምኞቱ። ለአንቁልልጩ አይደለም፤ ለስምረት ብሎ ነው። ”እንደዚህ ባለ ማዕረግ፤ እንደዚህ ካለ ትልቅ ስፍራ ከተሰጠው ወጣት ጋር ሚስቴ የፍቅር ህይወት ከነበራት፣ የምትመርጠውን ነገር ታውቃለች ማለት ነው” ብሎ ራሱንም ስምረትንም የበለጠ እንዲያከብር ነበር ምኞቱ። ዛሬ ግን ...

(እንዳለጌታ ከበደ።፣ ፅላሎት፣ ከገፅ 63-68።፣ ተሻሻሎ የቀረበ)

መመሪያ ሶስት፡- ከዚህ በታች የተውላጠ ስሞችና የአረፍተ ነገር ክፍሎችን የሚገለፁበትን መንገድ በመረዳት በቀረቡት ጥያቄዎች ላይ የሚስማማውን መልስ በተዘጋጀው ቦታ ላይ በመምረጥ አስቀምጡ።

-----21. "እሺ" የሚለው መልስ የማን ቃል ነው? (ባለቤቱ ማነው?)

ሀ. ይገረም ለ. ስምረት ሐ. የስምረት ባል መ. የስምረት አያት

-----22. "የሳቅ ደብዛው ጠፋ" የሚለው ሃሳብ ምንን ይገልጻል?

ሀ. መሳቅ አቆመ ለ. ማዘን አቆመ ሐ. መዝፈን አቆመ መ. ማልቀስ ጀመረ

-----23. "ሶስቱ" በሚለው መጣኝ መስተአምር የተወከሉት አካላት የትኞቹ ናቸው?

ሀ. ስምረት፣ የስምረት አያትና የስምረት ባል ለ. ታዳሚዎቹ
ሐ. የስምረት አያት፣ ስምረትና ይገረም መ. ይገረም፣ የስምረት ባልና ስምረት

-----24. "እሱ" የሚለው ተውላጠ ስም የሚወክለው ማንን ነው?

ሀ. 2ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባ ያታ ለ. 2ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ አን ያታ
ሐ. 3ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ አን ያታ መ. 3ኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባ ያታ

-----25. ጠርጣራው በሚለው ቅፅል ቃል የተገለፀው ሰው ማነው?

ሀ. ይገረም ለ. የክለቡ ዘበኛ ሐ. የስምረት ባል መ. ሙዚቀኛው

አባሪ ሐ:- የድህረ ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና

መስተጋብራዊ ሞዴል አንብቦ የመረዳት ክሂድን ለማዳበር ያለው ፋይዳ በሚመለከት መረጃ ለመሰብሰብ የተዘጋጀ የአማርኛ ቋንቋ የድህረ ትምህርት ፈተና።

ፈተና የተሰጠበት ጊዜ፣ ሚያዝያ 02/08/2013 ዓ.ም.፣ ቅዳሜ ጧት ከ2:30-4:00 ሰዓት።

የፈተና ቦታ፣ ታዳጊዋ ኢትዮጵያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት።

የተፈታኝ ኮድ ወይም መለያ ቁጥር _____

ተግባር ሁለት:- ከዚህ በታች የተለያዩ ጥያቄዎች ቀርበዋል። ምንባቡን መሰረት በማድረግ ቃሎቹና ሀረጎቹ ያላቸውን ፍችና ሰዋስዋዊ ጥያቄዎችን የሚስማማውን መልስ በመምረጥ በተዘጋጀው የመልስ መስጫ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- ✓ ከ100% የሚታሰብ።
- ✓ የጊዜ ወሰን፣ 90 ደቂቃ።

ምንባብ፣አንቻቦ

የዘመዶቹ ደም መቃባት ከቀየው ገለል እንዳይል ከለከለው እንጂ ትቷቸው ለመሄድ ካሰበ ቆይቷል። የባህል እስረኛ በመሆኑ ከሚጠላቸውና ከሚጠሉት ዘመዶቹ መራቅ አልቻለም። ጋብቻውን አልጠላም። እርሱ የጠላው፣ ያንገሸገሸው፣ የሚወዷትን ለማጣት የሚደረገው ፍልሚያና በልጃገረዶቹ የሚፈፀመው ጎጂ ባህል ነው። በዚህ የፈቀዱትን ለማግባት ሲባል ከጋብቻ በፊት በሚዘጋጀው ዶንጋ ላይ ድል በመነሳታቸው የተነሳ ፍቅረኛቸውን አጥተው የነሆሉ። በአካባቢያቸው ተዋርደው የቢጤዎቻቸው መሳቂያ እና መሳሰሉት የሆኑ ንደኞቹን አይረሳም። ስለዚህ አንቻቦ ለጋብቻ ሲባል የሚደረገውን ፍልሚያ (ዶንጋ) አይወደውም። ገና ጉርምስና ሲጀምር ነበር የጋብቻ ተራ ሲደርሰው ይህንን ጥሪ ላለመቀበል የወሰነው።

የሙርሴ ጎሳ የሆነው አንቻቦ እንኳን አሁንና የመሰረተ ትምህርት ከመማሩ በፊትም ቢሆን ከቤተሰቦቹና ከጎሳው የተለየ ባህርይ ነበረው። በራሱ ሃሳብ የመፅናት፣ የመወሰንና በሌላ ሃሳብ ያለመገዛት አቋም ያለው ብላቴና ነው። በዚህ ባህሪው የተነሳም በተለያዩ ማህበራዊ ክንውኖች እንዳይሳተፍ ጎሳዊ ውሳኔ ተላለፈበት። ሆኖም ውሳኔው ባስከተለበት መገለልና ጫና ሳይበገር ማንነቱን በመግለፅ በባህሪው የሚጠሉትና ከማህበረሰቡ ያገለሉትን የኋላ ቀር ልማድ እስረኞችን አርነት ለማውጣት ለራሱ ቃል ገባ።

አንቻቦ ለብቸኝነት ከተጋለጠ ጀምሮ እንዲሸከም የተበየኑበት ሶስት ባህላዊ ዕዳ ባለመቀበሉ ምክንያት የተፈጠረበትን እንደ በርኖስ የሚኮሰኩሰው መንፈሱን ማስታመምና ሃሳቡን መካፈል የሚችል ቁርጠኛ ንደኛው የአሞ ወንዝ ብቻ ሆኗል። በዶንጋ የፊልሚያ ጥሪ ላይ

በመሸነፋቸው ያፈቀሯትን ልጃገረድ ያጡ፤ ድግሱን በማሳካታቸው የተሞገሱ እና የተሸለሙ ጎረምሶች እንዲሁም የወደዱት ወጣት ስለተሸነፈ ብቻ ላሸነፈው ላልወደዱት ሰው ተላልፈው የተሰጡ ልጃገረዶችን በዓይነ ህሊናው ተመለከታቸው።

ለውበት ሲባል የሴቶችን ከንፈር መተልተልና ከንፈሯ የተተለተለ ሴት ልጃቸውን ለመዳር ፍቃደኛ ለሆነ ቤተሰብ ከወንዱ ቤተሰብ የሚሰጥ ከልክ ያለፈ ጥሎሽ ከዶንጋው በላይ በአንቻቦ የሚኮነኑ የሙርሲ ጎሳ ልማዶች ናቸው። ያታማኝ ጓደኛው “አይዞህ! በርታ!” በሚል ስሜት የሚያሰማው የማፅናኛ ጩኸት በወቅቱ የነበረውን ውካታ አስታወሰው። ጋዘርን ያውቃታል። አስር ዓመት ያህል በእድሜ ቢበልጣትም በሙርሲ በረሀ ከብቶች ሲያግዱ፤ ከአሞ ወንዝ ዳርቻ ከብቶቻቸውን ጨፌ ሲያግጡና እዚያው ከብት ወይም ፍየል አልበው በአንድ መጠጫ ሲጠጡ አድገዋል። ጋዘር እንደሌሎቹ ረዘም ፈርጠም ያላለች፤ ከንፈሯ ደም እንደቋጠረ ስጋ ያላበጠ፤ ጥርፅ ከንፈሯን አልፎ ያላገጠጠ፤ ፈገግታዋና የጨዋታ ለዛዋ የማይጠገብ ዓይኖቿ ልጅ ነበረች። አሁን አስራ ስድስት ዓመቷ ነው። የባህል እዳ ሆኖባት የበለጠ እንድታምር፤ ከዚያም ለባል ስትሰጥ ለቤተሰቦቿ ብዙ ጥሎሽ እንድታስገኝ ከንፈሯን ክብ ከተተለተለች ሁለት ዓመት አልፏታል።

የአንቻቦ የኋሊት ጉዞ አልገታ አለው። ለውበት ተብሎ ከንፈሯን እስከ ተተለተለችበት ጊዜ በጋዘር ላይ የነበረው ጥልቅ ፍቅር ድቅን አለበት። የጋዘርን ተፈጥሯዊ ውበት በሰው ሰራሽ ለመተካት ዝግጅቱ ወደ መጠናቀቁ ነው። ያኔ ያሰማው ተቃውሞ “የአያት ቅድም አያት ልማዳችንን አስቀሩ በለና! ይኸው ነው የቀረህ” በሚል የእናቷ ተቃውሞ ተሰናከለ። ጋዘር የአብራሃም በግ ሆነች። ስለት ከቧታል። አራጆች ተሰባስበው አንዱ እጇን ሌላው እግሯን ወጥረው ይዘዋል። ጉልበት ያለው ተመርጦ ራሷን በግድ ጠፍሮ የታችኛው ከንፈሯን ግማሽ ክብ በሆነ መስመር ሲተለትል የፈሰሰው ደምና ሰቀቀኑ ታወሰው። ጋዘር ስለት ሲያርፍባት ያሰማችው ጡኸት ተሰማው፤ አባነው። ዓይኑን ከጓደኛው ሳይነቅል”መልካም ልማድ እንጂ ክፉና ጎጂ ልማድ እንዴት ይወረሳል? አያት ያጠፋውን አባት፤ አባት ያበላሸውን ልጅ እያሻሻለ ሲገኝ ነው በጎ ነገር” አለ ውሀ ያዘሉ ዓይኖቹን እያጠበበ። የጋዘር የከንፈር ደም እስከዛ ጊዜ ድረስ አፍኖ ይዞት የነበረውን ፍቅር አጥቦት ፈሰሰ። የጋዘር ፍቅር ከማደሪያው ተባረረ። የአንቻቦ ልብ ተራቆተ፤ ባዶ ቀረ።

እንደ ሸረሪት ድር በህሊናው እየተተበተበ የሚያስቸግረውን ትዝታ አሸቀንጥሮ ለመጣል ፈለገ። ግን አልቻለም። ትዝታው ተጋረጠበት። የአንቻቦ አባት ጋዘር ለልጃቸው ሚስት እንድትሆን ጠየቁ። የከንፈሯ መተልተል የሚጠይቀውን ጥሎሽ በመስማማታቸውም ለአንቻቦ ሚስት እንድትሆን የተመረጠችው ከንፈሯን ተተለተለች ክብ ሸክላ በከንፈሯ ወጠረች።

ይህንን የምስራች ሲሰሙ በባህልና በልማዳቸው ወይፈን አርደው፤ ወዳጅ ዘመድ ጋብዘው እንደ አባታቸውና ቅድመ አያታቸው እሳቸውም ሸለሉ። ትዝታው ኮሶ ሆነበት ለአንቻቦ።

“አርባ ስምንት የቁም ከብት ጥሎሽ ሰጥቻለሁ! አስራ ሰባት ጥገቶች ከነጥጆቻቸው፤ አራት ወይፈኖችና አስር ፍየሎች ለጎጆ ማዋቀሪያ! መውጫ ይሁኑ!” አሉ። ወዳጅና ቤተ ዘመዱ ጨዋታውን አቀለጡት። አሁንም በጨዋታው መሀል ጣልቃ ገብተው እየተንጎራደዱ የቁም ከብቶቹን ባወጡላቸው ስም እየጠሩ ጥሎሽ መስጠታቸውን አረጋገጡ። ይህ ሁሉ ጥሎሽ ልጃቸው የደንጋ ፍልሚያ ለመግጠም ባለመፍቀዱ የተሰጠው የፈሪነት ስያሜን ለመሸፈንና ለሳቸው ክብር ሲባል የከፈሉት የመስዋእትነት ካሳ መሆኑ ለፈሪው፤ ወጣት ግልፅ ነበረ።

ልጅ የመዳር ወጉ የደረሳቸው አባት “ከደም ጋር የተቀላቀለውን ፈርስ አምጡና ይታጠብ! አንቻቦ! እንካ ጠመንጃዬን! ለሶስት ጉልቻ ልትበቃ ነውና እንደ አባቶቻችን ወግ በፈርስ ታጠብ” ከማለታቸው የአባቱ ትልቅ ወንድም በሆኑት አጎቱ ፈርሱ ቀረበለት። ታዳሚው ቀለበት ሰርቶ ሲዘፍን እሳቸው በደስታ ብዛት የመሀሉን ቦታ ብቻቸው ተቆጣጠሩት። በደንቡ መሰረት አንቻቦ የአባቱን ጠመንጃ ተቀብሎ በጉልበቱ ከተንበረከከ በኋላ በደምና በፈርስ መታጠብ አለበት። አንቻቦ ግን ዙሪያው የከበበውን ዓይን በመቆጣጠር ሀውልት ሆነ። አባቱም “ና ቶሎ እንጂ! አንተንኮ ነው!” አሉ። የአንቻቦ ሀውልትነት ግን ቀጠለ። አባት በንዴት አፋቸው እየተያያዘ “እረ አንድ በለኝ ጎሳ!” በማለት ዓይኖቻቸውን በህዝቡ ላይ አንከራተቱ። “አልቀበለውም!” አንቻቦ ፈርጠም ብሎ መልሱን ሰጠ።

”ምኑን ነው የማትቀበለው?” አባት ቁጣቸውን ላለማሳየት በለዘበ አንደበት ጠየቁ። ”በደምና በፈርስ መታጠቡንም ሆነ የመረጣችሁልኝን ጋብቻ”

እሳቸው ግን ቁጣቸውን መቆጣጠር አልቻሉም። ”እረ አንድ በለኝ ጎሳ ለምን ዝም ብለህ ታየኛለህ!” ብለው ጠመጃቸውን በማንሳትና የልጃቸውን ግንባር ዒላማ ውስጥ በማስገባት ተኮሱ። ሲተኩሱና ከህዝቡ መሀል ሆና ሁኔታውን ስትታዘብ የነበረችው ጋዘር በማይታመን ፍጥነት አፈሙዙን ስትይዝ እኩል በመሆናቸው ተኩሱ ዒላማውን ሳተ። አንቻቦ በፍጥነት ከዓይኖቻቸው ተሰወረ። ከዚያን እለት ጀምሮም ከአባቱ ጋር ተገናኝቶ አያውቅም።

”ወይ ጉድ! ጊዜው እንዴት ይነጉዳል!” አለ በከፊል ከተንጋለለ የአዞ አፍ ውስጥ ከጥርስ የተቀረቀሩ የምግብ ርኽራጐችን የሚለቅሙ ወፎች ጫጫታ ከትዝታ ማዕበል ሲያወጣው።

(ተስፋዬ ብርሃኑ። አንቻቦ፣ ከገፅ 76-86። ተሻሽሎ የቀረበ)

መመሪያ አንድ፡- ከፍ ብሎ ያነበባችሁትን ምንባብ መሰረት በማድረግ ቀጥለው የቀረቡትን ቃሎች ለያዙት ዓውዳዊ ፍች የሚስማማውን በተዘጋጀው የመልስ ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- __1. የነሆለሉ ሀ. የተዋረዱ ለ. የሸፈቱ ሐ. የጀሉ መ. ያበዱ
- __2. መሳለቂያ ሀ. መፋቀሪያ ለ. መቀለጃ ሐ. መተማመኛ መ. ማስፈራሪያ
- __3. ቀዩ ሀ. አገር ለ. ክፍለ ሀገር ሐ. መንደር መ. ትምህርት ቤት
- __4. የምስራች ሀ. መርዶ ለ. ሃዘን ሐ. እርግማን መ. ደስታ
- __5. ብላቴና ሀ. ጎረምሳ ለ. ህፃን ሐ. ጉማጅ መ. ሽማግሌ
- __6. ዶንጋ ሀ. ንደኛ ለ. ደስታ ሐ. የችግር መ. ፊልሚያ
- __7. ድግስ ሀ. ድብድብ ለ. ብድር ሐ. ግብዣ መ. ደስታ
- __8. ጨፌ ሀ. ድርቆሽ ለ. ቅጠላቅጠል ሐ. ጨው መ. ለምለም ሳር
- __9. ጥሎሽ ሀ. ጠብ ለ. ስጦታ ሐ. ተቃርኖ መ. ብድር

መመሪያ ሁለት፡- ቀጥለው የቀረቡትን ሀረጎች ከተካተቱበት አረፍተ ነገር ወይም የፅሁፉ ይዘት ለያዙት ዓውዳዊ ፍች የሚስማማውን መልስ በተዘጋጀው ቦታ ላይ አስቀምጡ።

- __10. በአይነ ህሊናው ሀ. ተደብቆ ለ. የጎሪጥ ሐ. በመመልከት መ. በትውስታው
- __11. መሰረተ ትምህርት ሀ. የጎልማሶች ትምህርት ለ. የቀን ትምህርት ሐ. መደበኛ ትምህርት መ. የወጣቶች ትምህርት
- __12. አይናማ ልጅ ሀ. ሽማግሌ ለ. ወጣት ሐ. የሚያምር መ. ተንኮለኛ
- __13. የተተበተበ ሀ. የተጣደፈ ለ. የተደራረበ ሐ. የተበተነ መ. የተቆረጠ
- __14. በለዘበ አንደበት ሀ. ረጋ ባለ አነጋገር ለ. በሰለለ ድምፅ ሐ. በቁጣ መንፈስ መ. ተስፋ በቆረጠ ስሜት
- __15. የአብርሃም በግ ሀ. የዋህ ለ. ለእርድ የተዘጋጀች ሐ. ተመረቀች መ. ከፍተኛ ጥሎሽ አስገኘች
- __16. ኮሶ ሆነበት ሀ. ጠላው ለ. ወደደው ሐ. ረዘመበት መ. አልጨበጥ አለው
- __17. ለሶስት ጉልቻ ሀ. ለጎሳ መሪነት ለ. ለትዳር ሐ. ለወራሽነት መ. ለግንበኛነት
- __18. ቀለበት ሰርቶ ሀ. ተያይዞ ለ. ተማምሎ ሐ. ቃል ኪዳን አስሮ መ. ክብ ሆኖ
- __19. ሀውልት ሆነ ሀ. ታማኝ ሆነ ለ. ተወዳጅ ሆነ ሐ. ቁሞ ቀረ መ. ተጎበኘ
- __20. የባህል እዳ ሀ. የጎሳ ውሳኔ ለ. የቤተሰብ ውሳኔ ሐ. የፍቅረኛዋ ፍላጎት መ. የራሷ ፍርድ

መመሪያ ሶስት፦ ከዚህ በታች የተውላጠ ስሞችና የአረፍተ ነገር ክፍሎችን የሚገለፁበትን መንገድ በመረዳት በቀረቡት ጥያቄዎች የሚስማማውን መልስ በመምረጥ አስቀምጡ።

- ___21. “ይህንን” የሚለው ጠቋሚ መስተካከያ የሚያመለክተው ማንን ነው?
ሀ. ዶንጋን ለ. ማፈንገጥን ሐ. ከንፈር መተልተልን መ. ጥሎሽን
- ___22. “አይዞህ! በርታ!” የሚለው ንግግር ባለቤት ማነው?
ሀ. አንቻሮ ለ. ኦሞ ወንዝ ሐ. የአንቻሮ አጎት መ. ጋዘር
- ___23. “እንደሌሎቹ” ይህ አገላለፅ ማንን ይወክላል?
ሀ. የጋዘር ቤተሰቦችን ለ. የሙርሲ ጎሳ ልጃገረዶችን
ሐ. የአንቻሮ ቤተሰቦችን መ. የሙርሲ ጎሳ መሪዎችን
- ___24. “ፈሪ” የሚለው ቅፅል ቃል የሚገልፀው ማንን ነው?
ሀ. አንቻሮ ለ. የአንቻሮ አባት ሐ. የአንቻሮ አጎት መ. ኦሞ ወንዝ
- ___25. “እሳቸው” በሚለው ተውላጠ ስም የተወከሉት እነማን ናቸው?
ሀ. የአንቻሮ አባት ለ. የሙርሲ ጎሳ ህብረተሰብ
ሐ. የአንቻሮ ቤተሰቦች መ. የጋዘር ቤተሰቦች

አባሪ መ፡- በተሳታፊ ተማሪዎች የሚሞላ የፅሁፍ መጠይቅ

መመሪያ፡- “መስተጋብራዊ የማስተማር ዘዴ የትግርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎችን የማንበብ ተነሳሽነትን ከማሳደግ ረገድ የሚኖረው አስተዋጽኦ መፈተሽ” በሚል ዓላማ መነሻ በማድረግ የተለያዩ ጥያቄዎች ቀርበዋል። ጥያቄዎቹን በጥንቃቄ ካነበብክ (ሽ) በኋላ በትክክል ተግባራዊ አደርጋለሁ ወይም የእኔ ባህሪ ነው የምትለውን (ይውን) በመምረጥ ከምርጫዎቹ በአንደኛው ስር በሚገኘው ሳጥን ውስጥ የ”X” ምልክት በማድረግ መልስ (ሽ)። መልስህ (ሽ) ትክክል እንዲሆን አደራ እጠይቃለሁ። የምትሰጠው (ጭው) መልስ በምስጢር ይያዛል። ለትብብርህ (ሽ) በቅድሚያ አመሰግናለሁ።

በሰንጠረዥ የተመለከቱት ምርጫዎች የሚወክሉት 4=በጣም እስማማለሁ፣ 3=እስማማለሁ፣ 2=አልስማማም እና 1=በጣም አልስማማም የሚሉትን ነው።

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አ	ማ	ራ	ጭ
		4	3	2	1
1	ምንባቡን በማነብበት ወቅት ከጥቃቅን አሀዶች ወደ ከፍተኛው ደረጃ በመሄድ መልዕክታቸውን ለመረዳት እሞክራለሁ።				
2	በመስተጋብራዊ የንባብ የማስተማሪያ ሞዴል ስልት ሲቀርብልን የነበረውን ትምህርት እና ልምምድ ተከታትያለሁ።				
3	በጥልቅ ንባብ ጊዜ፣ ስለማነበው የፅሁፍ ይዘት ምንነት ራሴን ደግሜ እጠይቃለሁ።				
4	ከማነበው ፅሁፍ ውስጥ በማገኘው ፍሬ ሃሳብና ቀድሞ በነበረኝ እውቀት መካከል ያለውን ግንኙነት እመረምራለሁ።				
5	በንባብ ወቅት ትርጉማቸው የማይገቡኝን አዳዲስ ቃላትን ፈትሼ መምህራን በመጠየቅና በመረዳት ወደ ማንበብ ሂደቱ እመለሳለሁ				
6	በማነበው ፅሁፍ ውስጥ አጠቃላይና ዝርዝር ሃሳቦችን ለመረዳት እሞክራለሁ።				
7	በልምምድ ጊዜ ሲቀርብልን የነበሩት ምንባቦች ለመረዳት ብዙም የማያስቸግሩና በጥቃቅን አሀዶች ከፋፍሎ ለማየት ምቹ ናቸው።				
8	የማነበው ፅሁፍ እንዲረዳኝ ምንባቡ የቀረበበትን ስልት ወይም ዘዴ ለመረዳት እሞክራለሁ።				
9	የፅሁፍን መልእክት ለመረዳት አዳዲስ ወይም እንግዳ ለሆኑ ቃላት የተለየ ትኩረት እሰጣለሁ።				
10	በአንድ ፅሁፍ ውስጥ ያልተለመዱ ወይም እንግዳ የሆኑ ቃላት ቢያጋጥሙኝም የፅሁፍን መልእክት ለመረዳት አያቅተኝም።				

በድጋሜ አመሰግናለሁ!

አባሪ ሠ:- የሙከራና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ፈተና ውጤት እና የቲ-ዋጋ የተሰላበት

No	Experimental Group Pre-test (x)	Control Group Pre-test (y)	T-test value	
			D=x-y	(D-D) ²
1	32	33	-1	8.526
2	48	45	3	1.166
3	20	21	-1	8.526
4	40	39	1	0.846
5	52	27	25	532.686
6	28	45	-17	357.966
7	56	24	32	904.806
8	64	47	17	227.406
9	28	30	-2	15.366
10	44	34	10	65.286
11	52	52	0	0
12	24	50	-26	779.526
13	40	43	-3	24.206
14	24	30	-6	79.566
15	12	17	-5	47.886
16	52	35	17	227.406
17	40	25	15	171.086
18	44	47	-3	24.206
19	40	45	5	9.486
20	40	50	10	65.286
21	32	25	7	25.806
22	28	33	-5	47.886
23	24	21	3	1.166
24	40	37	3	1.166

25	40	50	10	65.286
26	32	38	-6	79.566
27	28	33	-5	47.886
28	12	17	-5	47.886
29	20	16	4	4.326
30	40	26	14	145.926
31	40	27	13	122.766
32	20	40	-20	480.486
33	32	38	-6	79.566
34	40	40	0	0
35	12	18	-6	79.566
36	32	37	-5	47.886
37	28	20	8	36.966
38	12	15	-3	24.206
39	32	24	8	36.966
40	32	26	6	16.646
41	32	26	6	16.646
42	32	29	3	1.166
43	36	25	11	82.446
44	24	30	-6	79.566
45	32	33	-1	8.526
46	40	38	2	0.006
47	36	44	-8	98.406
48	28	28	0	0
49	40	33	7	25.806
50	24	28	-4	35.046

አባሪ ረ:- የመከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ ፈተና ውጤት አማካይ እና መደበኛ ልዩይት

Frequencies

Statistics

		Experimental Group Pre-test	Control Group Pre-test
N	Valid	50	50
	Missing	0	0
Mean		33.6000	32.6800
Std. Deviation		11.48557	10.08826

Frequency Table

Experimental Group Pre-test

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12.00	4	8.0	8.0	8.0
20.00	3	6.0	6.0	14.0
24.00	5	10.0	10.0	24.0
28.00	6	12.0	12.0	36.0
32.00	10	20.0	20.0	56.0
36.00	2	4.0	4.0	60.0
Valid 40.00	12	24.0	24.0	84.0
44.00	2	4.0	4.0	88.0
48.00	1	2.0	2.0	90.0
52.00	3	6.0	6.0	96.0
56.00	1	2.0	2.0	98.0
64.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Control Group pre-test

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
15.00	1	2.0	2.0	2.0
16.00	1	2.0	2.0	4.0
17.00	2	4.0	4.0	8.0
18.00	1	2.0	2.0	10.0
20.00	1	2.0	2.0	12.0
21.00	2	4.0	4.0	16.0
24.00	2	4.0	4.0	20.0
25.00	3	6.0	6.0	26.0
26.00	3	6.0	6.0	32.0
27.00	2	4.0	4.0	36.0
28.00	2	4.0	4.0	40.0
29.00	1	2.0	2.0	42.0
30.00	3	6.0	6.0	48.0
Valid 33.00	5	10.0	10.0	58.0
34.00	1	2.0	2.0	60.0
35.00	1	2.0	2.0	62.0
37.00	2	4.0	4.0	66.0
38.00	3	6.0	6.0	72.0
39.00	1	2.0	2.0	74.0
40.00	2	4.0	4.0	78.0
43.00	1	2.0	2.0	80.0
44.00	1	2.0	2.0	82.0
45.00	3	6.0	6.0	88.0
47.00	2	4.0	4.0	92.0
50.00	3	6.0	6.0	98.0
52.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

አባሪ ሰ:- የመከራና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤትና የቴ-ዋጋ የተሰላበት

No	Experimental Group Pre-questioner (x)	Control Group Pre- questioner (Y)	T-test value	
			D=x-y	(D-D)2
1	23	24	-1	0.577
2	25	26	-1	0.577
3	25	25	0	0
4	22	24	-2	3.097
5	24	25	-1	0.577
6	25	27	-2	3.097
7	23	25	-2	3.097
8	25	27	-2	3.097
9	24	23	1	1.537
10	20	20	0	0
11	27	27	0	0
12	22	24	-2	3.097
13	21	22	-1	0.577
14	25	25	0	0
15	24	26	-2	3.097
16	21	20	1	1.537
17	23	24	-1	0.577
18	21	20	1	1.537
19	22	22	0	0
20	23	25	-2	3.097
21	20	22	-2	3.097
22	20	22	-2	3.097
23	20	23	-3	7.617
24	20	20	0	0

25	21	22	-1	0.577
26	23	25	-2	3.097
27	23	24	-1	0.577
28	24	26	-2	3.097
29	25	21	4	17.977
30	19	20	-1	0.577
31	20	19	1	1.537
32	23	25	-2	3.097
33	25	25	0	0
34	28	24	4	17.977
35	26	28	-2	3.097
36	21	23	-2	3.097
37	25	23	2	5.017
38	22	24	-2	3.097
39	21	22	1	1.537
40	23	25	-2	3.097
41	18	19	-1	0.577
42	18	17	1	1.537
43	21	22	-1	0.577
44	19	19	0	0
45	25	19	6	38.937
46	22	24	-2	3.097
47	28	19	11	126.337
48	20	21	-1	0.577
49	17	18	-1	0.577
50	26	21	4	17.977

አባሪ ሽ:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት አማካይ እና መደበኛ ልዩይት

Frequencies

Statistics

		Pri-Education Experimental Group Motivation Questioner All Question	Pri-Educational Control Group Motivation Questioner All Question
N	Valid	50	50
	Missing	0	0
Mean		22.5600	22.8600
Std. Deviation		2.58851	2.66504

**Pri-Education Experimental Group Motivation Questioner
All Question**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
17.00	1	2.0	2.0	2.0
18.00	2	4.0	4.0	6.0
19.00	2	4.0	4.0	10.0
20.00	7	14.0	14.0	24.0
21.00	7	14.0	14.0	38.0
22.00	5	10.0	10.0	48.0
Valid 23.00	8	16.0	16.0	64.0
24.00	4	8.0	8.0	72.0
25.00	9	18.0	18.0	90.0
26.00	2	4.0	4.0	94.0
27.00	1	2.0	2.0	96.0
28.00	2	4.0	4.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

**Pri-Educational Control Group Motivetion Questioner All
Question**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
17.00	1	2.0	2.0	2.0
18.00	1	2.0	2.0	4.0
19.00	5	10.0	10.0	14.0
20.00	5	10.0	10.0	24.0
21.00	3	6.0	6.0	30.0
22.00	7	14.0	14.0	44.0
Valid 23.00	4	8.0	8.0	52.0
24.00	8	16.0	16.0	68.0
25.00	9	18.0	18.0	86.0
26.00	3	6.0	6.0	92.0
27.00	3	6.0	6.0	98.0
28.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

አባሪ ቀ:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ፈተና ውጤት እና የቴ-ዋጋ የተሰጠበት

No	Experimental Group Post-test (X)	Control Group Post-test (Y)	T-test value	
			D=x-y	(D-D) ²
1	56	25	31	141.134
2	56	39	17	4.494
3	50	27	23	15.054
4	60	45	15	16.974
5	65	24	41	478.734
6	43	50	-7	682.254
7	61	30	31	141.134
8	70	34	36	284.934
9	41	52	-11	907.214
10	56	50	6	172.134
11	72	50	22	8.294
12	44	35	9	102.414
13	42	33	9	102.414
14	32	25	7	146.894
15	48	37	11	65.934
16	80	50	30	118.374
17	65	38	27	62.094
18	48	33	15	16.974
19	56	17	39	395.214
20	48	43	5	199.374
21	40	30	10	83.174
22	52	17	35	252.174
23	49	35	14	26.214
24	56	30	26	47.334

25	76	47	29	97.614
26	40	45	5	16.974
27	56	26	30	118.374
28	38	26	12	50.694
29	43	29	14	26.214
30	69	25	44	619.014
31	43	30	13	37.454
32	33	33	0	0
33	44	38	6	172.134
34	68	39	29	97.614
35	28	38	-10	847.974
36	49	40	9	102.414
37	47	30	17	4.494
38	44	37	7	146.894
39	56	20	36	284.934
40	59	15	44	619.014
41	44	24	20	0.774
42	46	16	30	118.374
43	55	26	29	97.614
44	59	27	32	165.894
45	68	44	24	23.814
46	56	28	28	78.854
47	52	33	19	0.014
48	43	28	15	16.974
49	56	30	26	47.334
50	40	33	7	146.894

አባሪ በ:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ ፈተና ውጤት አማካይ እና መደበኛ ልዩዎች

Frequencies

Statistics

		Experimental Group Post-test	Control Group Post-test
N	Valid	50	50
	Missing	0	0
Mean		52.0400	33.1200
Std. Deviation		11.53161	9.52470

Experimental Group Post-test

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
28.00	1	2.0	2.0	2.0
32.00	1	2.0	2.0	4.0
33.00	1	2.0	2.0	6.0
38.00	1	2.0	2.0	8.0
40.00	3	6.0	6.0	14.0
41.00	1	2.0	2.0	16.0
42.00	1	2.0	2.0	18.0
43.00	4	8.0	8.0	26.0
44.00	4	8.0	8.0	34.0
46.00	1	2.0	2.0	36.0
47.00	1	2.0	2.0	38.0
48.00	3	6.0	6.0	44.0
49.00	2	4.0	4.0	48.0
50.00	1	2.0	2.0	50.0
52.00	2	4.0	4.0	54.0
55.00	1	2.0	2.0	56.0
56.00	9	18.0	18.0	74.0
59.00	2	4.0	4.0	78.0
60.00	1	2.0	2.0	80.0
61.00	1	2.0	2.0	82.0
65.00	2	4.0	4.0	86.0
68.00	2	4.0	4.0	90.0
69.00	1	2.0	2.0	92.0
70.00	1	2.0	2.0	94.0
72.00	1	2.0	2.0	96.0
76.00	1	2.0	2.0	98.0
80.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Control Group Post-test

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
15.00	1	2.0	2.0	2.0
16.00	1	2.0	2.0	4.0
17.00	2	4.0	4.0	8.0
20.00	1	2.0	2.0	10.0
24.00	2	4.0	4.0	14.0
25.00	3	6.0	6.0	20.0
26.00	3	6.0	6.0	26.0
27.00	2	4.0	4.0	30.0
28.00	2	4.0	4.0	34.0
29.00	1	2.0	2.0	36.0
30.00	6	12.0	12.0	48.0
33.00	5	10.0	10.0	58.0
Valid 34.00	1	2.0	2.0	60.0
35.00	2	4.0	4.0	64.0
37.00	2	4.0	4.0	68.0
38.00	3	6.0	6.0	74.0
39.00	2	4.0	4.0	78.0
40.00	1	2.0	2.0	80.0
43.00	1	2.0	2.0	82.0
44.00	1	2.0	2.0	84.0
45.00	2	4.0	4.0	88.0
47.00	1	2.0	2.0	90.0
50.00	4	8.0	8.0	98.0
52.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

አባሪ ተ፡- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት እና የቴ-ዋጋ የተሰጠበት

No	Experimental Group Post- Questioner (X)	Control Group Post- Questioner (Y)	T-test value	
			D=x-y	(D-D) ²
1	30	21	9	0.577
2	31	21	10	0.057
3	30	23	7	7.617
4	34	22	12	5.017
5	30	20	10	0.057
6	28	22	6	14.137
7	33	21	12	5.017
8	31	18	13	10.497
9	32	26	6	14.137
10	26	21	5	22.657
11	33	22	11	1.537
12	34	22	12	5.017
13	30	22	8	3.097
14	28	19	9	0.577
15	29	23	6	14.137
16	29	23	6	14.137
17	30	24	6	14.137
18	28	22	6	14.137
19	33	22	11	1.537
20	31	24	7	7.617
21	32	25	7	7.617
22	29	24	3	45.697
23	31	25	6	14.137
24	31	23	8	3.097

25	30	21	9	0.577
26	31	22	9	0.577
27	32	23	9	0.577
28	34	22	12	5.017
29	34	19	15	27.457
30	36	20	16	38.937
31	32	15	17	52.417
32	34	20	14	17.977
33	33	22	11	1.537
34	31	21	10	0.057
35	32	19	13	10.497
36	33	19	14	17.977
37	32	23	9	0.577
38	32	21	11	1.537
39	30	21	9	0.577
40	33	24	9	0.577
41	30	22	8	3.097
42	29	21	8	3.097
43	31	21	10	0.057
44	31	20	11	1.537
45	33	21	12	5.017
46	33	22	11	1.537
47	33	21	12	5.017
48	32	23	9	0.577
49	34	20	14	17.977
50	32	22	10	0.057

አባሪ ቸ:- የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድን የድህረ የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት አማካይ እና መደበኛ ልዩይት

Statistics

		Post-Education Experimental Group Motivation Questioner All Question	Post-Educational Control Group Motivation Questioner All Question
N	Valid	50	50
	Missing	0	0
Mean		31.4000	21.6000
Std. Deviation		1.97949	1.92725

**Post-Education Experimental Group Motivation Questioner
All Question**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
26.00	1	2.0	2.0	2.0
28.00	3	6.0	6.0	8.0
29.00	4	8.0	8.0	16.0
30.00	8	16.0	16.0	32.0
31.00	9	18.0	18.0	50.0
32.00	9	18.0	18.0	68.0
33.00	9	18.0	18.0	86.0
34.00	6	12.0	12.0	98.0
36.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Post-Educational Control Group Motivation Questioner All Question

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
15.00	1	2.0	2.0	2.0
18.00	1	2.0	2.0	4.0
19.00	4	8.0	8.0	12.0
20.00	5	10.0	10.0	22.0
21.00	12	24.0	24.0	46.0
Valid 22.00	13	26.0	26.0	72.0
23.00	7	14.0	14.0	86.0
24.00	4	8.0	8.0	94.0
25.00	2	4.0	4.0	98.0
26.00	1	2.0	2.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

አባሪ ጎ-የሙከራ ቡድን ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት

መ.ቁ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ድምር
1	1	2	2	2	4	4	2	2	2	2	23
2	3	2	2	2	4	4	2	3	1	2	25
3	1	4	2	2	4	3	2	1	4	2	25
4	2	1	2	2	4	4	2	1	2	2	22
5	2	2	2	2	4	4	2	2	2	2	24
6	3	1	2	2	4	4	3	2	2	2	25
7	2	1	2	3	3	2	2	2	3	2	23
8	2	2	2	2	4	4	2	2	2	3	25
9	2	2	3	2	2	4	2	2	2	3	24
10	2	1	1	2	4	4	1	2	1	2	20
11	3	2	2	2	4	4	4	2	2	2	27
12	2	2	1	1	4	4	2	2	2	2	22
13	2	3	1	2	2	3	2	1	3	2	21
14	2	2	2	2	4	4	2	2	2	3	25
15	2	2	2	2	4	4	2	2	2	2	24
16	1	2	2	2	4	4	2	1	2	1	21
17	1	2	1	2	4	3	1	2	3	4	23
18	1	2	2	2	3	2	4	2	2	1	21
19	1	1	2	2	4	4	3	2	1	2	22
20	2	2	1	2	4	4	3	1	2	2	23
21	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	20
22	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	20
23	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	20
24	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	20
25	1	1	2	2	4	4	2	2	1	2	21
26	2	2	2	2	4	4	2	2	1	2	23
27	2	2	2	2	4	4	1	2	2	2	23
28	2	2	2	3	3	4	2	2	2	2	24
29	2	2	2	2	4	4	2	2	2	3	25
30	2	2	1	1	4	4	1	1	1	2	19
31	1	1	1	4	3	4	1	2	2	1	20
32	2	2	2	2	3	2	4	2	2	2	23
33	2	2	2	3	4	4	2	2	2	2	25
34	2	3	3	2	3	4	4	2	3	2	28
35	2	3	2	2	2	4	3	2	3	3	26
36	2	2	1	1	4	4	2	2	2	1	21
37	2	2	2	2	4	4	3	2	2	2	25
38	1	1	2	2	3	4	3	2	2	2	22
39	2	2	2	2	4	1	2	2	2	2	21
40	2	1	2	1	4	4	3	2	2	2	23
41	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	18
42	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	18
43	2	1	1	3	4	4	2	2	1	1	21
44	1	1	2	3	3	4	2	1	1	1	19
45	2	2	2	3	4	4	2	2	2	2	25
46	2	3	1	3	3	3	1	1	2	3	22
47	2	3	3	2	4	4	3	3	2	2	28
48	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2	20
49	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	17
50	2	3	2	3	3	3	4	2	2	2	26

አባሪ ነ፡- የቁጥጥር ቡድን ቅድመ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት

መ.ቁ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ድምር
1	2	1	2	2	4	4	2	2	4	1	24
2	1	2	2	3	4	4	3	2	2	3	26
3	2	2	2	2	4	4	3	2	2	2	25
4	3	1	2	3	4	4	2	1	3	1	24
5	3	2	2	2	3	4	2	3	2	2	25
6	3	3	4	3	4	3	1	3	1	2	27
7	2	2	2	4	3	4	3	1	2	2	25
8	3	2	2	3	4	4	3	2	2	2	27
9	1	2	3	2	3	4	2	2	3	1	23
10	2	2	1	2	4	4	2	1	1	1	20
11	3	2	2	3	2	4	2	3	3	3	27
12	2	3	3	1	2	3	2	3	2	3	24
13	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	22
14	2	2	2	4	3	2	3	2	3	2	25
15	2	2	2	3	3	4	3	2	2	3	26
16	2	1	2	4	4	1	1	2	2	1	20
17	2	2	2	2	4	4	2	3	2	1	24
18	2	2	3	2	3	2	1	2	1	2	20
19	2	2	1	1	4	4	2	2	2	2	22
20	2	1	2	3	4	4	2	3	2	2	25
21	2	4	2	2	3	3	2	3	1	2	22
22	2	2	1	2	4	4	1	2	2	2	22
23	3	4	2	2	2	4	1	2	2	1	23
24	2	1	1	4	2	4	1	2	1	2	20
25	2	1	2	2	4	4	1	2	2	2	22
26	2	1	2	3	4	4	2	2	2	3	25
27	1	2	2	3	3	4	2	2	3	2	24
28	2	2	3	2	4	4	2	2	2	3	26
29	1	2	1	2	4	4	3	2	1	1	21
30	1	1	1	2	4	4	2	2	1	2	20
31	2	4	4	1	1	1	1	2	1	2	19
32	3	2	2	3	4	2	4	1	2	2	25
33	2	3	3	2	4	4	2	1	2	2	25
34	3	2	2	2	4	3	2	2	2	2	24
35	4	3	2	2	4	4	2	3	2	2	28
36	2	2	1	2	4	4	2	2	2	2	23
37	2	2	2	1	4	4	2	2	2	2	23
38	2	1	3	2	3	3	3	3	2	2	24
39	1	2	1	2	4	4	2	1	2	3	22
40	2	2	2	2	4	4	2	2	3	2	25
41	1	2	2	1	3	4	2	1	2	1	19
42	1	1	2	2	2	3	2	1	1	2	17
43	2	2	2	1	4	1	4	2	2	2	22
44	1	2	2	1	4	4	1	2	1	1	19
45	2	2	1	1	4	4	1	1	2	1	19
46	1	2	2	2	3	4	4	1	3	2	24
47	1	1	2	1	4	4	2	1	2	1	19
48	1	2	1	4	2	4	2	1	3	1	21
49	1	1	1	1	4	4	2	1	1	2	18
50	2	1	1	4	2	4	1	1	2	3	21

አባሪ ኘ፡-የመከራ ቡድን ድሀረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት

መ.ቁ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ድምር
1	2	4	1	3	4	3	3	3	4	3	30
2	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	31
3	3	4	3	4	2	3	3	2	3	3	30
4	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3	34
5	4	3	3	2	4	3	2	4	3	2	30
6	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	28
7	2	4	3	4	3	4	4	3	3	3	33
8	3	3	4	2	3	3	3	4	3	3	31
9	3	4	3	3	2	4	4	3	3	3	32
10	2	3	4	3	2	3	2	2	3	2	26
11	3	4	3	2	3	4	4	3	4	3	33
12	3	3	3	4	4	3	3	4	3	4	34
13	3	3	2	3	3	4	3	3	3	3	30
14	1	4	3	4	2	3	2	4	3	2	28
15	3	3	4	2	3	4	3	3	1	3	29
16	4	4	2	3	2	3	4	3	2	2	29
17	3	1	4	3	3	3	3	4	3	3	30
18	2	3	3	2	2	3	4	4	2	3	28
19	4	4	2	3	3	4	3	4	4	2	33
20	2	3	4	4	2	3	3	3	3	4	31
21	4	4	3	3	4	2	3	4	2	3	32
22	3	3	3	2	3	4	4	3	2	2	29
23	2	2	4	3	3	3	2	4	4	4	31
24	3	4	3	4	2	4	3	3	3	2	31
25	3	4	3	1	3	4	4	3	2	3	30
26	2	3	2	3	4	3	3	3	4	4	31
27	4	3	3	3	2	4	4	3	3	3	32
28	4	4	4	3	3	2	3	4	4	3	34
29	3	4	3	4	3	3	4	3	3	4	34
30	3	3	4	3	4	4	4	4	4	3	36
31	2	4	3	4	3	4	3	4	3	2	32
32	4	3	4	3	3	3	4	4	3	3	34
33	3	3	3	4	4	3	3	2	4	4	33
34	2	4	3	3	2	4	4	3	3	3	31
35	3	4	4	3	2	3	3	4	4	2	32
36	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3	33
37	4	4	4	3	2	3	3	2	4	3	32
38	3	3	4	3	3	4	3	4	2	3	32
39	3	3	2	4	3	3	4	4	2	2	30
40	4	2	4	3	4	3	4	4	2	3	33
41	2	2	3	4	3	4	3	3	4	2	30
42	1	4	4	3	3	4	3	3	3	1	29
43	2	3	3	3	4	3	2	4	4	3	31
44	3	4	4	2	3	4	3	3	2	3	31
45	4	2	3	4	3	4	4	3	3	3	33
46	4	3	4	3	4	3	3	4	3	2	33
47	3	2	4	4	3	4	3	3	4	3	33
48	2	4	3	4	4	3	4	4	3	1	32
49	3	4	4	3	4	4	4	3	2	3	34
50	3	4	3	4	3	3	3	4	3	2	32

አባሪ አ-የቁጥጥር ቡድን ድህረ ትምህርት የፅሁፍ መጠይቅ ውጤት

መ.ቁ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ድምር
1	1	2	1	3	4	4	1	1	1	3	21
2	2	1	2	2	4	4	1	2	1	2	21
3	1	3	2	2	4	3	2	1	4	1	23
4	1	1	2	2	4	4	2	1	2	3	22
5	2	2	1	2	4	4	1	1	1	2	20
6	2	1	2	1	4	4	2	2	2	2	22
7	2	1	2	2	3	2	1	3	3	2	21
8	1	2	1	2	3	4	1	2	1	1	18
9	3	2	3	2	2	4	2	2	3	3	26
10	2	1	1	2	4	4	1	2	1	3	21
11	2	1	1	2	3	2	4	2	2	3	22
12	2	2	1	2	4	4	2	1	1	3	22
13	2	3	1	2	2	3	2	2	3	2	22
14	1	1	2	1	4	3	2	2	1	2	19
15	2	2	1	2	4	4	2	2	2	2	23
16	2	2	2	2	4	4	2	2	2	1	23
17	2	2	1	2	4	3	1	2	3	4	24
18	2	2	2	1	3	2	4	3	2	1	22
19	1	1	2	2	4	4	3	2	1	2	22
20	2	2	1	3	4	4	3	1	2	2	24
21	2	3	2	2	4	4	2	1	2	3	25
22	2	2	1	2	2	4	4	3	2	2	24
23	2	3	2	2	3	4	3	2	2	2	25
24	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	23
25	1	1	2	2	4	4	2	2	1	2	21
26	2	2	2	1	4	4	2	2	1	2	22
27	2	2	2	2	4	4	1	2	2	2	23
28	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	22
29	2	1	1	2	4	3	2	1	2	1	19
30	2	2	1	1	4	3	1	2	2	2	20
31	1	1	1	2	3	3	1	1	1	1	15
32	2	2	2	1	3	2	4	1	2	1	20
33	1	2	2	2	4	3	2	2	2	2	22
34	2	2	1	2	3	3	3	2	2	1	21
35	2	2	1	2	2	3	3	2	1	1	19
36	2	2	1	1	4	3	1	1	2	2	19
37	2	1	1	2	4	3	3	2	3	2	23
38	1	1	2	2	3	3	3	2	2	2	21
39	2	3	2	2	4	1	2	2	2	1	21
40	2	1	2	2	4	4	3	2	2	2	24
41	1	2	1	2	4	4	2	2	2	2	22
42	2	2	2	1	3	3	3	1	2	2	21
43	2	1	1	2	4	4	2	2	1	2	21
44	1	1	2	3	3	4	2	1	1	2	20
45	2	1	3	2	4	3	2	1	2	1	21
46	2	3	1	3	3	3	1	1	2	3	22
47	2	2	2	2	4	3	2	1	2	1	21
48	2	2	2	4	1	2	3	2	3	2	23
49	2	1	1	2	2	2	3	3	2	2	20
50	2	2	2	2	3	3	4	2	1	1	22

አባሪ ከ-የፅሁፍ መጠይቁ የአስተማማኝነት ደረጃ

RELIABILITY

/VARIABLES= QUISTION-1 QUISTION-2 QUISTION-3 QUISTION-4 QUISTION-5

QUISTION-6 QUISTION-7 QUISTION-8 QUISTION-9 QUISTION-10

/SCALE ('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

	N	%
Valid	50	100.0
Cases Excluded ^a	0	.0
Total	50	100.0

a. List wise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.722	10

አባሪ ኸ፡-የቅድመ ፈተናው ጥያቄ የአስተማማኝነት ደረጃ

RELIABILITY

/VARIABLES=Teacher one Teacher two

/SCALE ('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL= ALPHA.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

	N	%
Valid	50	100.0
Cases Excluded ^a	0	.0
Total	50	100.0

a. List wise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.875	2

አባሪ ወ፡- የድህረ ፈተናው ጥያቄ የአስተማማኝነት ደረጃ

RELIABILITY

/VARIABLES=Teacher one Teacher two

/SCALE ('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

	N	%
Valid	50	100.0
Cases Excluded ^a	0	.0
Total	50	100.0

a. List wise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.721	2

አባሪ ፀ:- በሙከራዊ ጥናቱ የተከናወኑ ተግባራት

የመስተጋብራዊ የንባብ ሞዴል ትምህርት አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማጎልበት ያለውን አስተዋጽኦ ለመመርመር በተካሄደው ጥናት የተከናወኑ ተግባራት ለተማሪዎች ቅድመ እና ድህረ ፈተናዎችን በመስጠት እና የሙከራ ትምህርት ማስተማር ነበሩ። እነዚህም ተግባራት ከየካቲት 06/06/2013 ዓ.ም. እስከ ሚያዝያ 02/08/2013 ዓ.ም.ተከናወኑዋል።

የቅድመ ትምህርት ፈተናው ዋና ጉዳይ ተማሪዎች ከትምህርቱ በፊት የነበራቸውን የቀደመ እውቀት ለመለካት ሲሆን፣ የድህረ ትምህርት ፈተናው ደግሞ ትምህርቱን ከተማሩ በኋላ ያመጡትን ለውጥ ለመፈተሽ ነው። ትምህርቱ ያስፈለገበት ዋና ጉዳይ በመስተጋብራዊ ሞዴል የተደራጁ ፅሁፎችን በማስተማር ከትምህርቱ በኋላ የመጣ ለውጥ መኖሩን ወይንም አለመኖሩን በመመርመር መስተጋብራዊ የማስተማሪያ ሞዴል ትምህርት አንብቦ ለመረዳት ያለውን አስተዋጽኦ ለማረጋገጥ ነው።

ከላይ በተቀመጠው ቀን የተከናወኑ ተግባራት ከዚህ በታች ቀርበዋል።

ቀን 06/06/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

በዚህ ዕለት የቅድመ ትምህርት ፈተናውን ለመፈተን በተማሪዎች ቁጥር ልክ የጥያቄ እና የመልስ መስጫ ወረቀቶችን በመያዝ ወደ መፈተኛ ክፍል በማምራት ሁሉም ተማሪዎች መገኘታቸው ከተረጋገጠ በኋላ በአንድ ጠረጴዛ ላይ ሁለት ሁለት ሆነው እንዲቀመጡ አጥኚው አድርጓል። ለእያንዳንዱ ተማሪ የጥያቄ ወረቀቱን በማደል ፈተናውን በተሰጠው ጊዜ እና በትእዛዙ መሰረት መስራት እንዳለባቸው ተደርጓል። ውስን ተማሪዎች ፈተናው ሊጠናቀቅ ጥቂት ደቂቃዎች ሲቀሩ የመልስ መስጫ ወረቀቶችን በመስጠት ወጥተዋል። ቀሪዎቹ በተሰጠው ጊዜ ሰርተው በመጨረሻቸው የመልስ መስጫ ወረቀቶቹ ተሰብስበዋል።

ቀን 08/06/2013 ዓ.ም.

ቀን 11/06/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

አንደኛ ሳምንት

የመጀመሪያው የሙከራ ትምህርት ለመስጠት የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶችን በመያዝ ተማሪዎች የማጠናከሪያ ትምህርት ከሚሰጥበት ክፍል መኖራቸውን በማረጋገጥ ትምህርቱን መስጠት ተጀመረ። በትምህርቱ መግቢያ ተማሪዎች ስለ የማስተማሪያ ዘዴዎች ያላቸውን የቀደመ እውቀት ለመቀስቀስ

1. መስተጋብር ማለት ምን ማለት ነው?

2. የንባብ ሞዴል አይነቶችን ግለፅ? የሚሉ ጥያቄዎችን በማቅረብ ትምህርቱ ተጀመረ። ተማሪዎችም እጃቸውን በማንሳት መልስ ያሉትን እንዲመልሱ አደረሱ። ከመልሶቻቸው መካከል መስተጋብር ማለት ግንኙነት ማለት ነው። የምንባብ ሞዴል አይነቶች የሚባሉት ታህታይ-ላዕላይ፣ ላዕላይ-ታህታይ ወዘተ. የሚሉት ይገኙበታል። ስለ መስተጋብራዊ ሞዴል ማብራሪያ በመስጠት፣ ስለ የንባብ ሞዴል አይነቶች ምንነት ገለፃ በማድረግ እና የተለያዩ ምሳሌዎችን በመስጠት ተማሪዎች ስለ ሁሉም የንባብ ሞዴሎች ግንዛቤ እንዲኖራቸው ለማድረግ ትምህርቱ ቀርቧል። በመጀመሪያ ለማብራራት የተሞከረው ስለ ቃላት አውዳዊ ፍችና ሰዋስዋዊ ትምህርት ሲሆን፣ ለዚህም ለአስረጅነት የቀረበው “የሚያልፍ ቀን” የሚለውን ምንባብ በማንበብ ስለ ቃላትና ሀረጎች ትምህርት የቀረቡ ጥያቄዎችን በማሰራት ትምህርቱ ተሰጥቷል። የትምህርቱ ስዓት በመጠናቀቁ ሌሎች በሚቀጥለው ክፍለ ጊዜ እንደሚቀርቡ በመንገር ከክፍል ወጥቻለሁ።

ቀን 15/06/2013 ዓ.ም.

ቀን 18/06/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

ሁለተኛ ሳምንት

የዕለቱ ትምህርቱ ከመጀመሩ በፊት የባለፈው ክፍለ ጊዜ ምን እንደነበረና ምን ተግባራትን እንዳከናወኑ በመጠየቅ እንዲነቃቁ ተደርጓል። በመቀጠልም የዕለቱን ትምህርት ባለፈው ክፍለ ጊዜ በቃላትና በሀረጎች አደረጃጀት የተዋቀሩ ፅሁፎችን ለማስተማር የሚያልፍ ቀን በሚል የቀረበ ፅሁፍ ለማስተማሪያነት በማቅረብ ከምንባቡ የወጡ ጥያቄዎችን እንዲመልሱ የቃላትን ዓውዳዊ ፍች እንዲለዩ ለማድረግ ተሞክሯል።

መቀነት፣ ትብብያ፣ አሸራ የሚሉ ጥያቄዎችን በጥቁር ሰሌዳው ላይ በመፃፍ መልስ እንዲሰጡ ተደርጓል። ለመጀመሪያው ጥያቄ ቀጭን ጨርቅ፣ ለሁለተኛው አቧራ፣ ለሶስተኛው ምልክት፣ በማለት መልስ ሰጥተዋል። አጥኚውም ለጥያቄዎቹ ትክክለኛውን መልስ በመስጠት በዚህ ጥናት ትኩረት የሚሰጥባቸው ሞዴሎች መሆናቸውን በመግለፅ ክፍለ ጊዜው ተጠናቋል።

ቀን 22/06/2013 ዓ.ም.

ቀን 25/06/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

ሶስተኛ ሳምንት

የዕለቱ ትምህርት ከመጀመሩ በፊት የክፍሉ ተማሪዎች መገኘታቸውን ለማረጋገጥ ቁጥር ተጠርቷል። ሁሉም ተማሪዎች መገኘታቸው በማረጋገጥ በየቡድናቸው እንዲቀመጡ አጥኝው አድርጓል። ለዕለቱ ትምህርት ማስተማሪያ የተዘጋጀው በመስተጋብራዊ ሞዴል የተደራጀ ፅሁፍ ነበር። (ምንባብ አንድን ይመልከቱ) የትምህርቱ ይዘቶችም የንባብ ሞዴልን መነሻ በማድረግ ከምንባቡ ለወጡ ቃላት እና ሀረጎች አውዳዊ ፍች መስጠት የፅሁፉን መልእክት መግለፅ የሚሉ ነበሩ። ፅሁፉም ለእያንዳንዱ ተማሪ ታድሏል። እያንዳንዱ ተማሪ ምንባቡን እንዲያነቡ ተደርጓል። በዚህ ወቅት ከተወሰኑ ተማሪዎች በስተቀር አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ፅሁፉን አንብበው መጨረሻቸውን ገልፀዋል። ይሁን እንጂ ሁሉም ተማሪዎች አንብበው እስኪጨርሱ በመጠበቅ መጨረሻቸው ከተረጋገጠ በኋላ

1. የአንቀጽ ቅርፅ ማለት ምን ማለት ነው?

የሚለውን ጥያቄ በአጥኝው ቀርቧል። ለጥያቄዎቹ የተለያዩ መልስ ሰጥተዋል። ባለቤት እና ተሳቢ ብሎ መልስ የሰጠው ተማሪ ያቀረበው ምክንያት ድርጊት ፈፃሚ እና አጎላማሽ የሚል ነው። ሌላው ሐይለ ቃል እና ዝርዝር ሃሳቦችን አካቶ የያዘ ነው የሚለው የአብዛኛዎቹ ተማሪዎች መልስ ሲሆን፣ የተወሰኑ ተማሪዎች የግጥም ሞያዊ ቃላትን የሚያካትት ነው የሚሉ መልሶችን ሰጥተዋል። አጥኝውም የአንቀጽ ቅርፅን በመግለፅ እና በስዕል በማስደገፍ በማስረዳት መልስ ሰጥቷል። በመቀጠል ካነበቡት ንባብ ሃሳብ በመነሳት ትእዛዝ አንድ ላይ የቀረቡ ጥያቄዎችን በቃል እንዲመልሱ ተደርጓል። ለዕለቱ ትምህርት የተመደበው ስዓት በማለቁ ለሚቀጥለው ክፍለ ጊዜ የተሰጣቸውን ምንባብ ትተው እንዳይመጡ በማሳሰብ ትምህርቱ ተጠናቋል።

ቀን 29/06/2013 ዓ .ም.

ቀን 02/07/2013 ዓ .ም.

ሰዓት 3:00

አራተኛ ሳምንት

ትምህርቱ ከመጀመሩ በፊት የባለፈው ክፍለ ጊዜ ትምህርት ምን እንደነበረ እና ምን ምን ተግባራትን እንዳከናወኑ በመጠየቅ እንዲነቃቁ ተደርጓል። በመቀጠልም የዕለቱን ትምህርት ለማከናወን ባለፈው ክፍለ ጊዜ የተሰጣቸውን ምንባብ ይዘው መምጣታቸው ተጠይቀዋል። አንድ ተማሪ ይዞ እንዳልመጣ ገልጿል። ሌላ ጊዜ ማምጣት እንዳለበት በመምከር አጥኝው እረስተው ሊመጡ ይችላሉ ብሎ በመስጋት ለመጠባበቂያ ከያዘው ሰጥቶታል። በምንባቡ ግርጌ ላይ የሚገኙትን ከምንባቡ የወጡ የትእዛዝ አራት ጥያቄዎች በግላቸው በክፍል ውስጥ ትእዛዝ በማስተላለፍ እንዲሰሩ ተደርጓል።

ጥንድ ጥንድ በመሆን እንዲጣመሩ ትዕዛዝ በመስጠት ተጣምረዋል። በሰጡት መልስ ላይ በጥንድ ተወያይተው ትክክለኛ መልስ ያሉትን ገልፀዋል። “እሱ” የሚለው ተውላጠ ስም ማንን ይወክላል? ለሚለው ጥያቄ ሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፣ ተባ ያታ ይወክላል የሚል መልስን ሰጥተዋል። ለሌሎቹ ጥያቄዎችም መስራታቸውን ከሰጡት መልስ ለማረጋገጥ ተችሏል።

ቀን 06/07/2013 ዓ.ም.

ቀን 09/07/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

አምስተኛ ሳምንት

የዕለቱ ትምህርት ከመጀመሩ በፊት አጥኚው ሁሉም ተማሪዎች መገኘታቸውን ለማረጋገጥ ቁጥር ጠርቷል። በዕለቱ ሁለት ተማሪዎች አለመገኘታቸውን አረጋግጧል። ለዕለቱ ትምህርት የቀረበው ዕሉፍ በመስተጋብራዊ ሞዴል የተደራጀ ነበር (ምንባብ ሁለትን ይመልከቱ) የሳምንቱ የትምህርት ርዕሶች በማስተዋወቅ ትምህርቱ ተጀምሯል። አጥኚው ምንባቡን ለእያንዳንዱ ተማሪ አድሏል። በመቀጠልም በቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ላይ ተማሪዎች ጥንድ ጥንድ በመሆን እንዲወያዩ እና ሃሳባቸውን እንዲገልፁ ተደርጓል።

1. ቀንታችሁ ታውቃላችሁ? ውሳኔያችሁስ ምን ሆነ?
2. ተንኮልና ደግነት ቢጣሉ የመጨረሻው ድል የማን ይሆን ብላችሁ ታስባላችሁ?

ቀንተን አናውቅም። ለሁለተኛው ጥያቄ ስኬታማ ሰዎችን የሰሩትን ተግባር በማከናወን እንደነሱ ቅን ለመሆን መጣር አለብን የሚል የአብዛኛዎቹ ተማሪዎች መልስ ነበር።

በመቀጠልም ምንባቡን እንዲያነቡ ተደርጓል። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ምንባቡን ትኩረት በመስጠት ሲያነቡት ተስተውሏል። በንባብ ወቅት ለቀረበ ጥያቄ ልጁ ካሳየው ድፍረትና ልብ መላኩን በመነሳት በዓሉ የሚለውን ምንባብ እንዲያቀርብ ቢፈቀድለት ያለምንም ስህተት የሚያነበው ይመስልሃል/ሻል/? አንድ ተማሪ ልምምድ ስላደረገ ሊያነብ ይችላል። በማለት ሲመልስ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች እሳሳታለሁ ብሎ ስለሚፈራ አያነብም በማለት መልሰዋል። በድጋሜ ወደ ምንባቡ በመሄድ ንባባቸውን እንዲቀጥሉ ተደርጓል። በመጨረሻም በትእዛዝ ሁለት ስር ለቀረቡ ጥያቄዎች ጥንድ ጥንድ ሁነው ከተወያዩ በኋላ ምላሽ በመቀበል እና ትእዛዝ ሶስትና አራት የቤት ስራ ሰርተው እንዲመጡ በመንገር ትምህርት ተጠናቋል።

ቀን 13/07/2013 ዓ.ም.

ቀን 16/07/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

ስድስተኛ ሳምንት

ባለፈው ክፍለ ጊዜ ያነበቡት ምንባብ በምን አይነት የንባብ ስልት የተዋቀረ እንደነበረና ምን ላይ ያተኮረ እንደሆነ በመጠየቅ ያለፈውን ክፍለ ጊዜ ትምህርት በማስታወስ የዕለቱ ትምህርት ተጀምሯል። የተሰጠውን የቤት ስራ መስራታቸውን ተጠይቀው ሁሉም ተማሪዎች እጃቸውን በማውጣት መስራታቸውን ገልጸዋል። አጥኚውም እየተዘዋወረ በመመልከት ማረጋገጥ ችሏል። የምርጫ ጥያቄዎችን አንዳንዳቸው እጃቸውን በማውጣት እንዲመልሱ ተደርጓል። ውሱን ተማሪዎች ትክክለኛውን መልስ የሰጡ ሲሆን ለአንደኛው ጥያቄ ሁለት ለአራተኛው ጥያቄ ስድስት ተማሪዎች ትክክለኛ ምላሽ ሰጥተዋል። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ትክክለኛ መልስ ባለመስጠታቸው እንደገና ምንባቡን እንዲያነቡ ተደርጓል። እንደገና ጥያቄዎቹን በማቅረብ ትክክለኛ መልስ እንዲሰጡ በማድረግ የዕለቱ ትምህርት ተጠናቋል።

ቀን 20/07/2013 ዓ.ም.

ቀን 23/07/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

ሰባተኛ ሳምንት

ለዚህ ሳምንት በመስተጋብራዊ ሞዴል የተደራጁ ዕሉፎች እና ከምንባቡ የወጡ ጥያቄዎች ለማስተማሪያነት ቀርበዋል። ምንባብ ሶስትን ይመልከቱ። ለቃላትና ለሀረጎች አውዳዊ ፍች መስጠት፣ የምንባቡን ዋናና ዝርዝር ሀሳብ እንዲገልፁ ማድረግ፣ የዕለቱ ትምህርት ይዘቶች ናቸው። ምንባቡ እና ጥያቄዎቹ ለእያንዳንዱ ተማሪ ታድሏል። ምንባቦቹን በለሆሳስ እንዲያነቡ ተደርጓል። ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው መጨረሻቸው ከተረጋገጠ በኋላ

1. ዕሉፉ የተደራጀው በየትኛው የንባብ ስልት ነው? እንዴት መወቅ ቻልክ/ሽ?

የሚለው ጥያቄ ቀርቦ በቃል ተመልሰዋል። ካለፉት ክፍለ ጊዜያት በተሸለ የመስተጋብራዊ ሞዴልን መገንዘብ እንደቻሉ ተስተውሏል። ትእዛዝ ሁለት እና ሶስት የቀረቡትን ጥያቄዎች የክፍል ስራ እንዲሰሩ አጥኚው ትእዛዝ አስተላልፏል። ተማሪዎች የክፍል ስራውን ሰርተው ሳያጠናቅቁ የተመደበው ጊዜ በማለቁ ትእዛዝ ሶስትን የቤት ስራ እንዲሰሩ ተደርጓል።

ቀን 27/07/2013 ዓ.ም.

ቀን 30/07/2013 ዓ.ም.

ሰዓት 3:00

ስምንተኛ ሳምንት

የዕለቱ ትምህርት ከመጀመሩ በፊት ተማሪዎች የሰረቸውን የቤት ስራዎች ታይቷል። በመቀጠል ባለፈው ክፍለ ጊዜ ያነበቡት ምንባብ በምን ላይ ያተኮረ እንደሆነ በመጠየቅ ምንባቡን እንዲያስታውሱ ተደርጓል። በምንባቡ የቀረቡትን የምርጫ ጥያቄዎች ተማሪዎች እጃቸውን በማውጣት እንዲመልሱ ተደርጓል። የምንባቡን ዋና ሀሳብ ግለፅ/ጭ? ለሚለው ጥያቄ እንዲመልሱ ተደርጓል። የቤተሰብ መፍረስ በልጆች ላይ ጉዳት ያስከትላል። ወላጆች ሲለያዩ ልጆች ከማን ጋር እንደሚሆኑ ለመወሰን ይቸገራሉ፤ የሚሉ ምላሾችን ሰጥጠዋል። በትእዛዝ አራት እና አምስት ለቀረቡ ጥያቄዎች በግላቸው የሰሩትን መልስ በየቡድናቸው እንዲወያዩ አዟል። አጥኚውም እየተዘዋወረ በንቃት ሲወያዩ አስተውሏል። በመጨረሻም ዕለቱ የትምህርቱ የመጨረሻ ቀን በመሆኑ በሁለት ወር ውስጥ ስለተማሯቸው ትምህርቶች ምን እንደጨበጡ?፣ ምን ይመስል እንደ ነበር? ምን አይነት ጥያቄዎች እንዳስቸገራቸው የሚሉ ጥያቄዎች በአጥኚው የቀረቡላቸው ሲሆን፣ ስለ መስተጋብራዊ ሞዴል ምንም ግንዛቤ እንዳልነበራቸው እና አሁን ግንዛቤ እንዳገኙ ትምህርቱንም ያለ መሰልቸት እንደ ተማሩ፣ መምህራን አንብቦ የመረዳት ትምህርት ሲያቀርቡ ተማሪዎች መስተጋብራዊ የንባብ ሞዴልን እንዲለዩ በማድረግ ቢያስተምሩ ወይም ግንዛቤ ቢፈጥሩ የሚሉ አስተያየቶችን ሰጥተዋል። በአጠቃላይ ከየካቲት 08/06/2013 ዓ.ም. እስከ መጋቢት 30/07/2013 ዓ.ም. ለስምንት ተከታታይ ሳምንታት የተከናወነው የመማር ማስተማሩ ሂደት ተማሪዎች ምንባቡ የተደራጀበትን የመስተጋብራዊ ሞዴል እንዲለዩ፣ በአንድ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋና ዝርዝር ሃሳቦችን እንዲለዩ፣ ለቃላትና ለሀረጎች ፍች እንዲሰጡ፣ ሀሳባቸውን በተለያዩ የንባብ ሞዴሎች በመጠቀም እንዲገልፁ የሚያስችሉ ነበሩ። በቀጣይ የተከናወነው ተግባር ድህረ ትምህርት ፈተናውን መፈተን ነው። የፈተናው ጥያቄዎች ከቅድመ ትምህርት ፈተናው ተመሳሳይ እንዲሆኑ በማድረግ ተዘጋጅተው ሚያዝያ 02/08/2013 ዓ.ም. ተሰጥቷል።